

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

Tractatus V. De Infallibilitate Decretorum Romani Pontificis extra
Concilium.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76442](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76442)

Pontificem eorum Vicarium, & successorem peruenisse.

10. Et ego quidem, (dum genuflexi ante Pontificis pedes cruce signatos existimus) cogito ipsum nobis asserere, Vultis, ne pedes vestri commoueantur? *Psal. 37.* Vultis, ut pedes vestri dirigantur in viam pacis? *Luc. 1.* Vultis, ut pedes vestros perficere in semitis Domini? *Psal. 16.* Vultis, ut ipse Dominus custodiat introitum & exitum pedum vestrorum? *Psal. 120.* Amplectimini crucem, tribulationes vide licet, & mortificationes; quia hæc sunt via Regia, quæ ducit ad Cælum; & postea dñm eius calceamentum ornatum cruce actu osculamur; cogito Pontificem nobis dicere: Non habemus hic ciuitatem permanentem, sed futuram inquirimus, Paulus *ad Hebr. 13.* Si vultis super hanc ciuitatem calceamen-

tum extendere (vt locutus est Dauid *ubi supra*, id est dominium, & possessionem illius habere) amplecti mini crucem exemplo Saluatoris, de quo dicitur, quod oportuit pari Christum, & ita intrare in gloriam suam. *Luc. 24.* Regnum enim cælorum vim patitur. *Matth. 11.* Et idem per multas tribulationes oportet nos intrare in Regnum Dei. *Matth. 14.* Itaque ex his mysticis interpretationibus patet appositè Pontificem calceos cruce signatos gestare.

Et hæc dicta sufficiant circa præsentem tractatum, quæ omnia Sanctissimo D. N. humiliter corrigenda submitto; præmissa priùs Adoratione Pontificia; idem procumbens, & pronus in terra eius pedes osculando, in detestationem omnium hæreticorum, ingenti animi submissione ipsum venerabundus, adoro.

TRACTATUS QUINTVS

DE

INFALLIBILITATE DECRETORVM ROMANI PONTIFICIS extra Concilium.

RESOLVTIO PRIMA.

An Papa possit errare definiendo aliquid de Fide extra Concilium Generale?

Et sententia affirmatiua aliquorum adducitur. Ex p. 11. tract. addit. 2. Resol. etiam, 1.

§. 1. **S**APIENTISSIMVS Dominus Noster Innocentius Decimus nunc feliciter regnans nouissime promulgauit Constitutionem quandam datam Romæ pridie Kalendas Iunij 1653. contra Concilium Iansenium Episcopum Ipresem, & quosdam alios Iansenistas, in qua ad instantiam plurimorum Galliarum Episcoporum petentium declarationem quinque propositionum, illas declarauit, & damnauit tanquam hæreticas, vt videre est in dicta Bulla posita in fine romi quinti, nostrorum operum. Sed eruditissimus Petrus de Marca Archiepiscopus Tolosanus testatus est mihi per epistolam datam Parisiis die 19. Iulij 1653. aliquos Iansenistas occasione dictæ Bullæ ausos fuisse asserere, Pontificem extra Concilium non posse determinare aliquid circa fidem; quod etiam ausi sunt dicere tempore fel. mem. Urbani VIII. vt patet apud doctissimum Caramuelem in *Theologia fundamentali, fundament. 4. num. 169.* Propositio ardenti cauterio inurenda. Vnde ego ad compescendam eorum audaciam, & temeritatem, illam in hoc Tractatu labefactare conabor, infallibilitatem Romani Pontificis extra Concilium secundum Catholicam veritatem stabiliendo. Hoc enim debeo Apostolorum

Principi Petro patrono, ac intercessori meo, qui in suo successore adhuc regnat, & loquitur, nec non Sanctæ Sedi Apostolicæ, ac Sanctissimo D. N. Innocentio, quorum humillimus, ac indignus minister existo.

2. Itaque ad propositam quæstionem, respondeo, olim quosdam docuisse, quod quamuis Romanus Pontifex cum Concilio Generali errare non possit in definiendo, tamen si seorsum definiat, possit errare; & hanc sententiam tenent Adrianus in 4. sententiarum in materia de Sacram. Confirmat. art. 3. ad secundum principale. Castro lib. 1. contra hæreses cap. 2. & latius cap. 8. Gerson. tract. de potest. Eccles. Almainus in 3. dist. 24. q. 5. dub. 6. & alij.

3. Probatur hæc opinio, primò, quia non legitur in Evangelio, quod concessum sit hoc privilegium Petro, aut eius successoribus, sicut legitur, concessum fuisse toti Ecclesiæ, quæ repræsentatur per Concilium Generale Ioan. 14. Alium Paraclytum dabo vobis, vt maneat vobiscum in æternum, & ita Ecclesia dicitur columna veritatis. Vnde *Aclor. 15.* cum orta esset controuersia de legalibus, non ad Petrum, sed ad Concilium Apostolorum simul cum Petro delata est, vt definiretur.

4. Probatur secundò, quoniam ad definiendum aliquid de fide debet præcedere sufficiens diligentia, quam certum est fieri in Concilio Generali, sed non ita certum, quod fiat à solo Papa seorsum. Deinde aliàs frustra congregaretur Concilium Generale ad definiendum aliquid de fide. Vnde in Epistola Concilij Africani ad Celestinum Papam dicitur maioris roboris esse, quæ à multis, quàm quæ ab vno Episcopo

Episcopo decernuntur. Deinde etiam si Papa non possit errare dum definit aliquid, quod sit de fide, & de necessitate ab omnibus explicitè credendum, tamen si definit aliquid, quod non est ex necessitate ab omnibus credendum, non videtur inconveniens, quod quantum ad hoc possit errare.

5. Probatur tertio, qui repugnat definitioni Romani Pontificis, non est hæreticus: ergo signum est non esse ejus iudicio adhaerendum tanquam certo, & infallibili. Antecedens probatur ex B. Cypriano, qui acriter repugnavit Stephano Pontifici definiendi, quod ab hæreticis baptizati, non essent rebaptizandi. Imò S. Augustinus lib. 2. de Baptismo cap. 7. & seq. clarè docet varias ea de re fuisse tum sententias Catholicorum, & quidem sine crimine, quoad nulla extabat Concilij universalis definitio.

6. Probatur quarto, Pontifex si hæreticus sit, potest velle Ecclesiam errore maculare, & ad hanc maculam imponendam definitione uti. Ergo ejus definitio non est infallibilis veritatis. Et confirmo, si hoc tempore, quo Pontifex occultam hæresim infusus sit, suboriretur aliqua dubitatio de rebus ad fidem pertinentibus, quid obstat potest, quominus tunc Pontifex errorem firmet, & pro veritate credendum fidelibus proponat? Poterit ergo Pontifex errare.

7. Et tandem probatur quinto, quia plura sunt scripta Doctorum à Pontifice approbata, quæ tamen non sunt omnino vera. Ergo Pontifex errare potest. Antecedens probatur ex cap. Sancta Romana 15. dist. ubi à Gelasio Papa approbantur scripta Cypriani, Chryostomi, Gregorij Nazianzeni, Basilij, & Ambrosij: atqui in his scriptis plura quæ veritatem non attingunt, continentur. Nam cum illis temporibus non erat de omnibus elucidata veritas, & ex alia parte non erant scriptores Canonici, merito potuerunt errare, ut rectè expendit Cano lib. 7. de locis cap. 3. conclus. 2.

RESOL. II.

Opinio negativa firmatur, nempe Decreta Pontificis esse infallibilia, etiam emanata extra Concilium. Ex part. 11. tract. addit. 2. Ref. etiam 2.

§. 1. Verum his non obstantibus negativam sententiam à Catholicis tenendam esse existimo, & illam tuetur D. Thomas 2. 2. q. 8. art. 10. & infra q. 11. art. 2. ad 3. & 4. contra gent. c. 79. & in opuscul. 1. contra errores Græcor. cap. 33. & à cap. 65. usque ad 70. tenent expositores D. Thomæ, Bannez, & Aragonius ad istum art. 10. Valentia §. 40. & 45. Bellarm. lib. 4. cap. 3. tract. 2. de auctoritate Papa cap. 9. Turrecremata lib. 2. cap. 109. Osius lib. 2. contra Brenum cap. 18. Driedo lib. 4. de dogmatibus cap. 3. part. 3. Waldensis lib. 2. fidei cap. 47. & 48. Echius tractat. de primatu Petri. Soto in apolog. pro sua confess. fidei cap. 83. Victoria relectione de potestate Ecclesia. Rhopenhis art. 28. contra Lutherum. Atriaga in cursu Theol. tom. 5. disput. 9. sect. 4. n. 22. Amicus in cursu Theolog. tom. 4. disput. 7. sect. 1. n. 23. Caramuel in Theol. fundamentali. fundam. 8. num. 169. Suarez, Malderus, Wigets, Castillo, Tannercus, Granadus, Canus, Fragofus, Stapletonius, ubi infra, quibus adde Turrianum in 2. 2. disputat. 16. dub. 1. Poncium in cursu Theolog. disputat. 28. quest. 2. conclusio 9. num. 13. Silvium in controvers. libro 4. quest. 2. artic. 8. & novissimè Brunum Chassaing de privileg. Regul. part. 1. tract. 1. cap. 1. propos. 2. cum Andrea Duallio tract. Tom. 1 X.

de Romano Pontifice part. 2. quest. 1. asserentes, quod Pontifex dum definit aliquid de fide, etiam si seorsum, & sine Concilio definiat, errare non potest. Ista conclusio videtur mihi definita à Leone X. in Bulla contra articulos Lutheri, ubi inter alios articulos ipsius damnat. 28. in quo dicebat, Papam errare posse in definiendo, &c. eundem errorem tenuit Petrus Ochsiomensis damnatus in Concil. Complut. confirmat. per Sixtum IV. denique in disp. de Concil. dictum est multos errores hæreticorum, quos Ecclesia damnat condemnatos esse per sententiam Romanorum Pontificum extra Concilium, qualis est error Pelagianorum, Priscillianistarum, &c.

2. Probatur ista nostra conclusio potissimè ex verbis Christi ad Petrum Luc. 22. Ego rogavi pro te, Petre, ut non deficiat fides tua, & tu aliquando conversus, confirma fratres tuos. Quibus verbis duo privilegia data sunt Petro, & eius successoribus propter orationem Christi. Primum, ut non deficiat fides Petri: Secundum, ut confirmet fratres in fide, quorum utrumque, aut quodlibet seorsum non potest præstare Petrus, aut Romanus Pontifex eius successor, si possit errare in definiendo, &c. quia tunc jam deficeret fides Petri in Ecclesia, & non posset confirmare fratres in fide.

3. Deinde probatur manifestè, eo quod Concilia Provincialia, eo ipso quod à Papa approbentur, censentur esse infallibilis veritatis, ut ostenditur ex Milevitano, & Aranscano, & aliis; ergo etiam sine Provinciali Concilio erit infallibilis regula. Patet; nam si semel Generale, quod videtur representare totam Ecclesiam non requiritur, certè nec Provinciale, quia hoc non habet ullam infallibilitatem, ergo: Adde, quod si in Ecclesia est talis infallibilitas, debet esse in eius capite: quale Pontifex; nam cum frequenter sæpè fuerint difficultates circa fidem, non expediebat ullo modo ea à sola tota Ecclesia simul iuncta posse decidi: ea enim convocatio in tot occasionibus moraliter esset impossibilis, ergo debuit esse una persona, quæ sine difficultate saltem per litteras conveniri posset: qualis est Summus Pontifex, qui alioquin supremam in totam Ecclesiam habet iurisdictionem.

4. Hinc Eugenius III. in canonizatione Sancti Henrici, quæ habetur in Bullariotom. 1. supponens ordinatè canonizationem solere fieri in Concilio addit hæc: Auctoritate tamen Sanctæ Romanæ Ecclesiæ, quæ omnium Conciliorum firmamentum est ad eam canonizationem, &c. Vbi ponderandum à Pontifice doceri duo: primum Concilia non habere firmitatem, nisi quam accipiunt à Pontifice Romano; Undè inferitur, ea ante approbationem Pontificis non esse de fide. Secundò pondero, ipsum Pontificem ibid. sentire eam auctoritatem, quæ Concilio dat firmitatem, posse extra Concilia totam suam firmitatem habere: undè intulit, se etiam extra Concilium posse ad canonizationem procedere.

5. Et tandem, omnia superius confirmantur, quia plurimi Pontifices varios errores absque vilo Generali Concilio condemnarunt, quorum condemnatio à tota Ecclesia acceptata fuit, ut patet ex primis trecentis annis, in quibus nulla unquam Concilia Generalia propter ingruentes persecutiones coacta leguntur, cum tamen multæ in fide questiones toto hoc tempore feliciter sopitæ, & determinatæ fuerint per Pontificum definitiones. Nec dicant adversarij hos errores pro hæresibus habitos non fuisse, donec his Pontificum definitionibus Conciliorum Generalium calculus accederet; falsum enim est omnibus quotquot fuerunt erroribus

erroribus à Sede Apostolica damnatis, & qui iam pro hæresibus in Ecclesia haberentur, semper accessisse Concilij cuiusdam Generalis condemnationem: Quod enim quæso, Concilium Generale Pelagianos damnavit, ut ipsi pro hæreticis in Ecclesia haberentur, certè, ut ex Prospero præmonuimus post decreta Concilij Africani à Zosimo Papa approbata, statim toto orbe pro hæreticis habiti sunt ipsi Pelagiani, quod etiam Novatianos condemnavit, qui jam tempore Cypriani inter hæreticos censebantur, & Nycenum Concilium omnium Oecumenicorum primum centum viginti quinque annis ex Baronio tom. 2. & 3. præcellerunt. Cherintus iam Apostolorum tempore, & paulò post, Appelliani, Valentiniani, Marcionistæ, tanquam hæretici in Ecclesia denigrati sunt, & contra eorum hæreses Irenæus, & Tertullianus, & alij calumnia acuerunt, quod quæso, Concilium Generale tunc celebratum fuit, ut ipsi pro hæreticis per totam Ecclesiam haberentur.

6. Itaque dicendum est, quòd non expediebat Ecclesiæ, propter quam hæc potestas data est Pontifici, ut illi daretur quasi alligata, & dependens à Concilio Generali: ergo verisimile non est ita fuisse datam; ac subindè poterit Pontifex sinetali Concilio veritatem definire sine periculo erroris. Antecedens ostendit primò, quia difficillimum est Concilium Generale congregare, & ordinariè fieri non potest sine magno labore & dispendio Ecclesiæ, & aliquando potest esse moraliter impossibile, propter persecutiones, bella, vel alia impedimenta. Aliundè verò potest sæpè instare necessitas dammandi novam insurgentem hæresim, vel declarandi veritatem aliquam necessariam, quæ ad dubium revocatur: ergo oportuit Summum Pontificem habere hanc potestatem independentem à Concilio Generali. Secundò, quia ita erat utilius ad majorem Ecclesiæ unitatem, quia nisi caput Ecclesiæ haberet in omnibus superiore potestatem, facilè possent oriri schismata. Tertio, numquam legimus, hanc potestatem datam esse Pontifici dependenter à Concilio, sed potius è converso datam esse Concilio dependenter à Papa; vnde ratione illius habet infallibilitatem; & idè ante confirmationem eius non habet dictam auctoritatem; Ergo Pontifex per se habet illam; vnde de facto solent Concilia Generalia illius sequi iudicium, ut videre licet in *Ephesino primo*, & *Calcedonensi*, & in *Nyceno secundo*. Et videri etiam potest Innocent. I. *epist. 26.* & Gregorius *lib. 4. epist. 32.* & Gelasius in *epist. ad Faustum*.

7. Vnde ex *superius dictis* Andreas Duallius Professor Sorbonicus *tract. de Pontifice part. 2. quæst. 1.* sic ait: Absolutè certum est Summum Pontificem neque in fide, neque in moribus ex cathedra decernendis errare posse, statimque à sua canonica electione infallibilitatis privilegio à Christo donari. Laudabilis in Academia Parisiensi viget consuetudo, qua Baccalarij de quætionibus Theologicis solemniter responsuri, protestationes præmittunt, se nolle quidquam contra decreta Sanctæ Matris Ecclesiæ, necnon Sanctæ Sedis Apostolicæ, & Romanæ, asserere aut defendere, & si quid in actu disputationis adversus eiusmodi decreta illis exciderit, vel ignorantia, vel immemoria, vel lingue præcipitio attribuendum velle. Ita ille. Cui adde alium Doctorem Gallum Ioannem de lect. in *tract. de auctor. Pont. lib. 2. per totum*: contra Simonem Vigorium asserentem infallibilitatem non competere Pontifici, nisi à Concilio Generali.

RESOL. III.

Respondetur ad argumenta pro affirmativa sententia ab adversariis excogitata, ac superius posita Ex part. II. tract. addit. 2. Ref. etiam 3.

5. 1. *Supra in ref. 1.* aliqua argumenta adduximus, quæ sententiam affirmativam videbantur stabilire. Idè ad primum respondeo, quòd in Evangelio, sicut toti Ecclesiæ promissa est assistentia Spiritus Sancti, *Ioann. 14.* sic Petro, & ejus successoribus, *Lucæ 22.* & ita sicut tota Ecclesia errare non potest, sic nec Petri successor in definiendo. Ad id autem quod dicitur *ex Actor. 15.* dico quòd licet solus Petrus auctoritate ordinaria posset definire quæstionem de legalibus, imò solus Paulus, aut Iacobus jurisdictione delegata, ut optimè vidit Bellarminus *lib. 4. cap. 17. ad secundum* tamen placuit eam definire in Concilio, ubi de illa re fuit facta magna inquisitio.

2. Ad secundum argumentum respondeo primò non esse tinendum, quòd Papa definiat aliquid sive in Concilio, sive extra Concilium absque sufficienti diligentia, quoniam qui promissit Petro, & successoribus ejus assistentiam Spiritus Sancti, ad definiendum, promissit media, idest inquisitionem veritatis, & quod faciet illam diligentiam, quæ sufficiat, sicut si promitteret Deus ubertatem segetum, promitteret etiam curam Agricultorum circa cultum terræ. Secundò, non est alligatus Romanus Pontifex, ut faciat istam sufficientem diligentiam in Concilio, vel extra Concilium, quia utroque modo potest consulere viros doctos, & inquirere antequam definiat.

3. Ad id autem, quod dicebatur in argumento, si hoc ita est, frustra est congregare Concilia. Respondetur negando consequentiam, quoniam cum ad definiendum aliquid debeat precedere inquisitio, & consultatio, optimè fit in Concilio per diligentiam Patrum, qui ibi sunt congregati. Et declaratur magis, quia id, quod definitur tanquam de fide inquiritur in scriptura, & in traditionibus, &c. optimè autem in Concilio fit ista inquisitio per Patres totius Ecclesiæ. Accedit ad hoc, quòd hac ratione Patres si aliquando dissentiant, melius uniantur, & unusquisque illorum cognoscit quid in sua Diocesi debeat proponere credendum suis subditis.

4. Ad tertium argumentum respondeo negando antecedens: Ad ejus probationem respondeo, Stephanum quidem Pontificem tum verbis, tum scriptis instituisse, ut antiqua Ecclesiæ consuetudo de non rebaptizandis iis, qui ab hæreticis baptizati fuerant, inviolabiliter servaretur; imò etiam hoc ipsum præcepisse, quemadmodum liquet ex *epistola Cypriani 74. qua est ad Pompeium*: numquam tamen definivit velut rem fide tenendam. Et propterea, quamvis Cyprianus non sine culpa repugnaverit Stephano Papæ, ejusque præcepto non obedierit, eum tamen immunem fuisse ab hæresi diximus 2. 2. *quæst. 11. art. 2.* partim quia non erat pertinax, ut potè paratus acquiescere definitioni Ecclesiæ: vnde nunquam se ab alijs, qui contra sentiebant, separavit; partim quia nihil adhuc erat ab Ecclesia determinatum ac definitum, sed consuetudinis robore tenebatur orbis terrarum, & hæc sola opponebatur inducere volentibus novitatem, ait Augustin. *lib. 2. de baptismo c. 9.* Si autem extitisset aliqua definitio, non sola consuetudo fuisset opposita, sed ipsa definitio fuisset allegata.

5. Neque

5. Neque his obstat, quod (ipso Cypriano teste dicta epist. 74.) Stephanus Papa censeret excommunicandos esse eos, qui docerent rebaptizandos illos, qui fuerant baptizati ab hereticis : quia nunquam illos excommunicauit ; neque vel eos à sua, vel seipsum ab eorum communione separauit, sed in eadem semper unitate Ecclesie ipsos habuit, ac cum eis permansit.

6. Ad confirmationem respondetur : Propterea fuisse diuersas sine peccato sententias Catholicorum tempore Cypriani, quia Summus Pontifex Stephanus non uoluit rem uelut ad fidei dogma pertinentem, determinare sine Concilio Generali, sed tantum uoluit, ac præcepit antiquam consuetudinem seruari.

7. Ad quartum argumentum de Pontifice in hæresim lapsio, respondeo ; si eius hæresis Ecclesie manifesta est, facile liberabitur ab illo, quia tunc non agnoscit illum ut pastorem, sed ut lupum ouile uolentem destruere. At si hæresis non sit in Ecclesia nota, sed forte sub aliqua controversia uersetur, ipseque ex malitia, vel ignorantia uellet Ecclesiam inficere, nequaquam posset, quia antequam id præstaret, Deus illum è uita eriperet, aut alia via impediret definitionem, aut tandem faceret, ut uerum pronunciaret. Quæ omnia necessarii sequuntur uia ordinaria ex promissione facta Ecclesie, non defuturum in ea spiritum ueritatis.

8. Ad quintum argumentum de approbatione Pontificia scriptorum Basilij, Chrysostomi, Nazianzeni, &c. Respondeo Pontificem non approbasse omnia illorum dicta uera esse, & tanquam uera esse habenda ; quia non erant Canonici scriptores, sed declarauit eos bene scripsisse, hoc est bona intentione, & zelo, qua cum intentione stare optime potest per ignorantiam non attigisse aliquando ueritatem. Et hæc omnia docet Castillo, Syluius, Cælius Palanus, & alij, ubi infra. Remanet igitur fatis firmata nostra sententia ex rationibus pro e aductis, & ex solutionibus ad argumenta aduersariorum.

RESOL. IV.

Quanam censura Theologica inuenda sit hac propositio? Decreta Papa loqueris ex Cathedra extra Concilium non habent Infalibilitatem, & ideo posse errare. Ex part. II, tr. addit. 2. Ref. etiam 4.

§. I. Am satis supra probatum est, Pontifices etiam extra concilium Generale posse determinare aliquid de fide, & hoc infallibiliter ; nunc uidentum est contraria sententia Almaini Gersonis, & aliorum, qua censura sit inuenda ; & in hoc est difficultas inter Catholicos ; unde ego diligenter, & cum ingenti labore aliorum sententias à me collectas in profectum adducam. Dico igitur primò, sententiam, quam superius impugnauius uocari solum improbabilem à duobus Doctoribus Louanienibus Maldero in 2. 2. D. Thome quest. 10. art. 1. & à Ioanne Wiggers etiam in 2. 2. quest. 10. art. 1. tract. de Pontifice dub. 5. num. 177. ubi sic ait : Pontificis iudicium in questionibus fidei determinandis, non tantum cum Concilio Generali, sed etiam quandocumque ex cathedra loquitur, & Ecclesiam totam docet eum obligatione ad ita credendum, & docendum, est profectum certum, & infallibile. Est hæc assertio non tantum contra hereticos, sed etiam contra Catholicos nonnullos, ut contra Gersonem, & Almainum de

potestate Ecclesia, contra Alphonsum à Castro libro 1. cap. 2. & quarto aduersus hæreses. Adrianum in 3. quest. de confirmatione ad secundum principale circa finem. Tenetur communiter ab aliis Catholicis, ita ut opposita sententia habeatur improbabilis. Ita Wiggers. Sed ego admiror modestiam horum Doctorum, & puto eorum censuram censurandam esse.

2. Dico secundò, aliquos asserere, supradictam sententiam esse temerariam. Ita Stapletonius contr. 3. quest. 4. alij uero putant esse erroneam, Franciscus del Castillo lib. 3. sentent. tom. 2. disput. 16. q. 6. n. 4. Aragonius in 2. 2. D. Thome tract. de Pontifice quest. 1. art. 10. Fragosus de Republ. tom. 2. lib. 1. disput. 1. §. 3. num. 25. & alij. Bellarminus uero de Romano Pontifice lib. 4. cap. 3. & Tannerus tom. 3. disp. 1. quest. 4. dub. 6. num. 150. addunt esse hæresim proximam. Vide etiam Granadum in 2. 2. contr. 1. tract. 7. disp. 2. sect. 2. num. 8. qui citat Melchiorum Canum.

3. Sed ego puto nostram sententiam esse de fide, & contrariam hereticam, & ita docet piissimus, & sapientissimus Pater Suarez de fide disputat. 5. sect. 8. num. 4. & Pitigianus in 3. sentent. tom. 2. disput. 25. quest. 2. art. 4. conclus. 2. Quibus adde Gregorium de Valentia tom. 3. quest. 1. punct. 7. §. 4. ubi dicit contrarium sentientes errare in fide grauissimè ; & Bañes in 2. 2. quest. 1. art. 10. dub. 2. asserit, tanquam Apostolicam traditionem esse tenendam. Et nostram sententiam ad fidem pertinere cum Suarez, & alijs, ex ualido fundamento probat, & tenet etiam Amicus in cur. Theolog. tom. 4. disput. 7. quest. 1. num. 33. sic itaque asserit : Quotiescumque in aliqua propositione expressè reuelata continetur alia implicite, non solum expressè reuelata, sed etiam implicite contenta pertinet ad eandem fidem, non quidem ut deducta, sed ut explicita. Atqui in hac propositione expressè reuelata : Petrus etiam extra Concilium Generale definiens res fidei habet infallibilem auctoritatem à Christo, uirtute continetur hæc : Quisque legitimus Petri Successor etiam extra Concilium Generale res fidei definiens habet infallibilem auctoritatem : ergo etiam hæc, non ut deducta, sed ut explicita pertinebit ad eandem fidem, ad quam pertinet maior expressè reuelata ; Maior propositio expressè habetur in sacris oraculis, in quibus omnes promissiones à Christo factæ Petro, ut Rectori, & Pastori uniuersalis Ecclesie factæ non sunt singulari, & indiuiduæ personæ ipsius. Minor euidenter deducitur ex sine, propter quem talem auctoritatem Christus contulit Petro, ut eam nimirum perpetuaret in Ecclesia, in cuius emolumentum illam Petro contulit. Ita Amicus.

4. Et quidem ueritas Catholica nostræ sententia præter rationes superius adductas, etiam patet ex consensu, & traditione Ecclesie ; nam in primis, ut dicebam, Pontifices à principio hanc potestatem in se agnouerunt, & illa usi sunt, & non est uerisimile illam usurpasse, tum propter eorum multitudinem, & magnam sanctitatem ; tum propter consensionem, & obedientiam Ecclesie. Deinde ipsæmet Concilia Generalia approbata hanc in Pontifice potestatem recognoscunt, ut patet ex Concilio Vienensi in Clement. unica de summa Trinit. & ex Concilio Florent. sess. 25. in fine, & ex Lateranensi sub Leone X. qui articulum 24. Lutheri hanc ueritatem negantis, tanquam hereticum damnauit.

5. Item, ut supra diximus, Concilia Prouincialia à Pontificibus confirmata recipiuntur ab Ecclesia tanquam regula fidei infallibilis, ut patet ex Concilio

cilio Milenitano, & Arauscano, & ex multis Tolentanis, & Carthaginensibus, & præcipue de Romania, seu Lateranensibus, de quibus ita sentiunt omnes Catholici Doctores: Ergo signum est, Pontificem sine Concilio Generali posse aliquid de fide constituere, & consequenter sine Concilio Provinciali non est eadem vel maior ratio, quia potest alio modo sufficientem diligentiam adhibere.

6. Et confirmatur, quia Concilia Generalia quantumcumque sint numerosa, si sine Romano Pontifice celebrentur, possunt in rebus fidei errare; imo & in illis errasse inveniuntur; Ergo illorum autoritas non requiritur, ut Pontifex possit infallibiliter definire res fidei; infallibilitas enim iudicij non est in Concilio Episcoporum, vel in cætu consiliatorum, sed in eo, cui Christus dixit: Rogavi pro te, ut non deficiat fides tua. Et postea: Pasce oves meas, hoc est in Petro, Petrique successore legitimo. Hinc enim est, quod Canones Conciliorum quantumcumque Societalium non habentur rati, & firmi, nisi Summi Pontificis auctoritate fuerint confirmati, Sacrosancta Romana Ecclesia ius, & auctoritatem sacris Canonibus impertitur; sed non eis alligatur, ut legitur 25. quæst. 1. cap. Ideo, §. Si ergo, communia Concilia (ait Paschalis cap. Significasti, tit. de elect.) per Romani Pontificis auctoritatem, & facta sunt, & robur acceperunt. Hinc quoque est, quod laudabilis, & antiqua habet consuetudo, ut PP. in Conciliis congregati, decretorum suorum confirmationem petant à Rom. Pontifice.

7. Ergo, hoc supposito, sic argumentor: Definitiones Conciliorum non sunt habendæ tamquam de fide, nisi prius confirmentur à Papa; ergo si Papa potest errare in suis definitionibus, sequitur definitiones Conciliorum etiam confirmatorum non esse de fide, consequens est hæreticum, ergo & antecedens.

8. Unde ex his omnibus nouissimè doctissimus Caramuel firmiter nostram sententiam tenet cum professoribus Salmanticensibus ab ipso consultis de censura contrariæ sententiæ: sic itaque asserit in *Theologia fundamentali fundam. 4. num. 169. fol. 81.* Quæcumque à Pontifice ex cathedra sunt definita, credendaque toti orbi Christiano proposita, dicuntur definita ab Ecclesia.

9. Sed quid est loqui Pontificem ex cathedra? An idem, quod loqui in Generali Synodo? An ne extra Generale Concilium habet definiendi articulos fidei potestatem? Negabant Louanij nonnulli, qui censentur docti, ut meliore colore reicerent Urbani VIII. Bullam, quæ doctrinam Cornelij Lanfenij condemnabat. Consului Salmanticenses meos, & recepi singularum positionum censuras; sed quia quæ in Iansenio carpuntur, multæ sunt, nec omnes huc spectantes, ponam vnã, quæ poterit nostro intento prodesse.

10. Quæstio erat: An Summus Pontifex extra Concilium sit magister Ecclesiæ? An possit condemnare aliquam propositionem, vel aliam, ut fidei dogma tradere, quam Salmanticenses sic resoluunt.

11. Dico tam constans esse inter Catholicos hæc omnia posse Pontificem Romanum extra Concilium eumque Ecclesiæ vniuersalem Doctorem, & Magistrum Ecclesiæ esse, ut certa fide id tenendum dicat Suarez de fide disp. 5. sect. 8. num. 4. Idem communis fidelium Doctorum consensus probat, dum ea omnia quæ à Pontificibus extra Concilium Ecclesiæ credenda proponuntur, certa fide credenda fidelibus proponant, & predicent.

Fr. Alphonsus Perez.

Subscripsit Salmantiæ in S. Bernadi Collegio die 20. Maij, anno 1642.

Fr. Angelus Marique.

Et eodem loco, die, mense, & anno.

Fr. Petrus Guiedo.

Et in veræ Crucis Collegio, Ordinis B. Virginis Mariæ de Mercede Redemptionis captiuorum Ciuitatis Salmanticensis die 21. Maij, anno 1642.

Fr. Petrus Merino.

Et in eodem Collegio veræ Crucis posttidè.

Fr. Gaspar de los Reyes.

Et in Salmanticensi Conuentu S. Augustini die 22. eiusdem mensis subscriperunt.

Fr. Ioannes de Auilar.

Fr. Gaspar de Ouiedo.

Et in eadem vniuersitate in Conuictu Sanctissimæ Trinitatis die 24. Maij eodem anno.

Fr. Antonius de Ledesma.

Fr. Ioseph Romanus.

Et ibidem in Collegio Societatis Iesu die 26. eiusdem mensis eandem resolutionem sua subscriptione firmarunt.

Idephonsus del Cano.

Martinus de Esparza.

Et ex Doctoribus secularibus consultus fuit subscripsitque etiam Salmantiæ die 18. Mensis Iunij eodem anno 1642.

Magister. Don. Ioann. Ioaniz de Echalar.

Et hæc omnia inuenies apud Caramuel. *vbi supra.* Dicendum est igitur cum Suarez, & aliis supradictis Theologis certa fide tenendum, posse Pontificem extra Concilium determinare aliquid ab Ecclesia credendum, & ideo contrarium asserere esse hæreticum, vel ad minus, ut alij volunt, erroneum, & hæresi proximum. Sicque stando in nostra sententia sequeretur, Almainum, Aliacensem, & Gersonem, & alios fuisse hæreticos.

12. Sed respondeo negando consequentiam nam ipsi suam sententiam non defenderunt cum pertinacia, quæ hæresim constituit, & hæreticam facit; Nota tamen in re Pontificia Aliacensem, Gersonium, & Almainum non esse tantæ autoritatis; quia tempore schismatum flourunt, & scripserunt: duo priores, quando tres se pro Pontificibus gerebant, postremus verò, nempe Almainus tempore Julij II. & Conciliabuli Turonensis, quo Gallia sub Ludouico XII. à Sede Apostolica defecerat.

RESOL. V.

An Decreta Pontificis loquentis ex Cathedra sint Infallibilia, etiam non adhibito concilio Cardinalium, vel Theologorum? Ex part. 11. tract. addit. 2. Resolut. etiam 5.

§. 1. **D**ifficilis, & curiosa quæstio, & cum Pontificem etiam extra Concilium determinando aliquid ex cathedra non posse errare latè iam ostensum sit nunc pro curiosis inquiri, si data hypothesi, vel per possibile, vel per impossibile, si ex cathedra determinaret aliquid, non adhibito cõsilio Cardinalium, vel Theologorum decreta illa sint infallibilia.

2. Et negatiuam sententiam tenet ex inclitya Dominicanorum familia Magister Grauna in *conuentionis tom. 2. part. 2. art. 9. fol. 144.* & Episcopus Araujo in 2. 2. D. *Thema quæst. 1. de Pontifice art. 10. adhibit. 5. num. 14.* Propter tria, tum quia præceptum est

est non temere audiendi ad causas grauiiores, scilicet fidei, ac Religionis Christianae definiendas; si autem eas sine praevia consultatione definiendi infallibiliter haberet Pontifex auctoritate, non temere auderet sine illa: ergo, tum etiam quia Deus secundum ordinariam legem dat finem, & media necessaria ad finem, dat quoque formam dependentem à propriis dispositionibus; sed istae praeviae consultationes sunt media, ac dispositiones ad veritatem definiendam secundum ordinariam legem, qua Deus voluit Ecclesiam gubernari; ergo contulit Pontificibus potestatem, definiendi dependentem ab illis. Tam denique quoniam Summi Pontifices, etsi sint successores Petri in autoritate pastoralis docendi, aut definiendi, non tamen in modo habendi illam, quia non sunt Apostoli, vel Ministri accipientes revelationes immediate à Deo, sed mediis studio, labore, ac Doctorum, & regularum fidei consultatione; igitur sine illis non adeit infallibilis revelatio veri.

3. Et hanc sententiam tenet etiam Pater Bordonus in *trihm. cap. 5. quest. 2. num. 110.* vbi sic ait: An Papae de facto procedendi ad definiendum controversiam fidei sine consultatione credendum sit, & definitum pro fide habendum? Respondetur negativè, quia non procedit ut Papa, & ut Iudex supremus, sed potius tanquam persona priuata, seu ut Doctor suam proferens sententiam; ergo eius sententia, cum sit priuari hominis & non Legislatoris, non obligat ad credendum ex praepcepto fidei. Confirmatur, quia huic sententiae potest subesse falsum; cum non nitatur assententia Spiritus Sancti, qui Summo Pontifici tunc assistit, quando procedit legitime cum debitis circumstantiis. Ita ille.

4. Sed hoc dubium pertractat, & ad illud respondet: Granada in *2. 2. D. Thoma contr. 1. ar. 7. disput. 2. sect. 2. num. 13.* sic asserens: Obiicies, ut Pontifex non decipiatur in iis, quae definit, oportet consulat viros doctos, & maturè se gerat in tanto negotio, sed potest sine consilio, & matura consideratione aliquid definire, ergo potest etiam errare. Respondet Valentia §. 40. *obiet. 6.* siue Pontifex consulat viros doctos, & prudenter se gerat, siue non, errare non posse, quia ad Dei providentiam spectat non permittere, ut in definitione decipiatur, licet ipse peccare possit; sed quod debitam diligentiam non adhibeat. Sed mihi haec solutio displicet, primò, quia si verum esset, pontificem rectè definire; quatenus diligentiam non adhiberet, non peccaret, nec imprudenter se gereret nullum consulendo; nam praedictum consilium solum requiritur ad indagandam veritatem, & ne subrepat error ob immaturam definitionem; si autem sine illa errare non posset, nulli periculo se exponeret Pontifex, ac proinde non peccaret neminem consulendo. Secundò quia Diuina providentia suauiter omnia disponit ac proinde licet assistat Pontifici, ut non decipiatur, assistentia tamen accomodata est humano definiendi modo; non ergo excludit, sed postulat potius consilium & debitam diligentiam. Melius ergo Canus *lib. 5. cap. 5. ad 2.* & Bañez in *brevi Comment. dub. 2. ad 3.* respondent, in eo ipso, quod Deus assistat Pontifici, ne decipiatur, assistere etiam, ut debitam diligentiam adhibeat, & ex certitudine illius primi infert certitudinem istius secundi. Et si roget aliquis: An ista propositio conditionata veritatem habeat: si Pontifex aliquid definirer absque debito examine, posset errare? Ego sanè eam absolute non concederem, sed cum hypothesis sit impossibilis, dicerem ex illa inferri vtrumque contradictorium, scilicet posse errare, & non posse errare; sicut enim si quis roget, an si homo esset equus, esset irrationalis, respondendum fo-

ret vtrumque inferri ex illa hypothesis impossibili, scilicet esse irrationalem, quia id est essentia equi, & non esse irrationalem, quia id est contra naturam hominis; Ita in proposito si Pontifex per impossibile definirer, non adhibita diligentia, errare posset, quia immaturè definit & non posset, quia Deus illi semper assistit. Hucusque Granada, cui adde Amicum in *curso Theol. tom. 5. disp. 7. sect. 1. num. 30.*

5. Verum sententiam affirmatiuam Gregorij de Valentia admittunt aliqui, tanquam probabilem, & illam sequitur, & sustinet Ioannes Wigors in *2. 2. D. Thoma tract. de Pontifice quest. 1. art. 10. numer. 189.* vbi post multa concludit, quod licet si contingeret Pontificem ex Cathedra determinare quaestionem aliquam per se solum; non idcirco illa definitio habenda esset temeraria, aut imprudens; sed potius praesupponendum, quod non requireret amplio rem indaginem, vel quod peculiari instructione, & instinctu Spiritus Sancti Pontifex sic sapienter procederet, & rem definirer. Ita ille.

6. Idem docet Castus Palaus *tom. 1. tract. 4. disput. 1. punct. 5. §. 2. num. 12.* vbi sic ait: Argumentum adductum, quo probatur Pontificem errare posse in propositione fidei, desumptum erat ex diligentia, & inquisitione, quam facere Pontifex videtur obligatus in rebus fidei definiendis; cui argumento dupliciter respondemus; Primò, affirmando non esse necessariam hanc diligentiam, ut Pontifex certò, & infallibiliter definiat; sed solum esse necessarium, ut prudenter, & absque peccato ad definiendum procedat; sicuti ad dispensationem concedendam debet causam inuestigare; non quia necessaria talis inuestigatio sit ad dispensationis valorem; sed quia est necessaria ad rectum, & conuenientem illius iurisdictionis usum, sic in presenti: Quare si de facto ad definitionem procederet Pontifex, omittit debita diligentia, dicendum est definiturum infallibiliter veritatem. Sic Valent. *2. 2. disput. 2. quest. 1. punct. 7. quest. 6. §. hoc accedit pag. 235.* Quod videtur probari ex promissione facta Petro, eiusque successoribus, ne eius fides deficiat, cum talis promissio non limitata, nec conditionata fuerit si diligentiam adhiberet.

7. At dicit Bañez *2. 2. quest. 1. art. 10. §. ad 4 pag. 115.* Si tota certitudo, & infallibilitas pender ex assistentia Diuini Spiritus, neque ad hanc assistentiam habendam praerequiratur humana inquisitio, cur haec expostulatur? Neque enim dici potest temerariè, & imprudenter Pontifex procedere, cum illam omittit, siquidè non omittit aliqua, ex quibus recta, & infallibilis definitio pendeat. Adde omittendo hanc diligentiam humanam, videtur magis fidere in diuina assistentia, & fidelibus denotare non humano ingenio, sed diuino instinctu veritates fidei inuestigandas esse. Ergo vel est necessaria ad definiendum, vel nullo modo requiritur; sed facile responderetur praecipì à Deo hanc humanam diligentiam adhiberi, quia vult, ut homines faciant quantum est in se ad veritatem inuestigandam, hoc enim ad rectum Ecclesiae regimen videtur pertinere. Cum enim Pontifex non noua fidei dogmata Ecclesiae debeat proponere; sed iam Ecclesiae proposita, abscondita tamen in lucem producere, debet pro subiecta materia diligentiam adhibere, quodque praestitit D. Petrus, cum cessationem Circumcisionis, & aliarum caeremoniarum definiuit *Act. 15.* Quando autem aliquis defectus intercedit in tali diligentia adhibenda, illa non obstante protegit Deus suam Ecclesiam, & ab errore liberat impediendo Pontificem, ne definiat, vel si definiat, ut verum pronunciet. Ita Castus Palaus.

8. Et hanc sententiam docet Franciscus del Castillo in *lib. 3. sent. tom. 2. disput. 16. sect. 6. n. 21.* Si per impossibile

impossibile asserit, Papa siue in Concilio, siue extra Concilium definit, non facta sufficienti diligentia, peccaret quidem, & temerè ageret tamen non erraret in definiendo propter mantinentiam Dei, & assistentiam Spiritus Sancti. Itaque quamuis præcedens inquisitio requiratur, vt conditio, tamen ratio formalis ad non errandum in definiendo est assistentia Spiritus Sancti, qui non est alligatus conditioni præfata. Sic ille. Cui etiam adde Ludouicum Caspensem in *cur Theolog. tom. 2. tr. 15. disp. 2. sect. 7. n. 68.* de facto (asserit) Pontifex ad definitionem procedat, omitta hac debita diligentia, definit infallibiliter veritatem, hoc enim non obstante protegit Deus suam Ecclesiam, & ab errore liberat, impediendo Pontificem ne definiat, vel si definiat, vt verum pronuntiet, sic enim promissum fuit Petro, eiusque successoribus, ne eius fides deficiat; quæ promissio non videtur conditionata, si diligentiam adhiberet. Hæc Caspensis.

9. Et hanc sententiam tanquam probabilem admittit etiam Adamus Tannerus *tom. 3. disp. 1. qu. 4. dub. 6. num. 158.* qui bene notat, vt dogmata à Pontificibus statuta sint certò, & de fide vera, vnum è duobus, certissimum quoque necesse est, nempe vel Deum non permissurum veros Pontifices temerè aliquid definire, vt volunt Canus, Bañez, & Granad. *suprà*, vel si permittit, eum certissimè mantenturum Pontifices, ne errant, vt tradit Valentia, & alij à nobis citati.

10. Itaque eum hominum iudicia sint varia, & quod aliqui sufficere dicunt, alij insufficientes esse autumant, si Deus infallibilitatem articulo fidei ab Ecclesia decernendorum, dependenter à sufficienti examine, & consultatione promississet, prædictum finem non consequeretur; si quidem si Deus non se obligauit ad impediendum temerarias definitiones, vel si eas permississet, ad mantinendum Pontifices, ne errarent, quilibet dubitare posset, an in hac, vel illa determinatione Pontifex præmisso sufficienti examine processisset; quare vt prædicta dubitatio penitus tollatur, & articuli fidei prorsus indubitata veritatis sint, dicendum est, vel Deum nullatenus permissurum præfatas determinationes; vel si permittit, non passurum vt in eis defleatur à veritate.

Et tandem hanc etiam opinionem nouissimè latè confirmat Pater Ambrosius de Pinalosa in *suis eruditissimis Vindicijs Deipara Virginis disp. 12. cap. 1. §. 1. num. 6. cum seqq.* vbi validissimis rationibus illam roborat, & respondet ad argumenta contraria.

11. Claudam hanc resolutionem cum verbis doctissimis Patris Suarez de fide *disp. 5. sect. 8. n. 11.* sic asserentis: In secundo argumento postulatur, quam diligentiam debeat Pontifex adhibere ad definiendum, quando Concilium Generale non congregat; Ad quod breuiter respondeo, aliquam sine dubio esse necessariam quia Deus non vult, vt homines temerè iudicent vel gubernent; quanta verò futura sit, nullo iure, saltem Diuino definitum est, sed prudentiæ ipsius Pontificis relinquitur. Solet autem quæri, quid sit futurum, si Pontifex sine præmissa diligentia definiat? Aliqui dicunt, posse tunc Pontificem errare, & Ecclesiam posse tunc non assentiri; sed hoc periculosum est; quia Ecclesiæ non poterit constare, an Pontifex adhibuerit sufficientem diligentiam, nec ne; vel relinquetur singulorum arbitrio, vt iudicent, an diligentia sufficiens fuerit; & idèd meliùs, vt existimo, responderetur, non admittendo casum; nam Spiritus Sanctus, qui regit Ecclesiam non permitteret Pontificem tam imprudenter definire & idèd quoties absolute definit, credendum est, sufficientem diligentiam præmisisse. Ita Suarez, & ego.

12. Sed quia hæc opinio vsque adhuc in Ecclesia ex Diuina prouidentia à Pontificibus, nec practicata fuit, nec practicabitur; idèd ad aliam questionem transeamus. Lege post hæc scripta visum Patrem Paludanum in *Apologia constituti Vrbani VIII. contra Iansenium cap. 1. per totum.*

RESOL. VI.

Ad confirmationem eorum, qua pro nostra sententia superius adducta sunt proponitur questio: An sit omnino de Fide, v. g. hunc numero Innocentium X. esse verum Pontificem, & verum Petri successorem? Ex p. 11. tract. addit. 2. Res. etiam 6.

§. 1. **H**Æc questio est quidem necessaria pro confirmanda nostra sententia, quòd decreta Pontificis extra Concilium sint infallibilia; nam aliquis posset sic arguere, non est de fide hunc Pontificem esse verum Pontificem: ergo numquam eius determinationes erunt de fide. Probatür antecedens, quia non est de fide, neque aliter omnino certissimè constat ipsum verè esse baptizatum, adeoque nec an capax sit dignitatis Episcopalis; sequela probatur; quando enim dubitare possumus de antecedente, etiam de consequente possumus dubitare.

2. Itaque eum saltem non sit de fide hunc Pontificem electum verum esse Petri successorem; siquidem non est de fide certum esse baptizatum, aut nullum in eius electione defectum substantialem habitum esse. Ergo non poterit esse de fide certum, errare non posse, quia impotentia errandi annexa est (vt dixit) vero Christi Vicario, non simulato. Et confirmari potest exemplo Eucharistiæ; licet enim de fide sit in Hostia ritè consecrata adesse corpus Christi non tamen de fide est in hac numero Hostia adesse, quia non est de fide consecratum esse Sacerdotem baptizatum, habentemque intentionem consecrandi, solum enim id creditur morali certitudine. Ergo similiter esto verum sit, & de fide certum, verum Christi Vicarium, & Petri successorem errare non posse in rebus fidei proponendis, at non videtur esse de fide certum, hunc numero errare non posse, quia non videtur esse de fide certum, esse verum Pontificem.

3. Sed respondendo ad quæsitum immediate: Prima opinio asserit, non esse de fide, Innocentium, v. g. Decimum verè feliciter regnantem esse verum Pontificem; & ita tenet Bañez in 2.2. *D. Thoma 9.1. art. 10. dub. 2. ad 2.* vbi affirmat hanc propositionem. Hic Pontifex numero est verus Papa, esse solum certam certitudine morali, cui speculatiuè potest subesse falsum. Probatür primò, quia non est de fide nunc electum in Pontificem esse baptizatum. Ergo neque esse verum Pontificem. Secundò potest definire res fidei, & vniuersalem Ecclesiam regere, quin sit verus Pontifex, sufficit enim, si vt talis existimetur, & reputetur; si enim Prætori incapaci confert Republica iurisdictionem, quando vt legitimus existimatur, ne ex actibus nullis grauius inconuenientia sequantur. Quare idem non dicemus in Pontifice incapaci, qui vt legitimus reputatur, conferre illi Christum omnem iurisdictionem, & auctoritatem, sicuti si verè Pontifex esset; Idem tenet Caietanus in 2.2. *quæst. 1. art. 3. ad 4.* Castrus *aduersus hereses lib. 1. cap. 9. & plures alij.*

4. Sed affirmatiuæ sententiæ ego adhæreo; pro qua suppono Summum Pontificem posse considerari, quando eligitur, & adoratur illegitime, vel cum suspitione

suspensione illegitima: in hoc sensu non est questio, quia dum est probabile fundamentum de illegitimitate Pontificis, non potest fide Divina credi eum esse successorem Petri, quia fides divina non potest exerceri, quando est locus hesitationi prudenti, ut sapienter ostendi: probabile autem fundamentum occasionem præbet hesitationi prudenti: Quapropter non quiescit Ecclesia, antequam eruto omni dubitandi fundamento, tollantur schismatum occasionēs.

5. Alio modo consideratur Pontifex, quando tam legitime eligitur, & adoratur, ut tota Ecclesia illum suscipiat, ut nunc Dominus noster Innocentius X. sine villo controversie vestigio tenet Christianæ Republicæ clavum, clavisque Petri: est igitur questio utrum credendum sit fide Divina Innocentius X. & alios Pontifices pacifice susceptos esse legitimos successores Petri: Et ut dixi, puto credendum esse fide divina omnes, & singulos ejusmodi Pontifices esse legitimos successores Petri. Hæc conclusio non invenitur expressa in authoribus antiquis, quia forte de illa nunquam dubitaverunt, eam supponentes.

6. Illam tamen tenent ex Neotericis Cardinalis Lugo de fide disp. 5. sect. 15. §. 5. num. 316. Suarez de fide disp. 5. sect. 3. num. 12. Oviedo de fide contr. 4. punct. 7. num. 86. Hurtado de Mendoza de fide disp. 37. sect. 3. cum seq. Ariaga in cur. Theol. 20. 5. disp. 7. sect. 8. num. 50. cum seq. Tannerus tom. 3. disp. 1. q. 1. d. b. 5. num. 146. Caltrius Palauus t. 1. tr. 4. disp. 1. punct. 5. §. 2. num. 9. cum seq. Amicus in cur. Theol. tom. 3. disp. 6. sect. 5. num. 152. Gerund. de Episcopo, tom. 2. l. 5. disp. 3. num. 56. Comitulus resp. l. 1. q. 99. Valentia tom. 3. disp. 1. q. 1. punct. 7. in q. 5. §. 39. omnes ex Societate Iesu, qui intrepidè hanc sententiam pro Summis Pontificibus sustinent, Quibus adde Sylvium in controversiis fidei lib. 4. quest. 2. art. 8. Pueronum de Reg. Aristocratiæ tom. 2. cap. 8. per tot. Verticelli in 99. mor. tr. 8. q. 24. num. 7. Poncium in cur. Theol. disp. 28. q. 1. concl. 9. num. 14. & ex Dominicanorum familia sapientissimum Ioannem de Sancto Thoma in 2. 2. q. 1. disp. 8. art. 2. per tot. Adrianum, & Petrum de Walemburch in examine princip. fidei p. 2. contr. 7. num. 50. Ioanem Poncium in cur. Theol. disp. 28. q. 1. concl. 9. num. 13. & 14. Bordonum in sacro tribunalis cap. 5. q. 6. num. 16. Bonaciam de cens. disp. 1. q. 2. punct. 1. num. 9.

7. Et huic sententiæ magnum robur dedit Clemens VIII. qui teste Puente Hurtado, ubi sup. catce-ravit nonnullos Doctores, qui tunc oppositum censuerunt, eosque iubens adire Romanam, rationem reddituros illius sententiæ.

8. Probat hanc opinionem primò, quia in Bulla Martini V. apud Concilium Constantiense disponitur, ut hæretici ad Ecclesiam redeuntē credant Papam canonicè electum, qui pro tempore fuerit (expressio eius nomine) esse successorem Petri, &c. Ergo supponit Concilium nunc determinatè de moderno, v. g. Innocentio X. expresso eius nomine debere credi esse Petri successorem; Secundò, quia multa Concilia determinatè agnoverunt pro tali eum, qui tunc præerat; non est autem maior ratio de vno, quàm de altero. Tertio, quia si non constar de fide fuisse verum Papam Pium I V. neque constabit Concilium Tridentinum esse validum, quia à Papa Concilium accipit totam suam vim. Id autem est fere hæreticum.

9. Et tandem quia alioquin quidquid de Iudice controversarum in Ecclesia, ut certum de fide creditur, esset planè ridiculum; quomodo enim debeo credere de fide dari Iudicem talem, si non possum de fide dicere quis ille sit? Ad quid enim, quæsdò, deser-

viret pro praxi talis assensus de eius quasi vaga Iudicis existentia? Sanè non teneremur ex fide adire Papam in eis controversiis: quia quilibet diceret, fides solum docet me teneri adire Iudicem controversiarum; at nòn dicit mihi, illum esse Ioannem Baptistam Pamphilium, seu Innocentium X. Ergo non teneror ex fide illum adire, aut decidenti credere.

10. Deinde probatur, quia omnis propositio de fide potest inferri ex duplici præmissa de fide, vel ut aliis placet, altera de fide, altera cognita lumine naturali; sed ista propositio Papa definiens non potest errare, est certa de fide. Ergo potest inferri ex duplici præmissa modo dicto; quod tamen nulla ratione fieri potest, ut patet discurrenti, nisi propositio ista sit de fide.

11. Hic Pontifex definiens est verus Papa; nam in quocumque syllogismo inferatur conclusio illa, Papa definiens non potest errare, debet assumi, ut minor, hic Pontifex definiens est verus Papa, quæ cum non sit nota lumine naturali, necessariò debet esse de fide, aliàs conclusio non esset de fide.

12. Huic argumento responderi Bañez loco cit. non requirit, ut conclusio aliqua de fide inferatur, utramque præmissam de fide esse, vel vnam de fide, & alteram evidentem, sed sufficere vnam esse de fide, & alteram moraliter certam, quia tunc conclusio non sequitur ex illa propositione moraliter certa, tanquam ex causa, sed tanquam ex conditione sine qua non, sive ut applicante. Et exemplo Prædicatoris illustrat, qui si tibi proponat doctrinam Evangelicam, teneris fide divina veritatibus propositis assentiri: cum tamen non sit fide divina certum, huic Prædicatorem esse infallibilis veritatis.

13. Sed hæc solutio facillimo negotio præcluditur, argumento ducto ab inconvenienti: si enim vera esset, sequeretur hanc propositionem esse de fide: sub hac numero Hostia consecrata est Corpus Christi, quia revera infertur per evidentem consequentiam ex vna de fide, qualis est ista: In omni Hostia debite consecrata est Corpus Christi, & insuper infertur tanquam ex conditione, & ut applicante ex altera certa moraliter, scilicet hæc Hostia est debite consecrata; ergo sub hac Hostia est Corpus Christi, erit propositio de fide: Idem argumentum formari potest de his propositionibus: Hic parvulus baptizatus recipit gratiam; Iste, qui ordinatur est Sacerdos, & sic de aliis similibus, quas compertum est apud omnes non esse de fide; cum possit illis subesse falsum ex defectu intentionis baptizantis, ordinantis, & consecrantis, Neque exemplum de Prædicatore obstat, quia licet Prædicator aliis in rebus non sit infallibilis veritatis: at proptèr hic, & nunc prædicat, credere debes infallibilis veritatis esse; siquidem obligaris eius dictis fide divina assentiri.

14. Et ita nostra sententia videtur esse sententia Augustini t. 6. in epist. contra pœst. Donat. & t. 2. epist. 115. Irenæi l. 3. cap. 3. Basilij, Ambrosij, Hieronymi, quos refert Bañez 2. 2. q. 1. art. 10. de auctorit. Papa ad 5. Favent sacra Concilia; nam VI. Synodus nominatim respicit Agathonem, confitendo illum verum Pontificem, Concilium Chalcedonense Leonem, Concilium Milevitanum Innocent. III. ac tandem in cap. de libellis dist. 20. approbantur tanquam veri, & legitimi Pontifices Silverius, Zozimus, Innocentius, & alij.

RESOL. VII.

Respondetur ad argumentum contrariæ sententiæ? Ex part. 11. tract. addit. 2. Ref. 7. §. 1. Ad

§. 1. AD argumentum, quod neque ex Scriptura, neque ex traditione, neque ex definitione constare potest hunc esse legitimum Pontificem, ergo non est de fide eum esse talem.

2. Et ad illud, quod docet Bañez *vbi sup.* non esse de fide hunc hominem esse baptizatum: non enim constat de voluntate baptizantis, neque est de fide eum esse legitimum Sacerdotem, quia non constat ex fide de voluntate conferentis, aut recipientis Ordines, ergo non potest constare ex fide eum esse Pontificem.

3. Respondetur negando antecedens; constat enim hunc esse legitimum Pontificem ex illis Scripturæ testimoniis, quibus solet Petri confirmari primatus; quia illa est promissio vniuersalis, qua immediatè continentur omnes legitimi successores Petri, quos Deus sigillatim vidit, & de illis loquutus est; & qui nobis noscendi erant per euidentiā moralem ex legitima illorum electione, & acceptatione pacifica. Quemadmodum quando Deus reuelauit omnem hominem conceptum in peccato originali, loquutus est Deus immediatè de Petro, & Paulo, quos Deus clare cognouit, & à nobis erant noscendi per euidentiā physicam ortam ex sensibus, & quemadmodum cognito Petro, & cognita vniuersali reuelatione de conceptione omnis hominis in peccato, video ex sola apprehensione terminorum Deum loqui de Petro, & Paulo; Ita visa promissione vniuersali Dei de omnibus successoribus Petri, & visa euidenter legitima electione, & approbatione Pontificis; video hunc esse legitimum successorem Petri, & de ipso loquutum esse Christum.

4. Respondetur secundo distinguendo antecedens; si enim intelligatur de reuelatione, qua hæc propositio, Innocentius X. est verus Pontifex illis terminis fuerit reuelata; verum est, sed consequentia non est bona: potest enim aliquid esse fidei, quod est non sit in se, vel in suis terminis expressè reuelatum, habetur tamen, & cognoscitur ex reuelatione, sicut hæc propositio: Petrus, Paulus, Ioannes, & alij singulares homines, qui modò via generationis ordinaria nascuntur, concepti sunt in peccato originali, & sunt mortis necessitati obnoxij, fide certa est, quamuis non sit in illis terminis reuelata, eò quòd sit reuelata in sua vniuersali, ex qua per inductionem quamdam deducitur nimirum in hac, omnes in Adam peccauerunt; Item in illis; Per peccatum mors: quis est homo, qui viuet, & non videbit mortem; statutum est hominibus semel mori.

5. Similiter autem est in proposito: nam prædicta propositio, de qua nunc disseritur, licet expressè reuelata non fuerit in suis terminis, est tamen reuelata in sua vniuersali, qua continetur, & ex qua per quamdam inductionem deducitur, nimirum in ista, omnes Petri successores in Romana Sede, sunt Vicarij Christi, & veri Pontifices Summi. Ex hac enim inductione quadam consequitur, & hunc, & illum singularem hominem, qui ab Ecclesia Catholica est electus, receptus, & assumptus in Summum Pontificem (cuiusmodi hodie est Innocentius X.) verè esse Summum Pontificem.

6. Ad argumentum Bañezij respondeo, licet illa propositio: hic homo, qui dicitur Innocentius X. est homo virilis sexus, vel est baptizatus, considerata secundum se, non sit certa, prout tamen substat diuinæ reuelationi absolutè, certa est; ita vt iuxta hanc considerationem nec possit, nec potuerit esse falsa, quæ responsio in B. Thoma fundatur, quatenus 2. 2. *quæst. 1. artic. 3. ad 2. scribit*, quòd Deum non incarnari secundum se consideratum fuit possibile, etiam post tempus Abraham, sed secundum quod cadit sub

præsentia Diuina, habet quamdam necessitatem infallibilitatis, vt in prima dictum est (scilicet 1. part. *quæst. 14. artic. 13. & 15.*) & hoc modo cadit sub fide: Vnde prout cadit sub fide non potest esse falsum. Loquimur namque de hac propositione: Innocentius X. est legitimum Pontifex, prout cadit sub diuinam præsentiam, & reuelationem: dicimusque quod sic spectata, sit ex fide certa. Vnde quòd ipse sit sexus virilis, ac etiam quòd ritè baptizatus fuerit, omninò certi sumus, & quidem ex fide propter reuelationem, ex qua cognoscimus, quòd ipse sit Summus Pontifex. Quia enim fide Catholica credimus eum, quem Ecclesia recipit, & habet pro Summo Pontifice (qui modò non alius est, nisi Innocentius X.) esse verum Christi Vicarium, & legitimum Pontificem Summum, necessaria consecutione sequitur, quòd sit masculus, quòd baptizatus, quoque id omne habeat, sine quo pontificia dignitas nequit consistere. Providentiæ enim Diuinæ est, quæ nec vult nec potest Ecclesiam fallere, vt Christi Vicarius, quem suo gregi vult esse præpositum, nulla re careat, quam necessariò exposcit potestas, quam gerit, & munus, quòd debet exequi.

7. Itaque dicendum est spectare ad specialem providentiā Dei in Ecclesiam non permittere eligi, & admitti pacificè eum, qui non possit esse legitime Pontifex. Quare ex euidenti cognitione legitime electionis, & acceptationis pacificæ colligimus certò eum hominem nullo carere ex requisitis ad Pontificatum, eique Deum contulisse Pontificium Sancti Petri. Itaque ex applicatione per se nota deducimus actum fidei, quo credimus illi successori Petri collatam ipsius Petri potestatem quemadmodum ex euidenti cognitione Petri colligimus eius conceptionem in peccato. Quæ afferuntur de priuato Sacerdote non vrgent; quia non promissit Deus eam specialem providentiā in hos casus priuatos, quia res est leuioris momenti, & quæ absque præiudicio fidei potest contingere, secus autè electio Pseudo-Pontificis.

8. Ad id verò, quòd dicitur, quòd qui recederet à moderno Summo Pontifice, esset quidem schismaticus, & non hæreticus; ergo non est de fide, quòd ipse sit Summus Pontifex, quia recedere ab aliquo dogmate ad fidem pertinet est hæresis, & non solum schisma.

9. Respondeo, quòd licet schisma, & hæresis differant ratione formali, non est necesse, vt omnis schismaticus sit hæreticus, ne quidem is, qui à Summi Pontificis obedientia recedit; si qui tamen recederet cum errore intellectus, quo non crederet eum quem Ecclesia pro Summo Pontifice recepit, ac retinet, esse Summum Pontificem, verò esset hæreticus, posito quòd supra dicta propositio certò, & manifestè pertineret ad fidem.

Et omnia *superius* dicta docent Hurtadus de Mendoza, Syluius, Arriaga, & alij Doctores, *vbi supra*, pro nostra sententiā adducti contra Bannez, Caietanum, & alios.

Alia argumenta, quæ contra nostram sententiā adduci possunt, inuenies soluta penes citatos Auctores, & ex *superius* adductis, patet etiam solutio ad argumenta in contrarium adducta à Caramuele in sua *seruata disputandi metodo part. 2. fol. 59.*

RESOL. VIII.

An stando in opinione, quod non sit de Fide hunc numero Innocentium X. esse verum Pontificem, an inquam, eius Decreta circa res Fidei, habent Infallibilitatem? Ex part. 11. tract. addit. 2. Res. etiam 8.

§. 1. Respondeo

§.1. **R**espondeo, quod stando etiam in opinione illorum Doctorum, assentium non esse de fide hunc Pontificem esse verè Pontificem, non ex hoc sequeretur decreta ab ipso facta non esse infallibilia. Ita præter Bañez *vbi supra*, tenet Malderus Episcopus Antuerpiensis; & olim professor publicus in Inlyta Academia Louanienti in 2.2.D. *Thoma quest. 1. art. 10. disp. 5. in fine*, vbi sic ait: Vt enim sit fidei id, quod Papa determinat, non requiritur, vt sit fidei Diuinæ, hunc qui determinat, esse verum Pontificem, sed sufficit hoc esse certissimum. Est autem certissimum eum, quem vniversa Ecclesia pro Pontifice recepit esse verum Pontificem. Hoc enim ad providentiam Dei pertinet impedire, ne in eiusmodi iudicio fallatur Ecclesia. Frustrâ ergo noui homines blasphemiam quidam Apostatæ dubium mouent de legitima electione Pontificum huius æui; quos sibi aduersos experti sunt. Ab Ecclesia Catholica recepti extra huius calumniæ aleam sunt; sufficere autem, quod omninò certum sit, etiam si non fuerit fidei; probo: Quia certitudo fidei pendet ex veracitate Dei id dicentis, quod creditur; Papa autem non facit novos articulos fidei, sed solum proponit, Deum aliquando hoc, aut illud dixisse. Dicitur est *supra* in illis, quæ concurrent ad propositionem, & credibilitatem fidei, non esse exigendam certitudinem per omnia æqualem certitudini fidei, sed sufficere credibilitatem fieri euidenter per eiusmodi argumenta, quod fallere quidem non possint, non tamen fide Diuinâ credantur. Hoc enim sufficit non solum ad infallibilitatem fidei, sed etiam obligationem; ita vt non credens, hæreseos, aut infidelitatis peccatum incurrat. Ita Malderus.

2. Hoc etiam docet Episcopus Araujo Dominicanus, & in celeberrima Academia Salmanticensi Theologiae Professor in 2.2. *Diui Thomæ quest. 7. dub. 2. num. 4.* vbi format contra se hoc argumentum: Per fidem assentimur veritatibus definitis à Summo Pontifice, in quantum ab illo sint definitæ; ergo: Si de eius potestate non haberemus certitudinem fidei, nec illam haberemus de veritatibus ab illo definitis: siquidem nequit esse maior certitudo de definito, quàm de definiente, cum illa innitatur huic.

3. Sed postea respondens ad hoc argumentum, sic ait: Ex eo quod fides, & certitudo Diuinâ, quæ habetur de veritatibus definitis à Summo Pontifice, vt à capite Ecclesiæ non innititur illi, vt rationi formali, & regulæ principali, nisi dumtaxat, vt instrumento, per quod prima veritas, quæ est regula principalis, & ratio formalis obiecti fidei, loquitur & reuelat, vel vt conditioni, & regulæ quoad nos, sine qua Diuinâ reuelatio de huiusmodi veritatibus definitis nobis non communicaretur, nec applicaretur: quemadmodum autem potest in naturalibus, & artificialibus effectus perfectione, & nobilitate excedere instrumentum, atque conditionem: Ita & in nostro casu potest certitudo veritatum definitarum excedere instrumentum, & conditionem quoad certitudinem, quæ de ipsis habetur, qua ratione etiam in intellectualibus, in quo genere sunt assensus conclusionis scientificæ præstantior, est dispositione syllogistica in modo, & figura, à qua tamen per se, vt à conditione dependet. Igitur quamuis de veritate, & electione legitima capitis definitis tantum habeatur certitudo theologica, optimè potest de rebus definitis haberi formalis certitudo Diuinæ fidei: ac proinde ex hoc capite non conuincitur eandem, vel æqualem de veritate capitis in singulari, atque de veritate rei

Tom. I X.

ab ipso definitæ fore habendam certitudinem. Hucusque Araujo. Et vt scriptoribus Dominicanis Auctores Iesuitas adiungamus, hanc sententiam ex Belarmino docet Quiédo *de fide contr. 4. pun. 7. num. 87.* Et Ioannes Ponceus in *cur. theol. disp. 28. q. 1. concl. 9. num. 13.*

4. Itaque dicendum est, quod res proposita esset fide diuinâ certa, esto proponens non sit diuinâ, sed humana dñtaxat fide certus, constat primò exemplis; nam primò quod hoc sit legitimum Concilium à legitimo capite congregatum, sola fide humana constat, non enim nobis immediatè applicatur per ipsam Pontificis definitionem, sed id tantum habetur per testimonium Ecclesiæ, quæ illud acceptet, vt legitimum Concilium, quod testimonium non excedit fidem humanam, & tamen fide diuinâ tenemur credere, quæ de orthodoxa fide hoc Concilium docet.

5. Secundo, quod hæc scriptura sit declarata vt canonica, nobis non constat immediatè testimonio Pontificis definitis, & declarantis hanc esse canonicam scripturam, sed solo testimonio hominum qui illam vt talem acceptant: cum tamen fide diuinâ tenemur credere, illam esse canonicam, & quidquid in ea continetur à Deo reuelatum.

6. Tertio tenemur fide diuinâ credere Christianam Religionis mysteria esse vera, & à Deo reuelata, cum tamen signa, quibus illa nobis proponuntur, vt euidenter credibilia, quod sint à Deo reuelata, non credamus fide Diuinâ, sed humana. Ergo pari modo possumus fide diuinâ credere, quæ hic Pontifex nobis credenda proponit, esto eadem fide diuinâ non credamus ipsum esse verum Pontificem.

7. Cum igitur Pontifex solum se habeat vt proponens res fidei, ad hoc, vt res ab ipso propositæ sint fide diuinâ credendæ necessum non est, vt ipse etiam fide Diuinâ credatur, quod sit verus Pontifex; sed sufficit, si tantum credatur fide humana, quia nimirum cum iis signis Pontificiæ autoritatis rem credendam proponit, vt moraliter sit certum quod ipse sit verus Pontifex, nam tunc res proposita credenda est fide diuinâ, & tamen ipse credi potest fide tantum humana.

8. Nam possum fide diuinâ esse certus, quod hoc sit legitimum Concilium, quod hæc sit canonica scriptura, quod hæc sit Apostolica traditio, etiam si eadem fide diuinâ non sim certus quod proponens sit legitimus Pontifex, sed sufficit si tantum sim certus fide humana.

Et hæc doctrina est valde notanda, quia apud paucos auctores inuenies.

RESOL. IX.

An omnia contenta in Decretis Pontificum loquentium ex Cathedra habeant infallibilitatem? Ex part. 11. tract. addit. 2. Resol. etiam 9.

§.1. **L**ibet mihi respondere cum verbis Iacobi Granadi in 2.2. *Diui Thomæ contr. 1. tract. 7. disp. c. scilicet. 1. num. 3.* vbi docet duo consideranda esse in decreto Pontificis, etiam quando se gerit, vt caput Ecclesiæ. Vnum est potissimum negotium quod definitur, seu res ipsa quam explicandam, & decernendam assumit: Alterum est ratio aut autoritas ad illius rei confirmationem obiter adducta, seu aliquid, quod obiter ex propria sententia asseuerat. Et quidem in hoc secundo non repugnat errare Pontificem, quia cum non sit id, de quo agitur, & quod cõtendit proponere Ecclesiæ, non est vnde sufficienter probetur illi assistere Spiritum Sanctum, ne in eiusmodi negotiis

G g

negotii decipiatur. Vnde Nicolaus Papa in *cap. à quodam Iudæo de consecrat. dist. 4.* cum potissimum interrogaretur, an Baptismus à Iudæo collatus esset validus, rectèque respondisset affirmanter, obiter dixit Baptismus in nomine Christi collatum valere, quod tamen falsum est, nam sine Trinitatis inuocatione verus baptismus conferri non potest; Immo nunquam collatus est, vt in materia de baptismo latè probabitur.

2. Sed Doctori Hispano Gallum adiungamus sic itaque asserit Ioannes Bagotius in *Apologetico fidei tom. 1. lib. 4. cap. 2. num. 7.* Quarta, & vltima conditio est, vt secundum mensuram mysteria, seu secreta Dei reuelata dispense, & definiat, quantum videlicet exigit necessitas fidei, & controuersia de qua agitur. De hac Melchior Canus citatus *lib. 6. cap. 8.* monet in decretis, definitionibusque Ecclesiæ duo distingui oportere. Aliud continet conclusiones, aliud continet probationes conclusionum, atque in illis conclusionibus, Iudicem controuersiarum errare non posse, in rationibus errare posse. Mea ratio est, quia in probationibus non tam sustinet personam Iudicis, quam Doctoris consilium dantis, aut disceptantis, vt est autem disceptator non habet illam infallibilitatem, quam habet, quatenus est Iudex, vt ostendam postea. Hinc diligenter animaduertendum est quid in Conciliis definiatur, & sub qua verborum forma, an vt doctrinam Ecclesiæ recepta, an verò vt ipsius fidei doctrina. Huius rei exemplum Canus *l. 5. c. 6.* affert ex Tridentino *sess. 13. can. 11.* in quo anathematizatur, qui dixerit solam fidem esse sufficientem præparationem ad sumendum Sanctissimæ Eucharistiæ Sacramentum. At postea statuit, atque declarat Sancta Synodus necessariò præmittendam esse confessionem Sacramentalem illis, quos conscientia peccati mortalis grauat, quantumcunque etiam se contritos existiment, habita copia Confessoris, & eo ipso excommunicat, si quis contrarium docere, prædicare, vel pertinaciter asserere, seu etiam publice disputando defendere præsumpserit. Cum autem tunc Synodo interfuerit Melchior Canus, testatur non fuisse Concilij mentem, eodem modo vt iamque illam partem definire: nec tanquam doctrinam fidei propositam esse istam confessionis Sacramentalis necessitatem. Et in *capite 7. eiusdem sessionis*, de hac eadem necessitate loquens Synodus, ait: Ecclesiasticam consuetudinem declarate, eam qua dicitur, vt probet seipsum homo, probationem necessariam esse ad hanc Sacramentalem confessionem, quam scripturæ interpretationem non ita de fide esse asserit, sicut *cap. 1. eiusdem sessionis* transubstantiationem colligit ex verbis, quibus Sanctissimum Sacramentum conficitur; ait enim ea verba hanc propriam, & apertissimam significationem præferre, secundum quam à Patribus intellecta sunt. Huc vsque Bagotius. Rectè itaque ex Bellarmino ait Amicus in *cur. Theol. tom. 7. disp. 13. sect. 2. n. 22.* non omnia, quæ habentur in Concil. & sacris Canon. pertinere ad fidem, sed tantum ea, quæ directè definiuntur, non autem ea, quæ obiter afferuntur ad melius explicandum rem definitam.

3. Vnde ex his Canus *lib. 5. cap. 1. §. Illud idem damus.* Granadus *vbi sup.* Valentia *tom. 3. disp. 1. punc. 7. §. 39.* & alij asserunt non omnia, quæ sunt in decretalibus, esse de fide; & idèd Bagotius *vbi supra sect. 1.* sic ait: Si nonnulli Pontifices, vt inter cæteros Innocentius III. à nonnullis aut personis, aut Ecclesiis priuatis interrogatus de plerisque questionibus respondit, quid sentiret, existimandum non est eas omnes responsiones esse fidei decisiones, vt norauit Melchior Canus *tom. 5. de locis theol. cap. 5.*

vbi ait, non statim dogma fidei credendum esse, quidquid iuris Canonici volumine continetur, & pleraque in decretalibus epistolis haberi, quæ fidei Catholice decreta non sunt, atque nominatim quæ responsa dantur ad priuatas personas, aut Ecclesias non esse necessariò existimanda dogmata fidei. Hæc enim cum non vniam, aut aliquas Ecclesias particulares, sed totam Ecclesiam Catholicam spectent, omnes fideles ex æquo obligant, & quæ de eis decreta sunt verbis eiusmodi concipi oportet, vt ad totam Ecclesiam dirigantur. Caue tamen existimes hæc Summorum Pontificum responsa Theologo minoris ponderis haberi posse, cum enim Summus Pontifex in iis doctrinam Ecclesiæ Catholice communem, aut certè in Romana vulgò, & communiter receptam tradere so, & docere dicat, sitque authoritatis singularis Romana Ecclesia, reliquarum mater, & traditionum antiquarum custos fidelissima, vt dictum est *superius*, temerarius sanè is erit qui tantam auctoritatem neglexerit. Hæc ita ille.

4. Sed licet hæc doctrina vera sit, puto tamen cum Turriano in *2. 2. D. Thoma disp. 16. dub. 2.* falsam esse sententiam Medinae, qui admittit declarationes Pontificum in decretalibus posse esse falsas, in decretis harum rerum, quæ ad mores pertinent, atque ad eò cogitur fateri posse aliquid reuerà inhonestum vt honestum proponere toti Ecclesiæ; nimirum verum est, Caietanum, Sorum, & Medianam viros doctos, & pios ita sentire de potestate Pontificis in his, quæ ad mores pertinent. Nec minus deceptus est Canus, qui vt *infra* dicam, putauit posse Pontificem errare in approbatione Religionis.

RESOL. X.

An Pontifex possit errare in assignandis censuris propositionum præter hæreticas? Ex part. 1. 1. 1. addit. 1. Rel. etiam 10.

§. 1. SÛppono solere aliquando Pontifices, & Ecclesiam non solum propositionem, vel assertionem aliquam reprobare, aut prohibere, sed etiam censuram gradum determinare, dicendo illam esse hæreticam, vel erroneam, vel piam aurium offensiuam, &c. in quo casu quarunt aliqui: An Ecclesiæ iudicium circa gradum censuræ certum sit, & infallibile? Et quidem non est dubium quando Ecclesia determinat & declarat aliquam propositionem esse hæreticam; nam tunc implicite declarat contradictoriam esse de fide; non potest autem Ecclesia aberrare, proponendo nobis aliquid, vt de fide, quod non sit reuerà de fide, alioquin tota nostra fides, nueret, quæ fundatur supra fundamentum Apostolorum, & Ecclesiæ, quæ est columna, & firmamentum veritatis.

De aliis autem censuris potest esse maior difficultas. 2. Hoc supposito, quæro, videlicet: An quando Pontifex definit aliquam propositionem esse temerariam, erroneam, scandalosam, &c. sit hæreticum pertinaciter negare illam esse talem: An verò solum sit temerarium, erroneum, & scandalosum, &c.

3. Aliqui affirmant esse hæreticum id negare, quia Pontifici reuelatur id quod definit ac proinde qui pertinaciter negat quod Pontifex definit, negat obiectum reuelatum, & in hæresim incidit.

4. Sed ad propositam questionem sic respondet Turrianus in *2. 2. tom. 1. disp. 55. dub. 5.* Constat sæpè Pontificem Summum damnare aliquam propositionem, vt hæreticam; aut tanquam erroneam, vel temerariam, aliquando declarat propositionem esse

esse de fide, interdum opinionem esse probabilem: Vocamus ergo in quaestionem, an in his censuris assignandis possit Ecclesia errare; constat autem ex dictis ad 9. 1. Pontificem non posse errare in definitionibus fidei, quærimus ergo, an possit errare assignans alias censuras?

5. Mihi sanè valdè certum est, Pontificem non posse errare in his censuris; nam certum est in definiendis fidei veritatibus non posse errare, vt dixi: assignare verò has censuras pertinet ad veritates fidei; ergo; nullo modo admitendum est posse errare. Et explicatur, quia cum declarat aliquam propositionem esse erroneam, planè definitio pertinet proximè ad fidei veritates, quia propositio erronea est contraria conclusioni deductæ euidenter ex principiis fidei: ergo non possit Pontifex errare in hac censura, nisi errans aliquo modo circa fidei veritates, & idem iudicium esse, si declarat aliquam propositionem esse proximam errori, vel sapientem hæresim.

6. Deinde in aliis censuris, propositionum, quæ non ita proximè videntur pertinere ad doctrinam fidei, vt cum dicitur aliqua propositio temeraria, etiam dicendum est errare non posse Pontificem, quia pertinet ad doctrinam, & veritatem rerum Religionis Christianæ, quòd si in hoc posset errare, nõ esset omnino certa definitio circa veritatem fidei, quia posset contingere, vt damnaret aliquam propositionem vt temerariam, quæ esset magis consentanea principiis fidei, quam contraria, quod nullo modo est admitendum, & ita existimo esse errorem asserere in his censuris posse Pontificem errare. Ita Turrianus.

7. Et quidem Coninch de actib. supernat. disp. 8. dub. 3. num. 135. docet eum, qui negat prædictas censuras asserere aliquid, ex quo per euidentem consequentiam deducitur hæresis, & Eminentissimus Dominus meus Cardinalis Lugo de fide disp. 20. n. 109. asserit, tale assertum fore erroneum, & errori proximum, quod antè dixerat Bañes in 2. 2. D. Thom. 9. 10. art. 2.

8. Verùm Malderus in 2. 2. D. Thom. 9. 11. artic. 2. membr. 5. distinguendum putat; dicit enim reuelatum quidem esse à Deo Ecclesiam non posse errare in definitionibus circa doctrinam, adeoque qui hoc negaret cum pertinacia, fore hæreticum; si autem ipse affirmaret propositionem, quam Ecclesia censuravit esse temerariam non esse temerariam sed veram, nisi simul dicat Ecclesiam errare in huiusmodi censura, non erit hæreticus, sed incurret in errorem hæresis proximum. Si enim hæc propositio non sit temeraria, sequitur aliquid contra fidem, nimirum, Ecclesiam errare in definitionibus circa doctrinam. Itaque distinguendum est. Vel enim qui negat hæc propositionem esse temerariam, solùm intendit dicere, eam esse veram, & sic non erit hæreticus; etiam si nouerit Ecclesiam determinasse, quòd sit temeraria: potest enim fieri, vt non nisi probabile putet Ecclesiam in talibus non posse errare, aut vt nouerit quidem Ecclesiam hoc damnassem tanquam temerarium, & credat quicquid vt temerarium damnat Ecclesia esse reuerà tale; sed non pertractet illa simul ad concludendum hoc esse verè temerarium. Vel intendit sustinere pertinaciter Ecclesiam errare in censura istius propositionis, & erit hæreticus.

9. Et hanc Malderi sententiam docet etiam Pater Ouiedo de fide contr. 4. punct. 9. num. 124. asserit enim posse pertinaciter negare censuram ab Ecclesia illatam, quin iudicet Ecclesiam posse errare, ac proinde ex hoc capite fore hæreticum, qui illam negaret non præcisè, quia negaret censuram, quia hanc non

Tom. 1 X.

definit Pontifex vt reuelatam, sed quia negaret specialem assententiam Spiritus sancti, vi cuius Pontifici nunquam errare permittet, & contra hanc assententiam assereret, Pontificem de facto errasse.

10. Et sic intelligendus est Cardinalis Lugo, & Coninch, vbi supra: itaque secundum Ouiedo dicendum est, Pontificem definientem propositionem aliquam esse erroneam, non inniti immediatè reuelationi, quia illi sit reuelatum, talem propositionem esse erroneam (idem intellige de quacumque alia censura) quia Ecclesia, quando damnat, hanc propositionem, vt erroneam, aut temerariam, non intendit definire censuram vt reuelatam, sed constituere propositionem in determinato certitudinis gradu, quem explicat, dum oppositum esse erroneum, aut temerarium declarat; vnde censura quasi secundo imponitur; & id, quod primariò definitur, est doctrina illa cuius oppositæ inuritur censura circa quam nullam recepit reuelationem Pontifex, aliàs eam de fide sua definitione constitueret, & oppositam hæresis censura notaret, & non solùm erroris, aut temeritatis, vt facit in propositionibus, de quibus modò agimus.

11. Sed his suppositis, quid dicendum de aliqua censura, qua Pontifex iudicat aliquam propositionem esse probabilem, vt olim definiuit Clemens Clemantina vnic. de summ. Trinit. in qua approbat vt probabiliorum opinionem asserentium in baptismo infundi paruulis habitas virtutum theologiarum, de qua materia alibi diximus; & legi potest P. Vasquez 1. 2. dist. 86. difficultas autem est, an possit Pontifex in hoc errare.

12. Dico quòd Turrianus in 2. 2. 10. 1. disp. 55. dub. 5. existimat Pontificem in hac censura assignanda non posse errare, posset enim hoc vergere in detrimentum fidei, quia opinionem, quam Pontifex approbat, vt probabilem, vel probabiliorum tota Ecclesia debet, vt talem amplecti, & ex illa ad alia discurrere, vnde posset contingere circa res fidei grauis error.

13. Restat verò explicare: An possit Pontifex opinionem falsam approbare, vt probabiliorum? Quaestionis causa est, quia absolutè loquendo non repugnat aliquam opinionem esse probabiliorum, & re ipsa esse falsam: Ergo poterit Pontifex verissimè decernere aliquam opinionem esse probabiliorum, & non errare etiam si aliàs opinio illa sit falsa.

14. Nihilominus existimo non posse Pontificem errare circa veritatem propositionis, quam declarat esse probabiliorum: loquimur enim semper in materia, quæ possit ad mores, vel fidem pertinere, licet res non sit de fide, nam si in hoc posset Pontifex errare, magnum detrimentum posset sequi in Ecclesia: omnes enim amplecterentur, & defenderent eam opinionem, & putarent veram, & eius probabilitas in dies cretaceret, ac proinde tota Ecclesia falleretur, quod nulla ratione admittendum est. Vide Turrianum vbi sup.

15. Verùm circa præsentem difficultatem, & omnia superius dicta, ne deseras etiam videre scientia, & dignitate Eminentissimum Dominum meum Ioannem de Lugo, vbi supra de fide, disp. 20. sect. 3. num. 115. cum seq. vbi latè, & doctè, vt semper solet, totam materiam pertractat, cui etiam adde Ferdinandum de Salazar de concept. cap. 43. §. 1. & 4. Sed ad confirmationem omnium supradictorum faciunt ea, quæ obseruat Pater Paludanus in Apol. consil. Urban. cap. 10. per tot. Vide ipsum, & non pigebit.

RESOL. XI.

Exponitur modus, quo Spiritus Sanctus assistat Pontifici, quando aliquid de Fide determinat: Ex part. 11. tract. addit. 2. Resol. etiam 11.

§. 1. **D**ifficultas est: An Pontifex quatenus gaudens autoritate diuina, & quatenus Spiritu Sancto regitur, constituat obiectum formale fidei, quia per eum nobis loquitur Deus, sicut per Prophetas loquutus est, & ita quando Ecclesia aliquid definit, illud possemus credere fide Diuina independenter ab alia reuelatione præexistente, quia Ecclesiam definire hunc articulum, sit Deum reuelare talem articulum per suam Ecclesiam, tanquam per organum Spiritus Sancti, vel an definitio Ecclesie, cum aliquid proponit fide Diuina credendum, illud supponat iam reuelatum, ita ut Ecclesia seu Pontifex definiens tantum sit infallibilis regula, applicans obiectum iam reuelatum, non tamen sit instrumentum, seu organum, medio quo Deus loquatur, aut reuelet, quod antea reuelatum non erat?

Et primum modum defendit Suarez de fide disp. 3. sect. 11. num. 8. Puente Hurtadus de fide vol. 1. disp. 37. §. 18. cum sequent. Turrianus in 2. 2. tom. 1. disp. 23. dub. 5. & alij, Secundum verò modum approbant, & defendunt Molina part. 1. art. 2. disp. 1. & 2. Valentia disp. 1. quest. 1. punct. 6. responsione ad tertium. Gaspar Hurtadus disp. 2. diff. 4. vers. ad Inductionem in fine. Tannerus quaest. 1. dub. 7. in fine. Malderus 2. 2. quest. 1. in commentario articulo 6. 7. 8. 9. Lorca disp. 28. num. 8. & 15. Pro eadem sententia refert Valentia, Waldensem, Canum, & Alphonsum de Castro.

2. Et hæc opinio mihi magis placet, dico igitur, quòd quando Pontifex definit aliquid pro tota Ecclesia, Deus illi non reuelat immediatè obiecta definienda, quòd fieri posse non repugnat, & docent Authores citati; sed tantum illi assistit, ne erret in definitionibus tradendis aliis ad regimen Ecclesie spectantibus, quòd sine noua reuelatione Pontifici facta fieri potest. Et ita hanc sententiam docet etiam Arriaga in Cur. Theolog. tom. 5. disp. 9. sect. 5. num. 30. Tannerus tom. 3. disp. 1. q. 1. dub. 7. n. 217.

3. Vnde circa præsentem quaestionem libet mihi ea, quæ Franciscus Quiuedo dixit, hic apponere; sic itaque asserit de fide controuers. 5. punct. 1. numero 127. Statuimus Pontificem non accipere nouam reuelationem, cum aliquid definit, nec Deum illi loqui, nec fidelibus medio illo. Ex alia parte asserimus, quòd catholicè necessariò tenendum est, Pontificem non posse errare, & illi Spiritum Sanctum specialiter assistere in rebus fidei definiendis; Videndum modo est, quæ sit hæc Spiritus Sancti assistentia, ratione cuius Pontificis definitiones non possint errori subiacere. Pater Tannerus quaest. 1. dub. 7. num. 217. asserit hanc Spiritus Sancti assistentiam ne Pontifex, aut Ecclesia erret in rebus fidei proponendis per se non requirere positiuam inspirationem, seu loquutionem Diuinam ipsi Ecclesie factam, sed contentam esse quouis auxilio Dei, etiam merè negatiuo; quo fiet, ut Ecclesia in his rebus non possit errare. Coninch disp. 9. dub. 5. num. 61. explicat differentiam, quæ est inter Ecclesiam proponentem fidei mysteria, & scripturam, qua Deus loquitur, & reuelat eadem mysteria apto quodam exemplo. Supponatur (inquit) Superiorem alicuius Religionis in illius constitutionibus, & instituto versatissimum habere duos subditos, quorum quilibet suarum constitutionum commentariolum scribit, ita tamen, ut vnus id

faciat iussu, & nomine Superioris, & sub nomine Superioris in lucem detur, quia multa, quæ nouit subditum ignorare suggerat, aut etiam dicat, in aliis eum illuminet, clariùs ea ipsi explicando, & in omnibus ei assistat, ita ut nec in minimo eum errare permittat; alter verò subditus suum commentariolum proprio nomine scribat, Superiori tamen semper ei assistente, ne in illo erret providente, ac quædam ei occulta explicante, Commentarij in eo conuenient, quòd vterque ob autoritatem illius Superioris credatur omni errore vacare, differret tamen ex eo quòd si error aliquis deprehenderetur in commentario nomine Superioris scripto, & edito, error iste Superiori tanquam authori imputaretur; si verò similis error in alio commentario deprehenderetur, non Superiori, sed subdito tanquam Authori, imputaretur, & Superiori, tanquam non rectè dirigenti & gubernanti subditum, seu tanquam permittenti errorem, quem propter specialem curam erga subditum tenebatur vitare. Rem vno verbo accipe: Scriptura Canonica scriptor non loquitur proprio nomine, sed nomine Dei; se enim habet scriptor Canonica, sicuti amanuensis, qui alicuius Doctoris studia ab ipso audita characteribus exprimit in charta; ea enim scripta non dicuntur amanuensis, sed Doctoris, qui ea dictauit; Ecclesia autem suo nomine scribit, aut loquitur, Deo tamen auscultante, qui nihil ab ea scribi permittit, quòd verum non sit, & multa illi obscura inspirat, non ut ea nomine Dei proferat, sed illa à Deo instituta, ipsa nomine suo fidelibus proponat. Neque ea, quæ Deus Ecclesie inspirat, sunt per modum loquutionis, aut reuelationis Dei loquentis, sed tantum immittendo cogitationes, quibus Pontifex, aut Generale Concilium veritatem deprehendit, quam proprio nomine fidelibus proponit, ea tamen ratione, ut si id, quòd proponit verum esse à Deo non cognosceretur, nullo modo permitteret ab Ecclesia proponi.

4. Concludo ergo assistentiam Spiritus Sancti respectu Ecclesie includere ut benè Tannerus auxilium extrinsecum, quò non permittit Deus aliquid non verum ab ipsa proponi, & concursum denegat ad definiendum obiectum falsum, quòd per se sufficeret, ne Ecclesia erraret. Adde tamen, quia nonnulla Ecclesia proponit obscura, & valde difficilia, quæ nulla industria humana possent comparari, ut horum notitiam habeat, eam inspirare medijs illustrationibus, & sanctis cogitationibus, quibus intellectus Pontificis veritates assequatur, supra quæ potest cadere definitio.

5. Nec obstat dicere, quòd in definitionibus Ecclesie Pontifex, & Patres Concilij scribunt, visum est Spiritui Sancto, & nobis: Ergo Spiritus Sanctus loquitur per Ecclesiam tanquam per instrumentum, cui immediatè reuelat ea, quæ Pontifices, & Concilia definiunt, tanquam de fide reuelata fuisse immediatè à Deo, non ipsi Pontifici definiendi, sed Apostolis, aut Canonica scriptoribus. Et idè de his optimè dicitur visa fuisse Spiritui Sancto, quia ab illo immediatè fuerit reuelata; Reliqua autem, quæ definiuntur, non ut actu fidei certa, sed alia certitudine huic proxima possunt etiam dici Spiritui Sancto visa, quia Spiritus Sanctus ea permittit ab Ecclesia defini, nullo modo id permittitur, si vera non essent.

Et circa præsentem quaestionem vide etiam Magistrum Grauinam in controuersis fidei tom. 4. q. 2. art. 13. per tot. fol. 151.

RESOL. XII.

Ad ornatum materie inquirunt: An Papa, ut persona priuata, possit errare in Fide, & de facto errauerit? Ex part. 11. tract. addit. 2. Re. etiam 12.

§. 1. **A**ffirmatiuam sententiam tenet Melchior Canus l. 6. cap. ult. ad 11. In frecremata lib. 2. c. 112. ad 7. & lib. 4. p. 2. cap. 16. Caietan. tr. 1. & 2. de auctoritate Papa. Valent. §. 41. in Argumentis. Bañez dub. 1. de auctoritate Papa. concl. 1. quibus adde Castr. Palaum tom. 1. tr. 4. disp. 1. punct. 5. §. 1. n. 6. Turrianum in 2. 2. disp. 16. dub. 1. Franciscum del Castillo in lib. 3. sentent. tom. 2. disp. 16. q. 10. num. 3. quod intelligit non solum de errore inuincibili, sed etiam culpabili: Colligitur ex cap. Si Papa, 40. dist. ubi dicitur, Papam, a nemine iudicari, nisi sit deuius a fide. Idem docuit Innocentius serm. 7. de consecratione Romani Pontificis. Colligitur ex VI. & VII. Synodo Generali, ubi damnatur Honorius Papa tanquam hæreticus. Quamuis enim dicat Bellarminus V. I. Synodum iudicalem secundum allegata, & probata, & errasse in eo, quod pendet ex facto, tamen ad minus colligitur veram esse doctrinam nostræ conclusionis, quod Papa possit errare ut persona priuata.

2. Efficacius sit hoc argumentum de Liberio Papa, qui depositus fuit propter hæresim, nam quamuis aliqui dicant, ipsum solum defecisse exterius, & non errasse interius in fide, tamen ad minus colligitur quod Ecclesia senserit ipsum in fide errare potuisse.

3. Et ratione probatur, non magis est Pontifex confirmatus in fide, ut persona priuata, quam in spe, & charitate; ergo sicut potest amittere spem, & charitatem, ita potest amittere ut persona priuata fidem. Neque obstat si dicas, quod Christus dixit Petro: Non deficiet fides tua. Respondetur enim, quod loquitur illi tanquam ad personam publicam, quæ ut talis habere queat successorem, non ut personam priuata, quia in hoc successorem habere nequit, ergo illud: Non deficiet fides tua, non intelligitur de Romano Pontifice, ut persona priuata; imò ex hoc fit argumentum pro nostra sententia, quam ex multis exemplis probat Palaus, ubi supra, ex quibus constat, plures Pontifices in hæresim lapsos esse, ut de Victore V. Marcellino, Liberio, Honorio, Anastasio II. & aliis tradunt supra relati Doctores; nam de Victore tradit Eusebius lib. 5. histor. Eccles. cap. penult. fuisse hæreticum. Idem constat de Marcellino thus offerente Idolis. Neque dici potest non dereliquisse fidem; vnde non constat mente non consensisse. De Liberio id affirmat Hieronymus in chronica, de Anastasio refert Gratianus cap. Anastasius 19. distinct. De honorio verò constat ex epistola Adriani relata in VIII. Synodo act. 7. & ex epistola Agathonis relata in VI. Synodo act. 4.

4. His tamen non obstantibus, ego etiam puto cum Ioanne Wigers in 2. 2. D. Thom. tract. de Pont. q. 1. ar. 10. dub. 6. num. 207. & docet Fragosus de Republ. tom. 2. lib. 1. disp. 1. §. 2. n. 32. quod pie ac probabiliter credi potest, non posse Rom. Pontificem, etiam ut priuata personam fieri absolute hæreticum.

5. Probatur primò, quia hoc videtur Diuine prouidentia, quæ attingit a fine vsque ad finem fortiter, & disponit omnia suauiter, magis consentaneum, ut quem constituit ad Ecclesiam suam in sana doctrina erudiendam, & confirmandam, sic quoque ei assistat, & dirigat, ut nunquam permitteret illum pertinaci assensu mentis adherere doctrinæ alienæ, & damnatæ, quia violentum est aliter

Tom. I. X.

animo sentire in tantis negotiis, & aliter voce alios ex auctoritate docere.

6. Probatur secundò quia hæcenus non est quifquam Pontificum repertus, de quo manifestè, & certò constat, quod in hæresim ipse prolapsus fuerit.

7. Deinde sequeretur alioquin, quod Summus Pontifex posset hæresim definire, quod prorsus negandum est, posset enim definire conformiter suo priuato iudicio; cum non sit putandum Spiritum Sanctum per immediatam reuelationem illi assistere.

8. Et ita hanc sententiam præter Wigers tenet Pighius l. 4. Eccles. Hierar. c. 3. Bellarm. de Pont. l. 4. c. 6. qui limitat, dicens, quod circa ea, quæ semel sunt definita ab Ecclesia ræquæ de fide Papa errare non possit, & non potest esse pertinax, aut hæreticus; circa ea verò, quæ nondum sunt definita fatetur, quod errare possit; vnde c. 4. dicit errasse Io. 22. dicendo, animas iustorum non videre Deum vsque in diem iudicij; Sed post hæc scripta inueni Magistrum Grammam in controu. tom. 4. p. 2. art. 5. fol. 112. hanc sententiam admittere tanquam piam, & probabilem, & postea asserit, quod si spectetur persona Pontificis physicae prolabi potest in errorem; sin autem moraliter, probabile est non posse deficere ex suaui Dei prouidentia.

9. Et probat hoc pacto, quod potentia physica distinguitur à morali; Physica enim est, quæ secundum vires suas præcisè sumpta, potest in actum exire, quamuis non exeat, moralis non solum dicit, quod potest quis facere, suppositis difficultatibus occurrere solitis, non omnino impediendis, sed maxime retardantibus, quæ cum occurrunt, constituunt potentiam moralem, quæ ex ipso euentu accipit complementum, vel iterum illud etiam dicimus fieri posse simpliciter, quod ex potentia aliqua, vel aliquo iure possumus, vel illud esse non posse, quod conuenienter fieri non potest: si ergo spectetur potentia physica intellectus Papa ut singularis persona potest errare in fide, moraliter verò impotentiam moralem habet ex adiunctis impedimentis, & ex ipso euentu, impotentia apparet, quia ex experientia, ut ostendetur, nullus sedit Pontifex in Cathedra, qui de errore accusatus, vel de hæresi denotatus sit.

10. Itaque spectata natura potentia physica, intellectus Pontificis, &c. potest in hæresim labi, tamen ex impediendo Deo, ob decorem Ecclesie, ut dictum est, & ex euentu probatum, numquam factum est, neque fiet, ut vllus hæretica labe pollutus in Cathedra Petri sedeat, vel vnquam sit sessurus. Vel etiam si absolute ex conditione humanæ naturæ id fieri posse, non sit simpliciter impossibile, nullo modo fieri posse dicendum est; ut id contingat quod conuenienter, & decenter non fiet, ut explicatum est.

11. Vnde patet, potuisse Melchiotem Canum lib. 6. de locis c. 8. hanc sententiam non reprehendere, imò potius tanquam probabilem admittere, quia reudandat in honore Sedis Apostolicæ ex præseruatione cuiuscumque erroris in sedente in illa Sede, ubi sicut posuit in fallibilitate in officio, ut decederat, voluit extendere indefectibilitatis donum ad personas.

12. Rectè itaque dixit Theodor. in epist. ad Renatum Presbyterum, qui id sentire videtur, sic ergo dicit: Tenet enim sancta ista Sedes gubernacula regendarum cuncti Orbis Ecclesiarum, cum propter aliarum, quia semper hæretici factoris expertis mansit, nec vllus vnquam, qui contrarium sentiret in ea sedit, quin potius Apostolicam gratiam puram custodit, quare quæ a isto vestro Tribunali proficiuntur, qualiacumque erunt iudicij vestri integritate consili amplexentur.

13. Diligenter perpendenda verba Theodoretij, duo enim dicit: Sedem Apostolicam fuisse semper

G g 3 expettem

expertem hæretici fœtoris, & nullum in ea sedentem contrarium sensisse. Vbi clara est distinctio Sedis, quod pertinet ad officium, à sedente, quod pertinet ad personam, & tam officium, quam persona ab erroris periculo eximuntur, ex quo duplici funiculo ad eiusmodi Tribunal fiducialiter recurrit Theodoretus, vbi incorruptum iudicium exercetur, nedum ex parte officij, sed & in officio constituti, id est nedum ex prædictâ Sedis Apostolicâ, sed sedentis in ea dem.

14. Et licet illud priuilegium non errandi, etiam personale fuit in Petro, quod certa fide asserendum est necessarium: ad successores verò secundum quandam decentiam transmissum, non improbabiler dicitur.

15. Ad exempla verò Honorij, Liberij, & aliorum Pontificum allata à Castro Palao, & aliis pro contraria sententia, optime, & sigillatim respondet Francisc. Syluius in *Controversiis fidei lib. 4. q. 2. art. 12.* Magister Grauius etiam *conrou. tom. 4. part. 2. art. 5. vbi à fol. 114. vsque ad fol. 140.* liberat omnes Pontifices, quos aliqui in hæresim, vt personas priuatas lapsos esse tradiderunt, adi supradictos Authores, & non pigebit.

16. Sed quidquid sit de hac quæstione, certum est inter Catholicos, Summum Pontificem loquentem ex Cathedra, etiam extra Concilium non posse errare in determinationibus fidei, & asserere contrarium, non solum esse erroneum, sed etiam hæreticum, vt satis probatum est in hoc Tractatu.

APPENDIX AD Superiorem Tractatum,

De Infallibilitate Decretorum Summi Pontificis circa mores.

RESOL. XIII.

An Pontifex possit errare definiendo aliquid circa mores extra Concilium? Ex part. II. tract. addit. 2. Res. etiam 13.

§. 1. **D**IXIMVS supra Summi Pontificis auctoritatem esse quidem infallibilem in dubiis fidei quæstionibus definiendis. At verò superest difficultas, an pariter etiam sit infallibilis in decretis morum? & Authores adducti in *resol. 1.* vt Almainus, Gerson, & alij negatiuè respondent, vel quia talis error non videtur damnosus Ecclesiæ: siquidem Ecclesia non peccat illum amplectendo. Deinde Petro, & eius successoribus promissa est firmitas fidei, morum autem honestas non videtur promissa. Ergo in hac poterit esse error; secus in rebus fidei.

2. Confirmatur, quia Alexander III. cum tractaret de testamentis, decernit non esse vera testamentum, nisi ad tres testes restricta, cum celebrantur, & aliâ facta rescindenda, cum tamen contrarium apud multas Catholicas nationes seruetur, vt septem valari testibus ea opus sit, vt valeant.

3. Sed & Innocentius I. *epist. 22. ad Rufum*, qui viduas in vxores acceperunt, statuit non debere fieri Sacerdotes, & hanc ordinationem præceptum vocat Diuinæ legi subnixum: at illud non fuit, nisi præceptum ceremoniale. Ergo, &c. Gregorius

quoque I. *decreuit epist. ad Aug. Cantuar. & Greg. III. ad Bonif. Episc.* docuit, si mulier ob infirmitatem debitum reddere noluerit, licere viro alteram ducere, & habetur in *cap. Laudabilem. de controu. infidel.*

4. Verum his non obstantibus, dicendum est de fide esse, non posse Pontificem statuere aliquid ab vniuersali Ecclesia obseruandum, quod legi diuinæ, vel naturali contrarium sit. Probo primò, quia de fide est Pontificem errare non posse in pascendis omnibus; sed oves non solum doctrina fidei, sed morum institutis pascuntur. Ergo de fide est in his institutis errare non posse. Secundò de fide est in Ecclesia deficere non posse spiritum veritatis; sed si Pontifex obseruandum præciperet legi diuinæ contrarium, iam spiritus veritatis in Ecclesia deficeret. Ergo. Tertio, de fide est, Pontificem in rebus fidei non posse errorem docere, sed ex eo, quod præciperet aliquid obseruandum contrarium legi diuinæ, errorem doceret, quia doceret credere hoc esse obseruandum, quod est error in fide. Ergo.

5. Itaque dicendum est, quod si posset Summus Pontifex in legibus ferendis de rebus ad salutem necessariis errare, posset tota Ecclesia in negotio salutis errare: nequit autem tota Ecclesia in negotio salutis errare. Ergo nequit Summus Pontifex in legibus ferendis de rebus ad salutem necessariis errare. Minor clara est, alioquin non verificaretur illa promissio Christi: Et porta Inferi non præualebunt aduersus eam. Nam siue errare posset falsitate doctrinæ, siue malitia, & iniquitate morum, verè contra eam præualere possent Inferorum portæ: sequela probatur, nam ex præcepto Christi tenetur tota Ecclesia obedire Summo Pontifici præcipienti, vel prohibenti ad salutem necessaria. Igitur si posset Summus Pontifex in huiusmodi præceptis errare, tota Ecclesia errare posset. Confirmatur, si posset Summus Pontifex in præcipiendis rebus ad salutem necessariis errare, posset etiam errare in rebus ad fidem spectantibus; nam eadem scriptura sacra docet, vitia esse turpia, & vitanda; virtutes contra honestas, & amplectendas: Si autem Summus Pontifex aut vitium aliquod præciperet, aut virtutem prohiberet, contra ipsam diuinam scripturam doceret; vitium esse honestum, & amplectendum; virtutem contra esse turpem, & vitandam, cum non possit vitium præcipere, nisi sub ratione boni, & honesti; nec virtutem prohibere, nisi sub ratione mali, & turpis.

6. Quod si lex, & constitutio pro vna Prouincia, vel Diocesi feratur, et si aliqui Doctores sentiant errare posse Pontificem, quia tunc munus Pontificis gerere non videtur; eò quod vniuersalem Ecclesiam non astringat: at credo de fide esse, nec tunc posse. Sic docet Bañez *2. 2. quæst. 1. art. 10. dub. 6. concl. 4.* Et ratio videtur manifesta, primò, quia Pontifex, quatenus supremus est Pastor, legem statuit obligantem aliquam prouinciam; quia secundum hanc rationem non solum regimen totius Ecclesiæ illi commissum est; sed etiam cuiuslibet Prouinciæ. Si ergo respectu totius Ecclesiæ errare non potest, quia illius est suprema regula veritatis, cum etiam respectu cuiuslibet Prouinciæ, sit eadem regula, efficitur sanè errare nullo modo posse. Secundò, si admittas errare posse Pontificem in statutis specialibus præcipiendo inquam; obseruari ab aliqua Prouincia, quæ contraria sunt legi diuinæ, seu naturali, videris admittere errare posse circa totam Ecclesiam; nam Ecclesia vniuersalis sufficiens habet fundamentum ad credendum sic ordinatum, & præceptum bonum esse, & seruandum ab illa Prouincia, sed tale iudicium erroneum est. Ergo cogitur ex errore speciali Pontificis

Pontificis Ecclesia vniuersalis errare, quod non est dicendum.

7. Non nihil difficultatis esse posset de legibus, aut decretis morum, quæ sunt de rebus aliis indifferentibus, quæ scilicet neque sunt iuris naturæ, aut iuris diuini. Sed responderetur, quod neque in his legibus errare possit, vt si præcipiat ieiunium in aduentu, aut communionem Eucharistiæ in tribus anni temporibus; in his enim errare nequit, siquidem Ecclesia tenetur obedire tanquam suo pastori, & quia non præcipit rem inhonestam, aut prohibet rem bonam; vnde eo ipso quod statuit eiusmodi legem siue de re, quæ prius erat sub consilio, vt in exemplis adductis; siue de alia re quouis alio modo indifferenti: nihil aliud facit, quam constituere in materia virtutis actum, quem præcipit.

8. Neque obstat, quod vnus Romanus Pontifex ex eiusmodi legibus possit mutare, quod alius statuit; responderetur; Ita est, tamen neuter errauit, sed pro diuersitate temporum lex, quam modò Pontifex iudicat esse conuenientem, postea poterit iudicare non conuenientem, & ita poterit mutare.

Et hæc omnia docent Canus lib. 5. de locis Theologicis cap. 5. quæst. postrema, conclus. 1. Bañez 2. 2. quæst. 1. art. 10. in breuioribus comment. dub. 6. Bellarm. lib. 4. de Romano Pontifice, cap. 5. Valentia de obiecto fidei disp. 1. quæst. 1. punct. 7. §. 40. Maldertus dub. 6. Suarez disp. 5. sect. 8. Turrianus disp. 16. dub. 2. Syluius lib. 4. de controu. 9. 2. art. 13. & recentiores omnes.

9. Vnde nostra conclusio, nempe Papam non posse errare definiendo aliquid circa mores fuit definita à Martino V. in Concilio generali Constantiensi in Bulla, qua incipit: Inter cunctas Pastoralis cure, qua habetur post vltimam sessionem Concilij, vbi post damnatos errores Wicleffii, & Ioannis Huss, præcipit, omnes de hæresi suspectos interrogari inter alios articulos vtrum credant, quod illud, quod sacrum Concilium Constantiense, vniuersalem Ecclesiam representans, approbavit, & approbat in fauorem fidei, & salutem animarum, quod hoc est ab vniuersis Christi fidelibus approbandum, & tenendum; & quod condemnauit, & condemnari esse fidei, & bonis moribus contrarium, hoc ab eisdem esse tenendum pro condemnato, credendum, & asserendum. *Erin-fra*: Item vtrum credant, quod consuetudo communicandi personas laicales sub specie panis tantum ab Ecclesia vniuersali obseruata, & per sacrum Concilium Constantiense approbata, sit seruanda, sic quod non liceat eam reprobare aut pro libito immutare. Et quod dicentes pertinaciter oppositum præmissorum tanquam hæretici, vel sapientes hæresim sint arcendi, & puniendi: Quæ consuetudo, vt patet, ad mores tantum spectat. Ergo &c.

Vide etiam D. Antoninum part. 3. tit. 12. cap. 8. §. 2. vbi ait: Pontificem in præcipiendo errare non posse, esse de fide.

RESOL. XIV.

Respondetur ad argumenta in contrarium adducta. Ex part. 11. traçt. addit. 2. Ref. etiam 14.

§. 1. **A**d argumenta verò in principio superioris resolutionis in contrarium proposita, respondeo, quod licet concedamus, Ecclesiam obediendo iis legibus, & prauis institutis non peccaturam; at negari non potest pernicioso errore maculari, à quo Christus Dominus voluit Ecclesiam liberare, tum cum promissit eius fidem non defuturam; tum cum Petro, & eius successoribus imperauit onus suas pascere

salubri doctrina, & rectis morum institutis.

2. Ad auctoritatem verò Alexandri III. responderetur, non dixisse Pontificem esse alienum à Diuina lege condere ea testamenta pluribus, quam tribus vallata estibus; Vel dicendum non omnibus eam legem demandasse, sed suæ temporalitati subiectis vallallis, vt potius sit lex municipalis, quam derogatio civilium legum. Vel si vniuersaliter lata sit pro omnibus, intelligatur de testamentis ad pias causas.

3. Ad auctoritatem Innocentij noluit Pontifex Ecclesiasticam legem probare quasi à ceremoniali lege Moyfi necessario dependentem, sed quantum ad moralitatem quandam, & decenciam, vel quantum ad figuram, vt seruaretur illud in noua lege, quod in suo prototylo præcesserat in veteri lege.

4. Ad auctoritatem Cælestini illa sententia non reperitur in decreto Cælestini, & si id dixit, ex sua priuata sententia id dixit, non enim de hac questione, sed de alia interrogabatur Cælestinus, & Innocentius III. id significare videtur, dum dicit: illi visum esse sic sentire, non dicit sic determinasse. Nec obstat dicere, quod sæpè contingit, vt quod vnus Pontifex statuit obseruandum, subsequens abrogati: ergo vel præcedens errat, vel subsequens.

5. Nam respondeo, negando consequentiam, quia id, quod tunc est salutare populo, potest alio tempore propter diuersas circumstantias desinere esse expediens: sicut lex, vt Gentiles recenter ad Christianam Religionem conuersi abstinere à sanguine, & suffocato. *Act. 15*. Erat pro tempore illo conueniens, ne alioquin Gentiles horrori essent Iudæis, sicque impediretur adunatio Iudæorum, & Gentilium in vnum populum Christianum, postquam verò cessauit ista ratio, lex illa fuit abrogata.

6. Nota verò hic obiter cum Suarez de fide disput. 5. sect. 8. num. 7. Wigers in 2. 2. D. Thoma tract. de Pontif. quæst. 1. art. 10. num. 192. Quod licet certum sit, vt probauimus, Pontificem non posse errare in præceptis, seu rebus moralibus; quas tradit, vel approbat pro vniuersa Ecclesia. Hoc intelligendum quantum ad substantiam, seu quantum ad honestatem morum: Nam quoad circumstantiam, vel multiplicandi præcepta, vel rigorem, aut nimias pœnas, non est inconueniens, aliquando committere aliquem humanum defectum, quia hoc non est contra Ecclesiæ sanctitatem: approbare autem turpia pro honestis, vel è conuerso damnare honesta tanquam iniqua, repugnat veritati, & sanctitati Ecclesiæ; & idcò in eis etiam non potest errare Pontifex.

7. Deinde etiam obserua cum Dicastillo vbi sep. n. 8. circa nostram conclusionem principalem, non comprehendit sub illa leges, quas statuunt Romani Pontifices ad civile regimen in terris, sibi quantum ad temporalia subiectis, v. gr. leges taxantes pretia rerum venalium. Similiter non comprehenduntur sub eadem conclusione iudicia Romanorum Pontificum, quæ pendunt ex facto, v. gr. quod iste Episcopus sit deponendus, & alius sit restituendus; Verum est, quod in his vtrisque duobus præsumendum est pro capite.

8. Itaque dicendum est, Pontificem posse errare in his, quæ sunt facti, seu in iudicio rerum gestarum, quia iudicium illud pendet ex hominum testimonijis, quæ sunt incerta. Vnde quando aliquis vxore vna occultè ducta, etiam publicè ducit, & Pontifex iubet, vt illa priore relicta, huic secundæ adhæreat, eique debitum coniugale reddat: Vel quando quis vnicam quidem duxit, sed cum qua est occultum impedimentum iure naturæ dirimens, & iudex præcipit, vt eam habeat pro legitima coniuge; ipse errat

errore facti, quamvis non errore iuris, aut fidei, quo proinde pertinet rescriptum Innocentij *cap. à nobis 2. tit. de sent. excommunicationis*: Iudicium Dei veritati, quæ non fallit nec fallitur, innititur, iudicium autem Ecclesiæ nonnunquam opinionem sequitur, quam & fallere sæpè contingit & falli, propter quod contingit interdum, ut qui ligatus, & qui liber est apud Deum; Ecclesiastica sit sententia innodatus, similitérque rescriptum Alexandri III. *cap. Si quando, tit. de rescriptis*, ubi Pontifex dicens: Si quando aliqua tuæ fraternitati dirigimus, quæ animum tuum exasperare videntur, turbari non debes; Ita subijcit qualitatem negotij, pro quo scribitur, diligenter considerans, aut mandatum nostrum reverentur adhibeas, aut per litteras tuas quare adimplere non possis rationabilem causam præendas, quia patienter sustinimus; si non feceris, quoddam prava nobis fuerat insinuatione suggestum.

9. At in his, quæ sunt per se bona, vel per se mala, vel quæ concernunt mores ad salutem necessarios, nequaquam errare potest Pontifex, illa ut Pontifex præscribendo alicui Ecclesiæ, vel Congregationi, quia talis error est perniciosus, & præiudicaret fidei. Et de his salva fide, non est dubitandum.

10. Verùm non desinam etiam hic adnotare, quod adhuc Melchior Canus *lib. 5. cap. 5. §. 6. Sed an sit hereticum*, non audeat hæresis notam inurere asserentibus, posse errare Ecclesiam in aliquamala consuetudine circa rem, quæ non sit ad salutem necessaria quia non propterea erraret in fide.

11. Sed adversus illum meritò insurgit Iacobus Granadus in *2. 2. D. Thoma controu. 1. tract. 7. disputat. 2. sect. 2. num. 11.* & ad omnium supradictorum confirmationem, dico, quod in determinationibus Pontificum duo considerari possunt.

12. Primum ipsam substantiam, seu materiam præcepti secundum se, ut nempe illicitum non sit, quod præcipitur, neque ad salutem necessarium, quod prohibetur. Et in hac re ex omnium Catholicorum sententia errare non magis potest Pontifex, quam si eam formaliter definiret. Tenetur enim non minus tota Ecclesia talibus præceptis se conformare saltem cum de iniquitate præcepti aperte non constat; quam si aliquid propriè definiret.

13. Secundò considerari possunt in eiusmodi præceptis circumstantiæ non rei præceptæ, sed ipsius præcepti, videlicet tempus, modus, quo præceptum fertur, &c. Et in his indefinitè loquendo communiter omnes fatentur, Pontificem aliquando per imprudenciam errare posse, non commodo videlicet tempore, & modo rem alioqui per se bonam præcipiendo, aut nimis multis legibus, & excommunicationibus, ac censuris Ecclesiam onerando, ut in specie notavit etiam Bañez *hic q. 1. art. 10. dub. 8. post conclus.* quemquam in particulari, & ubi res dubia est, non est ovium pastorem iudicare, sed simpliciter obtemperare. De qua re plura Castro *lib. 5. de iust. hereticorum puni. c. 6.* & Bellarm. *lib. 4. de Pont. cap. 5.*

RESOL. XV.

An in Canonizatione Sanctorum Papa possit errare: Ex part. 11. tract. addit. 2. Ref. etiam 15.

§. 1. Videtur affirmatiuè respondendum: Primum, quia quicumque innititur medio fallibili, potest errare: sed Pontifex in canonizatione Sanctorum innititur medio fallibili, ut potè testimoniis hominum: Ergo in illa potest errare.

2. Confirmatur quia Ecclesia non proponit novum articulum fidelibus credendum, qui Apostolis, canonicisque scripturis propositus non sit; sed nullibi est propositum, Augustinum, Franciscum, Dominicum, Ignatium in Cælis esse: Ergo cum Ecclesia id ipsum proponit, non proponit tanquam fidei articulum, sed tanquam veritatem omninò certam moraliter, & cui fides humana meritò adhiberi debeat.

3. Probatur secundò, quia ex Augustino dicitur, multa corpora honorantur in terris, quorum animæ torquentur in gehenna: & conformiter *cap. Audimus, de reliquiis, & vener. Sancti*. Pontifex dicit quemdam in ebrietate occisum pro Sancto coli. Et in *Martyrol. Vsuardi. 21. Junij* cum Sanctis numeratur Eusebius Cæsariensis; quem tamen constat fuisse Arianum, & quem S. Hieronymus *l. 2. adversus Rufin. c. 4.* vocat Arianorum Principem.

4. Verùm omninò tenendum est, Papam non posse errare in canonizatione Sanctorum: Probatur, nam si posset Pontifex in hoc errare, posset tota Ecclesia errare; nam tota Ecclesia tenetur obedire Pontifici in huiusmodi decreto servando; igitur si posset in hoc Pontifex errare, tota Ecclesia errare posset. Hoc autem est contra illam promissionem à Christo Ecclesiæ factam *Ioannis 16.* Cum venerit ille Spiritus veritatis, docebit vos omnem veritatem.

5. Confirmantur supradicta, quia quando Pontifex aliquem Sanctum Canonizat, interdum sic loquitur, auctoritate Domini nostri Iesu Christi, & Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius, ac nostra, Catharinam Senensem in cælestem Ierusalem fuisse receptam; & æternæ gloriæ corona donatam, de fratrum nostrorum consilio declaramus, eamque tanquam sanctam publicè, privatèque colendam esse decernimus, & definimus, ut Pius II. in *Bull. Canon. S. Catharina Senens.* interdum sic: Auctoritate, &c. decernimus, & definimus bonæ memoriæ Franciscum de Paula eiusdem Ord. Minorum institutorem in cælesti Ierusalem inter Beatorum choros iam receptum, æternæque gloriæ condonatum fuisse, &c. ut Leo X. in *Bull. 38.* Aliàs hoc modo, decernimus, ac definimus bonæ memoriæ Hiacyinthum Polonium Ord. Fratrum Prædicatorum sanctum esse, ut Clemens VIII. in *Bull. 27.* aut sic Beatam Franciscam Romanam, &c. sanctam esse definimus ut Paulus V. in *Bull. 45. aliàs 28.* quo modo idem Pontifex in *Bull. 67. aliàs 43.* de Carolo Borromæo, loquitur, Sanctum esse definimus. Non videtur autem, quod Summi Pontifices talibus formulis absolutam definitionem in re totam Ecclesiam concernente continentibus vterentur, nisi existimarent, se omninò certos esse, ac per consequens nullum subesse erroris periculum.

6. Deindè probatur ab inconuenienti, quia si esset falsum iudicium Papæ in canonizandis Sanctis, fraudarentur ipsi canonizati à fructu suffragiorum, & sacrificiorum Ecclesiæ; nam ut ait Augustinus *de verbis Apostoli*: & refertur *cap. Cum Martha, §. 3. de celebrat. Missarum*, iniuriam facit Martyri, qui orat pro martyre, quia eodem modo iniuriam facit Sancto canonizato, qui orat pro illo. Similiter fraudarentur fideles, qui invocant Sanctos canonizatos, quod si animæ illorum essent in inferno, perterent maledictionem pro benedictione.

7. Et tandem non licet dubitare, quod Sanctus canonizatus sit inuocandus, & honorandus à fidelibus; ergo neque licet dubitare, quod eius anima sit beata, consequentia patet, quia si publicè inuocatur, & honoratur Sanctus, eius anima beata est; neque enim animæ damnatorum honorantur. Antecedens verò probatur primò ex Augustino *epistola 118.*

In solemnitate, inquit, insanix est dubitare de eo, quod facit Ecclesia. Sed Ecclesia inuocat, & honorat Sanctum canonizatum, ergo, &c. Bernardus epist. 174. ad *Canonicos Lugdunenses*, loquens de *festiuitate Sanctorum*, ait: Ego quod accepi ab Ecclesia, id teneo. Denique ratione probatur. Romanus Pontifex pastor vniuersalis Ecclesie præcipit inuocare, & honorare Sanctum canonizatum: Ergo non licet dubitare, quod sit honorandus, & inuocandus.

RESOL. XVI.

Respondetur ad argumenta contraria? Ex tract. addit. 2. Ref. etiam 16.

§. 1. **A**D argumenta verò in principio superioris resolutionis adducta, ad primum respondeo, illud bene concludere de homine priuato, priuatam solum, naturalemque notitiam habente. Ita namque illud Apostoli accipiendum est: Quis hominum scit, quæ sunt hominis; nisi spiritus hominis, qui in ipso est? Verum sicut in ea sententia non excluditur Deus: dicitur enim, quis hominum scit: Ita nec amici eius excludi debent, quibus ipse secreta sua reuelat, quando, & quibus vult: Iuxta quod eodem capite 2. ad *Corinth.* ait Apostolus: Nobis autem reuelauit Deus per Spiritum suum. Quoniam ergo Pontifex in canonizatione Sanctorum non procedit secundum solum naturalem notitiam, sed attendit diuina testimonia, quæ sunt, vita sancta, mores, & miracula per eorum merita, vel inuocationem facta, ac insuper particulariter à Spiritu S. dirigitur; vnde B. Thomas *quodlib. 9. artic. 16.* respondet, quod Pōtēfex potest certificari de statu alicuius per inquisitionem vitæ, & attestationem miraculorum, & præcipue per instinctum Spiritus sancti, qui omnia scrutatur, etiam profunda Dei; Ideo Pontifex non potest in isto errare.

2. Itaque argumentum procedit, si Pontifex non præseruaretur ab errore: Diuina autem Prouidentia præseruat Pontificem, ne in Sanctorum canonizatione per infallibile testimonium hominum fallatur. Et quamuis fieri possit, vt non omnia, quæ de vita alicuius narrantur, vera sint, aut certa; vnde & contingit correctionem in historiis fieri, certum tamen est ea vera esse, quæ ad canonizationem sufficiunt: Ideoque ipsa canonizatio vera est, ac certa.

3. Vnde dicendum est, asserentem Pontificem in canonizatione Sanctorum posse errare, non esse tanquam hæreticum absolutè damnandum: quia non affirmat aliquid, quod contrarium sit his, quæ Ecclesia recipit tanquam de fide certa absque vlla controuersa Doctorum. Videmus namque Canum, Bañez, & alios in principio relatos sentire de fide non esse, Pontificem errare non posse. Ergo Ecclesia non defendit tanquam de fide certum sine vlla controuersa. Quocirca ea maiori probabilitate, & certitudine, quam existimamus de fide esse Pontificem in canonizatione Sanctorum errare non posse, ea affirmandum est, hæreticum esse qui negaret.

4. Et quidem credendum est, Pontificem in canonizatione Sanctorum vti testimonio humano, non vt motiuo credendi, sed vt conditione explicante testimonium diuinum in sacris Scripturis vniuersaliter reuelatum de omnibus, qui in gratia Dei moriuntur. Adde huiusmodi testimonium esse publicum, cui ex speciali prouidentia Deus assistere tenetur, ne si illud falsum sit, tota Ecclesia errare possit. Confirmatur, nam etiam in hac, vel illa scriptura canonica propo-

nenda, in hac, vel illa traditione Apostolica declaranda, vtitur Pontifex, vt conditione explicante, publico testimonio humano Ecclesie.

5. Ad secundum argumentum, non obest quod ex Augustino solet obiici: Multa corpora honorantur in terris, quorum animæ torquentur in infernis; Etenim Bellarminus dicit se in Augustino non potuisse talia verba inuenire, habent præterea facilem explicationem, vel vt de corporibus, quæ fortè per errorem sunt supposita loco corporum veri Sancti, vel de corporibus Principum & Magnatum aliquorum, quæ splendidissimis sepulchris habentur in veneratione, & tamen multorum ex illis animæ sunt in Inferno: vel fortè de eis, quæ apud multos habent nomen sanctitatis: Hussium enim Hussitæ colunt, vt Martyrem, Lutherum sui venerantur vt Sanctum, &c. vel certè inter Catholicos aliqui in hoc, aut illo priuato loco censentur Sancti, qui reuera non fuere, sed peccatores; ad quorum canonizationem nunquam Deus Papam permittet accedere.

6. Itaque negandum eam sententiam in Augustino reperiri. Quamquam non negemus impios posse sepulchris honorari, aut aliquos posse, particulariter ab aliquibus tanquam Sanctos coli, qui Sancti non sunt, sicut contigit erga illum, de quo loquebatur Pontifex in cap. *Audiuimus*, qui sine Rom. Pontificis consensu colebatur; neque negamus, quin tales possint in Martyrologium intrudi; sicut intrusus fuit Eusebius Cæsariensis pro Eusebio Samosateno, vt docet Baronius ad 21. *Iunij*, quomodo, & quemdam Marcum Arethosium Arianum in *Græcorum Menol.* fuisse intrusum idem ostendit 29. *Maij*. Sed negamus aliquem eiusmodi posse toti Ecclesie Sanctum proponi, & canonizari ab eo, cuius est, Sanctos canonizare, id est à Romano Pontifice.

RESOL. XVII.

An Papa possit errare in Beatificatione Sanctorum? Ex part. 11. tract. addit. 2. Ref. etiam 17.

§. 1. **S**UPpono, quod differt canonizatio à beatificatione, quod canonizatio est per modum definitionis, & vltimæ sententiæ à Pontifice lata de sanctitate, & gloria canonizati toti Ecclesie propositi. Beatificatio verò est indulgentia, seu concessio Pontificis facta alicui Prouinciæ, vel Religioni, vt possit aliquis defunctus Beatus appellari, eique cultus aliquis exhiberi, quæ beatificatio solet esse via ad canonizationem. Colligitur hoc discrimen ex forma ipsa, qua Pontifices vtuntur in Bullis canonizationis & beatificationis. Nam in Bullis canonizationis vtuntur verbis: Definimus, decernimus, mandamus, vt apparet in Bulla Sancti Francisci de Paula, quæ à Surio refertur in *eius vita*; & in Bulla Sancte Theresie edita à Gregor. XV. Theresiam inquit, virginem de Abula, de cuius vitæ sanctitate, fidei sinceritate, & miraculorum excellentia planè constabat, & constat, ac sanctam esse definimus, decernimus, & adscribimus, illamque vniuersos Christi fideles tanquam veram sanctam honorare, & venerari mandauimus, & mandamus, statuentes, vt ab vniuersali Ecclesia in eius honorem Ecclesie, & altaria, in quibus sacrificia Deo offerantur, ædificari, & consecrari, & singulis annis die 5. Octobris, quo ad Cælestem gloriam translata est, eius officium, vt de sancta Virgine ad præscriptum Romani Breuiarij celebrari possit.

2. In Bulla verò beatificationis vti solent verbis: Concedimus, indulgemus, &c. vt constat ex

Bulla

Bulla beatificationis B. Francisci Borgia Societatis Iesu, edita ab Urbano VIII. Nos inquit, supplicationibus inclinatis de Cardinalium sacris titibus prapositionum consilio, vt Dei seruus Franciscus Borgia Beatus nuncupari, deque eo ab omnibus dictae Societatis Iesu Religiosis vbique existentibus, necnon in ditionibus familiae illorum de Borgia ab omnibus Sacerdotibus tam saecularibus, quam Regularibus Kalendis Octobris, ipso nempe die sui obitus, Missa celebrari, ac Officium de communi Confessorum non Pontificum recitari, iuxta rubricas Missalis, & Breuiarij Romani respectiue, liberè, & licite valeant Apostolica autoritate, tenore praesentium perpetuò concedimus, & indulgemus.

3. Hoc supposito, alicui videbitur, Pontificem in beatificatione Sanctorum errare posse, etiam si in canonizatione liber ab errore sit; quia ex hoc errore non sequitur, vniuersalem Ecclesiam errare, siquidem non proponitur vniuersali Sanctus ille colendus.

4. Sed contrarium omninò tenendum est, quia etsi non proponatur talis beatificatus colendus toti Ecclesiae, proponitur tamen alicui Regno, vel ordini. In his autem, vel similibus decretis, etsi non respiciant vniuersalem Dei Ecclesiam, non potest esse error, etsi respiciatur sola vna prouincia, vel Regnum, vel Religio; vnde etiam si probetur noua Religio à Sede Apostolica, nec in his error accidet, & ab omnibus id indubiè tenendum est.

5. Confirmatur, quia talis propositio facta particulari Ordini, vel Regno, est res etiam pertinens ad Religionem, & cultum. Ergo nullus interuenire potest error, sicut nec in decretis morum. Tandem à simili; nam ex errore in canonizando, sequuntur magna incommoda, quae sequerentur etiam si non esset infallibilis, & certa ipsa beatificatio. Accedit, quòd Pontifex non potest errare perniciosè condendo aliquam legem; etiam si illam ferat pro particulari Ecclesia, vt rectè monstrat noster Bañez *in hoc casu*, 2. 2. q. 1. art. 3. dub. 6.

6. Deinde ad talem declarationem Pontifex vtitur graui examine, ne se Deus permittat errare. Secundò, quia etiam implicite videtur definire, seu saltem supponere, eum esse in Caelo. Tertio, quia licet Diuinum officium, sacrumque non concedatur omnibus pro tali Beato, tamen omnibus iam in Ecclesia licet se illius precibus etiam publicè commendare, eumque Beatum vocare, & pro tali reputare, non est autem credibile, Deum permitturum in re tam graui, totam errare Ecclesiam: Ergò omninò certum debet esse, Papam non posse in beatificatione errare.

7. Deinde Doctores loquentes de canonizatione, & assitantes pontificem errare non posse, nihil de beatificatione scripserunt: ergo signum erat sub canonizatione voluisse beatificationem comprehendere. Secundò, Pontifex beatificans Sanctum aliquo Missae sacrificio, hoc est, concedens, vt aliquod Missae sacrificium in illius honorem celebretur, toti Ecclesiae venerandum proponit, quia nomine totius Ecclesiae sacrificium offertur: Ipsaque tota Ecclesia medio illo Ministro, & sacrificio ab illo oblato sanctum illum veneratur: sed in his, quae pertinent ad cultum vniuersalis Ecclesiae, errare non potest Pontifex. Ergo & ex his patet solutio rationis dubitandi. Negamus enim non sequi vniuersalem Ecclesiam errare, si erret Pontifex in beatificatione. Nam licet à Pontifice non proponatur venerandus per vniuersalis Ecclesiae ministros proponitur tamen venerandus ab vniuersali Ecclesia per speciales aliquos ministros, & hoc sufficit, vt Ecclesia ipsa errare dicatur.

8. Dicendum est itaque, Pontificem non posse in huiusmodi beatificatione errare, sic nimirum, vt illum declaret esse beatum, atque vt talem honorandum, qui Beatus non sit, quoniam etsi beatificatio solum sit particularis canonizatio, & cultus in ea permittitur restringatur, continet tamen declarationem beatitudinis, & gloriae eius, qui beatificatur. Quòd autem eiusmodi declaratio possit esse falsa, magnum esset inconueniens, quia hoc cederet in vilipendium Ecclesiae, & in contemptum potestatis Summi Pontificis.

9. Adde, quòd si posset fieri, quòd is non sit Beatus, quem Pontifex Beatum declararet; dum vult eum honorare, ipsum beatificando, noceret illi; impediret enim, ne pro illo fierent suffragia, & consequenter ne à penis purgatorij citò liberaretur. Sicut enim iniuria est pro Martyre orare, cuius nos debemus orationibus commendari, vt loquitur Augustinus, *serm. 17. de verbis Apostoli*: Ita pro alijs, quos cum Christo regnare tenet Ecclesia; nemo prudenter orabit, vt à penis purgatorij liberentur, iuxta Innocentium III. cap. *Cum Marthae sit de celebratione Missarum*.

RESOL. XVIII.

Qua certitudine tenendum est Papam non posse errare in Canonizatione Sanctorum.

Et esse de Fide probatur; Ex part. 11. tractat. addit. 2. Ref. etiam 18.

§. 1. **R**espondeo, quòd aliquorum sententia fuit, posse Pontificem quoad canonizationem errare; & multò magis quoad beatificationem. Est Caietani *to. 1. opusc. tr. 15. de indulgentiis. ad Iulium Medicum cap. 8. ad ult. Melchioris Cani lib. 5. cap. 5. qu. 5.*

2. Haec opinio prorsus est reprobanda; vnde imeritò P. Arriaga *in curs. Theol. to. 5. disp. 9. sect. 5. n. 31.* miratus est valde Caietan. qui non solum negat esse de fide, Papam non posse errare, sed absolute docet, eum posse errare: Sed hanc doctrinam censet hoc tempore ad minimum esse erroneam, & temerariam.

3. Explosa itaque hac opinione, alia docet Pontificem neque in canonizatione, neque in beatificatione errare posse: id tamen diuina fide certum non esse. Ita Bañez *2. 2. in breuioribus in comment. dub. 7. conclus. 2. Malderus dub. 6. preposit. 4. Suarez disp. 5. sect. ult. num. 8.*

4. Quibus adde doctissimum Magistrum Ioannem de S. Thoma *in 2. 2. D. Thoma disp. 9. art. 2. fol. 767. & ex Societate Iesu Granadum in 2. 2. D. Thoma contr. 1. tract. 7. disp. 3. sect. 3. num. 24. & Franciscum del Castillo in lib. 5. sent. tom. 2. disp. 16. quast. 8. num. 25.* qui tamen *num. 23.* asseruerat temerarium, impium, scandalosum, atque quodammodo sapit haeresim, negare esse beatam animam Sancti canonizati.

5. Et probat singula; nam quòd sit temerarium, est manifestum, quia est contra torrentem omnium fidelium in materia graui; quia omnes verbo, & opere fatentur sanctitatem, & beatitudinem animae illius, qui à Romano Pontifice est canonizatus. Quòd sit impium, patet, quia est contra Religionem, & cultum Sancti canonizati. Quòd sit scandalosum, probatur; nam quis non scandalizabitur audiens Wicleph dicentem animas Beati Augustini, Benedicti, & Bernardi esse damnatas, propter quod ipse, & eius sententia (quantum ad hoc non vt haeretica sed vt offensua piarum aurium, sicut & aliae ipsius propositiones)

fitiones) damnatur in Concil. Constantiensi sess. 8. Quod sit suspectus de heresi apparet; nam quodam modo illam sapit sententia, quæ negat hanc beatitudinem, quia videtur negare vel auctoritatem in Papa ad Sanctos canonizandos, vel quod Sancti non sunt digni tali honore.

6. Sed mihi magis placet opinio aliorum assertentium esse de fide, Pontificem errare non posse in canonizatione Sanctorum, & ita tenet Valentia tom. 3. disp. 1. quest. 1. punct. 7. §. 40. Turrianus in 2. 2. tom. 1. disp. 17. dub. 6. Castrus Palauus tom. 1. tr. 4. disp. 1. punct. 5. §. 4. num. 2. Verricelli in quest. moral. tract. 8. quest. 25. num. 2. Amicus in cursu Theologia, ubi infra num. 13. Arriaga tom. 5. disp. 9. sect. 5. num. 28. & alij, firmantes, Papam in canonizationibus non solum errare non posse, sed id esse de fide.

7. Rationes vero pro hac sententia videbis apud Authores citatos, qui etiam respondent ad omnia argumenta, quæ in contrarium possent adduci. Verum circa præsentem difficultatem ne deferas recognoscere doctissimum Magistrum Grauinam in conuersionis tom. 4. part. 2. fol. 362.

RESOL. XIX.

An eadem certitudine de Fide sit tenendum Papam non posse errare circa beatificationem Sanctorum? Ex part. 1. tract. addit. 2. Ref. etiam 19.

§. 1. **A**ffirmatiuum sententiam tenet Castrus Palauus tom. 1. tract. 4. disp. 5. punct. 5. §. 5. num. 4. Megalius verb. Canonizatio, num. 1. & ex ipsis nouissimè Pater Verricelli in qq. moral. tract. 8. quest. 25. n. 3. Itaque dicendum videtur de fide esse Pontificem non posse errare in canonizatione, neque in beatificatione. Probat, quia ex errore vtriusque eadem sequerentur absurda, & incommoda, & ad vtrumque actum præcedit inquisitio vitæ, & sanctitatis, & miraculorum beatificandi, vel canonizandi. Quod autem sit maior, vel minor, non videtur inferre in vno actu maiorem certitudinem, quam in alio, si quidem vtraque inquisitio debet esse prudens, & grauis.

2. Secundò, quia sicut pertinet ad Religionem, quod aliquis proponatur colendus toti Ecclesiæ vt Sanctus. Et circa materiam Religionis non potest Pontifex errare, ita quod proponatur certæ Prouinciæ, aut Religionis, est res pertinens ad Religionem, & ita oportet, vt non possit errare, sicut neque circa decreta morum. Et hanc docuerunt non pauci viri docti in Italia, & Hispania.

3. Verum licet hæc opinio sit satis probabilis, tamen ego magis adhæreo negatiuæ sententiæ, quam tuetur Amicus in cur. Theol. 10. 4. disp. 7. sect. 4. num. 98. Vbi sic ait: Non est de fide Pontificem errare non posse in beatificatione, prout beatificatio condistinguitur à canonizatione: est tamen ita certum, vt oppositum sit ad minimum temerarium, scandalosum, & errori proximum. Prior pars facillè probatur. Etenim si esset de fide, beatificatum esse in Cælis, in eo canonizando Pontifex non vltèrius procederet, maiorem diligentiam, nouumque examen instituen-do de sanctitate canonizandi: quia quod est fide certum, non eget vltèri certitudine. Atqui Pontifex post beatificationem, si ad canonizationem procedat, non est contentus priore examine, & diligentia pro beatificatione facta, sed intruit nouum examen, nouamque diligentiam, idque non ad externam dumtaxat solemnitatem, & pompam, sed ad maiorem certitudinem de sanctitate canonizandi habendam, vt

praxis & stylus curiæ docet.

4. Posterior pars constat, quia cum beatificatio sit potissimum medium ad canonizationem; est enim via ad illam, vt Pontifices in Bullis beatificationis declarant, temerarium esset, & errori proximum negare beatificatum esse in Cælis. Nam licet illum Pontifex non definiat, eum tamen colendum proponit alicui Prouinciæ, vel Religionis, quousque ad eius canonizationem veniatur.

5. Obiicies, Omnes honores, & cultus, qui exhibentur canonizatis, exhiberi possunt Beatificis, ergo eadem certitudine certum est, Beatificatum esse in Cælis, ac canonizatum. Respondeo primò negando consequentiam canonizatis exhibentur vt debiti, & à Pontifice auctoritate Apostolica definiti: Beatificatis vetò solum vt permitti. Respondeo secundò negando antecedens; nam canonizatis in eorum cultum, & honorem erigi possunt templa, ab omnibus sacrum offerri, & officium recitari, Beatificatis vetò nec Templa erigi possunt, nec ab omnibus sacrum offerri, & officium recitari, nisi dumtaxat ab iis, quibus in Bulla expressè conceditur. Solum enim Beatificatis erigi possunt altaria, & quidem ab iis tantum, quibus conceditur posse sacrum offerri, non autem ab aliis, quibus non permittitur sacrum offerri. Præterea sacrum & officium de canonizato potest cum octaua celebrari, non autem de beatificato, nisi de expressa licentia Pontificis. Idem dicendum de sacro votiuo; cum non possint alij honores, & cultus beatificatis exhiberi, quam qui in Bulla ipsa Beatificationis exprimentur. Nam hoc ipso, quod tales honores, & cultus restringuntur ad certam Religionem, certumque locum, censentur etiam restringi ad certum genus honoris, & cultus nempe ad illud; quod in Bulla exprimitur. Licet autem beatificatis altaria erigi ab iis, quibus conceditur in ipsorum honorem, sacrum offerri, quia hic honor est intrinsecè connexus cum ipso cultu sacrificij, cum nequeat nisi in altari sacrificium offerri. Eadem est ratio de imagine cum radiis pingenda, vel sculpenda etiam publicè. Hucusque Pater Amicus.

6. Hanc etiam sententiam docet Arriaga in cursu Theol. 5. disp. 9. sect. 6. & supponit, quod beatificatio prout de facto, & in vltu, est quædam licentia data per Bullam à Summo Pontifice, vt aliqua persona in aliqua determinata Prouincia, Episcopatu, aut Religionis coli possit, vt existens in Cælo: conceditur autem ea præmissis diligenti examine vitæ, & miraculorum, aut audita sententia Cardinalium Congregationis titulum, imò etiam Auditorum, seu Iuristarum Rotæ. Vnde has differentias inter eam, & canonizationem obseruo.

7. Prima, & principalis, quod non vtitur Pontifex verbo vltò directe declarante, aut definiente talem Sanctum esse in gloria: solum dat licentiam vt colatur: estò ibi implicite videatur supponere omnino illum in gloria esse, quia non possunt tales honores exhiberi nisi homini Beato, seu Deo fruente.

8. Secunda differentia est, quod beatificatio non est vltimum iudicium Ecclesiæ in causa sanctitatis talis personæ: sed proceditur deinde ad nouum examen, testes, miracula, &c. antequam ad canonizationem veniatur, quæ est iudicium vltimum, post quod nihil ampliùs discutitur.

9. Tertia differentia est, quod Beatificatio esse solet limitata, vt dixi, ad vnã prouinciã, &c. ac canonizatio extendit se ad totam omnino Ecclesiã, vt omnes de eo celebrare, &c. recitare etiam Diuinum Officium possint; nam licet teneantur ex Bulla Pij V. orare iuxta Breuiarij Rubricas: si tamen quis

quis velit ex deuotione duo Officia orare, poterit sine dubio de eo Sancto: at neque hoc modo licet omnibus de solum Beatificato orare.

10. Quarta differentia, quæ tamen videtur esse accidentaria: est maior solemnitas canonizationis præ Beatificatione: hæc enim sine vlla planè sit, illa verò cum maxima pompa, & cum consensu vniuersali Cardinalium, & Prælatorum, præmissis precibus, & quæ sit à Cardinalibus omnibus, aliisque consensu. Hæc sunt differentie inter Beatificationem, canonizationemque; ex quibus breuiter, & solidè deducitur, quid sit dicendum quoad infallibilitatem Beatificationis.

11. His suppositis ab Arriaga, postea sic asserit: Non videtur esse de fide, Papam non posse errare in Beatificatione. Hæc est valde communis inter recentiores, qui de beatificatione egerunt; & suadet meo iudicio ferè euidenter ex secunda differentia supra posita: etenim si fide certum esset Beatificatum esse in Cælo, gratis, imò in iniuriam certitudinis fidei inquireretur: deinde in vitam eius, & noua testimonia exigerentur ad probandum eum esse in Cælo sicut si fierent iam ad declarandum sanctum Petrum esse Beatum: ergo supponitur res adhuc non esse omnino certa certitudine fidei. Idem secundo probatur ex prima differentia, quia cum Pontifex non vtatur in Beatificatione vilo verbo dei orante definitionem (ex quo maxime *superius* argumentati sumus pro certitudine canonizationis) cessare videtur præcipuum argumentum eius infallibilitatis de fide. Tertio ex tertia differentia suadet, nam cum non permittatur cultus eius Sancti pro vniuersali Ecclesia, sed solum pro vna aliqua Prouincia, nec sit de fide, vnam, aut alteram Prouinciam, aut Religionem errare non posse: idè etiam non desumitur idè tam efficax argumentum pro ea certitudine, quam pro canonizatione. Quarto denique idem probo ex quarta differentia, quia illa ipsa maior solemnitas preces illæ communes, assensus ille quasi totius Ecclesiæ, qui in canonizatione reperitur, est quædam dispositio ad hoc, vt Deus Papam errare non permittat: estque quasi generalis Ecclesiæ consensus, perinde ac si in Concilio vniuersali cum Papæ approbatione decideretur veritas aliqua. Hæc autem omnia cessant in Beatificatione: ergo cessat vnum ex maximis fundamentis pro hac certitudine fidei. Et hæc omnia docet Arriaga *vbi supra*.

12. Et tandem huic sententiæ adhæret Turrianus in 2.2. som. 5. disput. 17. dub. 6. qui tamen optimè, & verè obseruat, in quo omnes conueniunt esse temerarium, & scandalosum, & impium asserere Pontificem posse errare in Beatificatione Sanctorum. Temerarium quidem, quia sentiret contra communem sensum non solum Doctorum, sed etiam omnium fidelium. Item sine idoneo argumento iudicaret Pontificem errare in re tam graui, & ad quam semper præcedunt tot diligentia, & inquisitiones prudentes.

13. Deinde in hac materia esset scandalosum, ex qua potest oriri aliquod scandalum in animas fidelium, vt dicemus *suo loco ad questionem primam*. Et certe non posset non poni obstaculum pietati fidelium, si audirent aliquem dicentem, Pontificem errasse in beatificatione alicuius Sancti.

14. Impium autem dicitur, quia est contra Christianam Religionem, & cultum Sanctis debitum. Et idè S. Thomas *quodlibet illo 6. art. vltimo*, dixit pie credendum esse, Pontificem non errare in Sanctorum canonizatione. Deinde sicut Bañez, & alij dicunt, sapere hæresim asserere Pontificem errare posse in canonizatione, quia videtur velle negare potestatem

tem canonizandi: ita qui diceret Pontificem posse errare in Beatificatione, esset suspectus de hæresi, quia videretur velle negare potestatem esse in Pontifice ad beatificandum hominem aliquem. Ita Turrianus, & ego.

RESOL. XX.

An præcisè ex vi solius Beatificationis, quod anima Beatificati sit in gloria, remaneat tantum intra latitudinem probabilitatis, & certitudinis moralis? Ex p. 11. tract. addit. 2. Ref. etiam 20.

§. 1. **A**firmatiuam sententiam (attendas quædò amice Lector) contra Turrianum sustinet nouissime doctissimus Magister Ioan. de S. Th. in 2.2. D. Th. hom. disp. 9. art. 2. fol. 770. vbi sic ait: Totres tenet, quòd esset impium, scandalosum, & temerarium dicere, quòd Pontifex posset errare in beatificatione, aut quòd anima Beatificati non esset in gloria, esse tamen magis temerarium, & magis scandalosum id affirmare de canonizato, ita solum certitudo canonizati, & beatificati differant penes magis, & minus intra eandem speciem.

2. Nihilominus supposita sententia *sup.* probata, quòd beatificatio non sit iudicium de sanctitate alicuius, sed solum permissio vt possit publicè coli, & venerari. Existimo Pontificem præcisè errare non posse in tali beatificatione; ita quòd esset temerarius, & scandalosus, qui talem celebrationem negaret, aut talem cultum non esse exhibendum. Speculatiuè autem circa veritatem Sanctitatis talis personæ existimo quòd ex vi solius beatificationis, id non excedit latitudinem certitudinis moralis, & probabilitatis maximæ, ita quòd oppositum non esset censura dignum. Et dico ex vi beatificationis præcisè quia ex alio capite, v.g. si accedat assensus totius Ecclesiæ, aut maioris partis fidelium, multitudo miraculorum facta in confirmationem eius sanctitatis, & hoc longo tempore sit continuatum, ex hac parte fiet longè certius, & qui negaret sanctitatem talis personæ cum his circumstantiis esset censura temeritatis dignus.

3. Ratio, quæ me præcipuè mouet, ea est, quia vt Ecclesia publicè celebret festum de aliquo tantquam de Sancto, sufficit probabilitas & moralis certitudo de sanctitate eius, non verò requiritur iudicium, & sententia canonica, vt patet manifestè in celebratione festi Conceptionis Beate Virginis, quod Ecclesia celebrat: & tamen ipsamet Ecclesia præcipit, ne possit vlla censura notari opinio asserens fuisse conceptam in peccato originali: ergo vt Ecclesia habeat iudicium practicum certum de celebratione alicuius Sancti, non requiritur, quòd habeat etiam iudicium speculatiuum certum de sanctitate, sed sufficit moralis certitudo, aut opinio. Item etiam videmus, quòd in materia Religionis sæpè vtitur Ecclesia solum opinione probabili, vt patet in dispensatione voti solemnitis, & in dispensatione matrimonij rati non consummati: sicut autem votum pertinet ad virtutem Religionis, ita etiam veneratio Sanctorum (vt *sup.* declarauimus) ergo permissio, seu dispensatio, vt aliquis veneretur pro Sancto, non requirit maiorem certitudinem, quam moralem de eius sanctitate.

4. Ad hæc D. Thomas 3. p. 9. 27. art. 2. ad 2. ex eo quòd Ecclesia Rom. suo tempore toleraret celebrationem festi Conceptionis, dicit eam consuetudinem non esse totaliter reprobendam, nec aliquid amplius inferre ex tolerantia talis celebrationis; sed beatificatio est concessio celebrationis de aliquo Sancto cum tolerantia

Jerantia Sedis Apostolicæ: ergo ex vi præcisæ beatificationis non inferitur, nisi quòd talis consuetudo non sit reprobanda, non verò quòd sit omnino certum, quòd persona beatificata sit in gloria, taliter quòd oppositum sit censurabile. Et denique veneratio, quæ exhibetur beatificatis aliquando fuit permilla fieri ab Episcopis in Ecclesia, & tunc certum est, quòd ad venerationem exhibendam alicui sufficiebat moralis certitudo, nam Episcopi non poterant definire de fide, aut certum reddere, quòd illi essent in gloria: ergo de se talis beatificatio non petit nisi moralem certitudinem de alicuius gloria; imò in rigore loquendo, permissio celebrandi de aliquo potest stare cum certitudine, quòd non sit adhuc in gloria, dummodò constet esse Sanctum, sicut permittit Ecclesia, quòd celebretur de Elia in Ordine Carmelitarum, quem tamen constat nondum esse beatum. Aliud est ergo celebrationem de aliquo permittere, aliud iudicare, & habere pro infallibili, quòd sit in gloria. Hucusque Ioannes de S. Thoma.

5. Sed ego prorsus puto non esse discedendum à sententia Turriani, qui absque vlla distinctione loquitur, sicut loquuti sunt Doctores, qui post illum scripserunt, & idèd eius sententiam docet etiam Franciscus Del Castillo Ordinis S. Francisci ex Regulari Obedientia in 1.3. sent. tom. 2. disp. 26. quæst. 8. num. 33. sic asserens: Sed inquires qua censura dignus sit, qui negaret animam Sancti beatificati esse beatam? Respondetur cum Montefino, quòd etiam id negare esset impium, & temerarium; nam intra idem genus propositionis damnabilis, potest vna esse magis temeraria, quam alia, & magis piarum aurium offensiva: sic magis impium, & temerarium esset negare beatitudinem animæ Sancti canonizati, sed non idèd delinere esse temerarium, & impium hæc negare animæ beatificati. Ita ille. Cui adde sapientissimum Patrem Rodericum Arriaga in curs. Theolog. tom. 5. disp. 9. sect. 6. num. 55. Franciscum Syluium in conron. lib. 4. quæst. 2. art. 15. & Patrem Amicum in curs. Theol. tom. 5. disp. 7. sect. 4. num. 99. vbi sic ait: Cum Beatificatio sit potissimum medium ad canonizationem, est enim via ad illam: vt Pontifices in Bullis beatificationis declarant; temerarium esset, & errori proximum negare beatificatum esse in Cælis; nam licet illud Pontifex non definiat, eum tamen colendum proponit alicui Provinciæ, vel Religioni quovisq; ad eius canonizationem veniatur. Ita ille Cui etiam adde nostrum doctum Patrem Verticelli in 99. moral. tr. 8. q. 25. n. 3. adhaerentem Turriano, & probantem sanctitatem Beatificati non remanere intra latitudinem certitudinis moralis, & hoc negare esset temerarium, scandalosum, &c.

6. Itaque dicendum est cum Arriaga, quòd Pontifex videtur implicite definire, vel saltem supponere beatum esse in Cælo. Et idèd omnes Catholici, eo ipso quòd aliquis sit beatificatus, nullatenus de illius sanctitate dubitant, licet hæc sanctitas talis personæ beatificatæ non sit certa de fide, sicut etiam non pertinet secundum aliquos directe ad fidem, quòd sit beata anima Sancti canonizati, tamen hoc negare esset magis impium, & temerarium, quam si negaretur de anima beatificati. Vnde Trullench in Decal. tom. 1. lib. 1. cap. 9. dub. 9. n. 5. sic asseruit: Est impium, temerarium, & scandalosum negare Sanctum beatificatum esse in gloria, & similiter negare Sanctum canonizatum esse in gloria, sed hoc magis temerarium, magis scandalosum, & magis impium propter maiorem diligentiam inquisitiones, & probationes, quæ fiunt ante canonizationem, quàm sit diligentia, inquisitio, & probatio, quæ fiunt ante beatificatio-

Tom. I X.

nem. Vnde fit quando aliquis semel beatificatur à Summo Pontifice, nullus in toto orbe terrarum potest sine temeritate dubitare de gloria Alius Sancti. Ita ille. Qui n. 3. rectè obseruat quòd per canonizationem, & beatificationem cognoscitur hominem de-functum esse in gloria, per canonizationem quidem in forma declaratiua, & pronunciatua, per beatificationem in forma inductua, & concessiua.

7. Ex quibus omnibus apparet contra Ioan. de S. Thoma ex vi beatificationis sanctitatem beatificati non remanere, vt ipse putat intra latitudinem probabilitatis, & certitudinis moralis; vnde contra ipsum contrarium asserere dicendum est esse censura dignum.

8. Restat modò respondere ad argumentum de festiuitate Conceptionis B. Virginis, quòd adducit à S. Th. Dico igitur in isto casu Pontifices aperire, & claris verbis in suis Bullis relinquere certitudinem illius festiuitatis intra limites probabilitatis. Sed in nostro casu, vt probant Doctores à nobis citati, contrarium apparet; nam per decreta beatificationis, saltem implicite, & inchoatiue determinatur sanctitas personæ beatificatæ. Ergo contra Io. à S. Thoma dicendum est sanctitatem, & gloriam beatificati non remanere intra latitudinem probabilitatis, ac certitudinis moralis; vnde sequitur neminem etiam ex vi tantum beatificationis posse dubitare de gloria, & sanctitate eius quem Pontifex beatificauit.

RESOL. XXI.

Dubium incidens: An postea, quod Pontifex concedit aliquibus determinatis personis, & sub determinato aliquo ritu venerari Sanctum Beatificatum, possint alij omnes licite vti tali concessione?

Et an liceat transferre diem S. Beatificati, qui designatur pro celebratione? Ex part. 1. tract. addit. 2. Resol. etiam 21.

§. 1. **A**ffirmatiuam sententiam nominatim contra me docet doctus Pater Thomas Tamburinus *Sup. hoc in tom. 2. tr. 12. opus. de sacrific. Missæ lib. 2. cap. 6. §. 8. num. 15.* quia, ait ille, cum vna Missa eiusdem sit valoris, & dignitatis ac aliæ quælibet, statim atque Pontifex declarat talem Beatum dignum esse vna Missa, quæ dicatur ab vna determinata persona, declarat illum esse dignum omnibus cæteris Missis à quocumque, & quomodocumque celebrandis. Si igitur remanet sic dignus declaratus, non est vnde quilibet Sacerdos impediatur illum per suas Missas venerari, nec venerabitur sine Sedis Apostolicæ autoritate; hæc enim ibi intercedit per illam declarationem, qua dignus Missa declaratus est Beatus. Hinc infert posse quemlibet eius imaginem adorare, adorandam in Altari constituere, publicis processionibus circumferre (adde & eius collectam) seu commemorationem facere in Missa, infra annum. Ratio est, quia hi cultus longè inferiores sunt Missa; quare si hunc Pontifex concedit, concedit & illos. Ita Tamburinus, qui citat Fagundez à me alibi adductum, quibus nunc adde Quintanadueñam *tom. 1. tr. 6. singul. 5. n. 2. cum seq.*

2. Verùm ego non recedo à sententia negatiua, quam olim docui, & præter Granadum, Turrianum, Gauantum à me alibi adductos, nostram sententiam sustinet Pater Amicus in *curs. Theol. tom. 5. disputat. 7. sect. 4. num. 100.* vbi sic ait: Canonizatis in eorum cultum, & honorem erigi possunt templa, ab omnibus sacrum offerri, & officium recitari: Beatificatis verò nec templa erigi possunt, nec ab omnibus sacrum

Sup. hoc in tom. 2. tr. 12. Ref. 80. 81. & 82. & in tom. 1. tr. 62. Resol. 91. à §. 2.

Alibi in multis alia Ref. aut loco pro hac quæst. author præcitatum hic Fagundez adduxit.

H h

sacrum

sacrum offerri, & officium recitari, nisi duntaxat ab iis, quibus in Bulla expressè conceditur. Solum enim beatificatis erigi possunt altaria, & quidem ab iis tantum, quibus conceditur posse sacrum offerri, non autem ab aliis, quibus non permittitur sacrum offerri. Præterea sacrum, & Officium de canozato potest cum octava celebrari, non autem de Beatificatio, nisi se expressa licentia Pontificis. Idem dicendum de sacro votivo, cum non possint alij honores, & cultus Beatificatis exhiberi, quam qui in Bulla beatificationis exprimitur. Nam hoc ipso, quod tales honores, & cultus restringuntur ad certam Religionem, certumque locum, censentur etiam restringi ad certum genus honoris, & cultus, nempe ad illud, quod in Bulla exprimitur. Licet autem Beatificatis Altaria erigi ab iis, quibus conceditur, in ipsorum honorem, sacrum offerri, quia hic honor est intrinsece connexus cum ipso cultu sacrificij. Eadem est ratio de imagine cum radiis pingenda, vel sculpenda etiam publicè. Ita Amicus. Et etiam contra Tamburinum de commemoratione in Missa, idem sentit Pellizzarius in man. Regul. to. 2. ar. 8. c. 2. n. 126. & contra Palaum nominatim insurgit doctus Pater Antonius de Escobar in Theol. moral. edit. vlt. tr. 1. exam. 12. c. 4. n. 42. Vide etiam & me citato, Trullench in Decal. tom. 2. lib. 1. c. 9. dub. 3. n. 9. & 11.

3. Sed audiamus Mag. Ioan. de S. Th. in 2. 2. D. Th. disp. 9. art. 1. fol. 772. sic asserentem: An Beatificato possint omnes deferre cultum Religionis saltem in eo, in quo non prohibetur per litteras Beatificationis, licet expressè non concedatur? Supponimus in concessione beatificationis aliquando cum restrictione concedi licentiam huiusmodi, vel cum restrictione loci, ut scilicet in tali Ecclesia, vel tali Religione, aut provincia celebretur: vel cum restrictione temporis, ut scilicet tali die, aut diebus celebrari possit, vel cum restrictione personarum, ut scilicet à talibus personis possit celebrari: vel cum restrictione cultus, ut scilicet talis cultus possit exhiberi, & non amplius. Et loquimur de cultu publico, qualis est, qui Beatificatis defertur. Supponimus etiam nullam esse difficultatem, si restrictio fiat cum expressa prohibitione, ut si concedatur licentia celebrandi de aliquo tali die, aut à talibus personis, cum prohibitione, ne alio die, aut ab aliis personis id fiat: Sed solum procedit difficultas, quando conceditur facultas cum aliqua restrictione, v. g. celebrandi tali die, vel à talibus personis, & nihil prohibetur circa alias personas, vel alios dies.

4. Dico ergo, quod in tali casu solum licet eo modo, & illo cultu publicè venerari talem Sanctum, sicut à Pontifice conceditur: reliqua verò etsi ibi expressè nec prohibeantur, non possunt licitè eis exhiberi. Et fundamentum sumitur ex prohibitione iuris communis facta Alexandro III. in cap. Audiuimus saepe citat. quod non liceat sine auctoritate Rom. Pont. aliquem venerari pro Sancto: ergo in eo ad quod talis auctoritas non se extendit, sed restringitur, non licet venerationem exhibere, quia quidquid amplius fit, sine auctoritate Romani Pontificis fit.

5. Nec obstat, quod facta Beatificatione supponitur talem hominem esse in gloria, & sic potest ei deferri cultus.

6. Non, inquam, obstat, quia cultus publicus non solum requirit, quod homo sit in gloria, sed etiam iudicium, aut licentiam Ecclesie, quæ quoad hoc est restricta.

7. Vnde sequitur, quod si restrictio sit circa diem, ut si concedatur à Pontifice, quod certo die possit celebrari de aliquo Sancto, non potest facta celebratio-

ne alio die, etiam per modum deuotionis, & Missæ votiuæ de eo celebrari. Et præter fundamentum positum extat responso Sacre Congregationis Cardinalium, qui consulti, an liceret Missam votiuam de Sancto non canonizato celebrare? Respondit, non licere; Missa autem votiva celebratur extra proprium diem.

8. Sequitur præterea, quod si conceditur beatificatio pro Religiosis certæ Religionis, aut pro hominibus certæ Prouinciæ, ut quod Sacerdotes talis Religionis possint de illo Sancto celebrare, nullis aliis Sacerdotibus id licet. Vnde nec etiam ad cantandum solemniter Missam potest alius Sacerdos subrogari, quia in tali licentia standum est præcisè verbis concessionis, sine qua non licet deferre illum cultum publicum alicui personæ ex prohibitione iuris communis, quæ solum intelligitur quantum sonat licentia, & concessio; & non amplius. Si autem concedatur restrictio ex parte loci, sed non ex parte personarum, ut quod tali die in Ecclesia tali liceat celebrare Missam de tali Sancto, videtur quod omnes Sacerdotes possint ibi celebrare, cum sit licentia sine restrictione personarum, & ubi ius non restringitur, nos restringere non debemus, præsertim in fauorabilibus. Hucusque Ioannes de S. Thoma.

9. Sed in posterum sententiam Castri Palai, Tamburini, & aliorum non posse amplius sustineri patet ex decreto SS. D. N. Inno. X. nunc feliciter regnantis, nã cum in Sacra Congregat. Rituum delatæ essent supradictæ sententiæ exponentes Breuia Pontificia pro cultu Beatificatorum concessa violenter, & contra ipsorum verba, & mentem Sacre Congregationis SS. D. N. vt dixi, condidit decretum tenoris sequentis:

Sacrorum Rituum Congregatio die 5. Octobr. 1652. censuit, & declarauit, si Sanctissimo Domino Nostro placuerit, non potuisse, nec posse iam saculares, quam Regulares, cuiuscumque Ordinis, & Instituti, etiam Societatis Iesu, excedere limites verbales Indultorum Sedis Apostolicæ, super Beatificationibus præsertim in celebratione Missarum, & Officij cum octauis, nisi hoc expressè Sedes Apostolica eis indulerit; Et facta relatione per me Cardinalem Cornelium Episcopum Albanensem; die 16. Decembris 1652. Sanctissimus sua approbauit, & sic, vt præmittitur seruari mandauit.

F. Episcopus Albanens. Card. Cornelius.

Loco † sigilli.

Bernardinus Roccius Sacr. Rit. Congr. Secr. Roma ex Typograph. R. Cam. Apost. 1652.

Itaque ex verbis supradicti Decreti corrunt ea omnia, quæ Tamburinus, Palaus, & aliqui recentiores circa dubia superius posita scripserunt.

10. Sed oritur difficultas, an liceat transferre diem Sancti Beatificati, qui designatur pro celebratione, vel si ex ignorantia, aut negligentia omittatur celebratio illa die, possit alio die celebrari. Et aliqui censent id non licere, quia cum ista facultas supposita prohibitione iuris communis sit quasi dispensatio, & priuilegium, Priuilegium autem sit stricti iuris, non operatur ultra formam suæ concessionis: quare si designat diem, in quo possit celebrari, transacto illo die cessat permissio, & licentia celebrandi.

11. Verum oppositum probabile videtur Ioanni de S. Th. ubi sup. quia concessio celebrandi illo die, si aliud non explicatur intelligenda est iuxta communes rubricas, quod celebratur tali die, si non sit impedimentum, alias transferri possit; præsertim quia intentio concessionis primò, & per se hoc videtur respicere, quod

Sup. hoc & contento in vers. seq. Idem. huius textus in to. 3. tr. 3. Ref. 90. §. 2. post medium à vers. Nona etiam & ibi in tr. 6. Ref. 91. §. Sed queritur & cursum in aliis eius annor.

quod solum vno die celebratur, siquid Congregatio quando censet non licere Missam votiuam celebrare de Sancto non canonizato, supponit proprium diem semper saluum manere, ita quod celebrato die proprio, seu festiuitate propria, per modum voti, aut deuotionis non liceat celebrare. Circa ipsum autem diem proprium quod possit, vel non possit transferre, nihil decreuit: Vnde cum fauores sint ampliandi, celebratio diei proprii non est intelligenda ita restricte, quod debeat esse propria secundum computum mensis, quasi mathematice, sed proprie secundum modum celebrationis Ecclesie, quod impedito die censetur adhuc proprius dies esse illa, in quam primo transferri potest. Tutius tamen esset in hac parte consulere Congregationem, quia res est magni momenti, & exposita periculo, ne celebretur tali die in quo non licet sine autoritate Papae. Ita Ioannes a S. Thoma, qui si modo scripsisset post dictum decretum Innocentij X. credo, quod non tutius, sed necessario dixisset recurrendum esse ad Summ. Pontificem. Obseruat etiam idem Ioan. de S. Th. loc. cit. quod ex usu, & praxi communi videmus aliqua specialia signa cultus publici exhiberi Beatificationis; nam solent deferri eorum imagines, aut reliquiae in solemnibus processione, & in Templo, aut altari collocari, & cum lumine pingi, &c. Quare ista damnanda non sunt, etsi in decreto non exprimentur, quia videntur quasi connexa cum celebratione Missae, & recitatione Officij, si enim in eorum honorem sacrificium, & officium Deo offertur, per se est connexum, quod in templo, & in Altari, vbi tale sacrificium, & Officium, dicitur, speciali signo honoris eius imago collocetur, in cuius honorem talis publicus cultus exhibetur. Haec ille. Quae quidem vt verum fateatur, etiam difficultatem haberent, stantibus verbis supradicti decreti. Non deseram tamen hic adnotare aliquos pressos supradicto decreto, quod quidem satis vrget, asserere vel non fuisse legitime promulgatum, vel non fuisse usu receptum, vel non tollere praxim, & consuetudines communiter in aliqua prouincia receptas, sed ego has responsiones suis autoribus libenter relinquo: Ipsi videant, & de illis rationem reddant, si forte vocentur a Sacra Congregatione: Mihi vero bonum erit Romanis oraculis teuerenter, vt facio, adherere.

RESOL. XXII.

An si quis esset delatus in S. Officio, quod dixisset Papam posse errare in Canonizatione, & Beatificatione Sanctorum, sit ei imponenda abiuratio de formali?
 Et aduertitur esse magnum discrimen inter hanc propositionem: non est de Fide Urbanum VIII. esse verum Pontificem; & illam, Urbanus VIII. non est verus Pontifex?
 Et notatur, quod est puniendus in Tribunali S. Inquisitionis, si quis diceret, quod Beatus Franciscus de Borgia, & B. Caietanus non sunt in caelo, secus si diceret: ego non teneor credere B. Borgiae, & B. Caietanum esse in gloria?
 Et quid, si diceret, ego non teneor credere B. Ignatio, vel alium quemlibet Sanctum Canonizatum esse in gloria? Ex part. 11. tr. addit. 2. Res. etiam 22.

§. 1. Videtur affirmatiue respondendum, quia abiuratio de formali iniungitur, vt patet asserenti propositionem contra fidem, sed est de fide, vt probatum est, Papam non posse errare in canonizatione Sanctorum; ergo contrarium asserens de formali Thom. I X.

mali abiurare debet. Respondeo hanc doctrinam procedere, quando omnino certum est propositionem illam esse de fide. Sed in proposito nostro casu, non est ita certa, vt de illa non sit controuersia inter Doctores, & aliqui contrarium sentiant.

2. Ergo supradictus reus, licet possit ab Inquisitore puniri, non est tamen ei imponenda abiuratio de formali, sed tantum de vehementi, quia stante diuersitate opinionum, non est absolute haereticus, sed suspectus de haeresi.

3. Et ita docet Castrus Palau *tom. 1. tr. 4. disp. 1. punit. §. 4. n. 3.* vbi sic ait: Concedo affirmantem posse errare Pontificem in canonizatione Sanctorum, non esse tanquam haereticum absolute damnandum; quia non affirmat aliquid, quod contrarium sit his, quae Ecclesia recipit, tanquam de fide certa absque vlla controuersia Doctorum. Videmus namque Canum, Bañez, & alios in principio relatos sentire de fide non esse, Pontificem errare non posse. Ergo Ecclesia non defendit tanquam de fide certum sine vlla controuersia quocirca ea maiori probabilitate, & certitudine, qua existimamus de fide esse, Pontificem in canonizatione Sanctorum errare non posse, ea, affirmandum est, haereticum esse, qui negaret.

4. Et idem Iacobus Granado in 2. 2. D. Thoma *contr. 1. tr. 7. disp. 23. sect. 3. n. 24.* dicit, qui negat, Pontificem non posse errare in canonizatione Sanctorum dignus esset quidem quod tanquam de fide aliquantulum suspectus puniretur.

5. Notent Domini Inquisitores, & eorum Consultores, quod non dixit esse puniendum tanquam haereticum, sed tanquam de haeresi suspectum. Ergo non erit ei imponenda abiuratio de formali, sed de vehementi.

6. Recte itaque dixit Franciscus del Castillo in 4. *sent. 10. 2. disp. 16. q. 8. p. 4. n. 24.* asserentem, Papam posse errare in canonizatione Sanctorum, quod non solum grauius peccat contra Religionem, sed quodammodo contra virtutem fidei, & ideo puniendum venit a fidei censoribus, qui non solum puniunt haereticos, sed etiam asserentes propositionum damnabilium, qualis est temeraria, scandalosa, sapiens haeresim, &c. Ita ille.

7. Et haec omnia applicanda sunt in omni alio casu simili quoad praesentem materiam.

Sed aduerte cum Castro Palao *vbi sup. §. 2. n. 11.* esse magnum discrimen inter hanc propositionem: Non est de fide Urbanum VIII. esse verum Pontificem, & illam: Urbanus VIII. non est verus Pontifex; nam asserere hanc secundam propositionem, scilicet Urbanus VIII. non est verus Pontifex, est propositio in primis temeraria, vt potest sine vilo prorsus fundamento asseri, & communi fidelium consensui repugnans. Est etiam scandalosa, quippe quae ansam praebet schismaticis ad perseverandum in separatione ab hoc capite Ecclesiae Romanae; & haereticis etiam ad deridendum fideles, quod venerentur tanquam verum caput, quod reuera est fidei caput, iud & Catholicis, vt no assentiantur definitis ab hoc Pontifice, siquidem non est verus Pontifex: ac tandem affirmans supradictam propositionem erit suspectus de haeresi, & tanquam haereticus puniri deberet: vt bene notauit Bañez in 2. 2. q. 1. ar. 10. dub. 2. §. Nihilominus. Quia negans hunc esse Pontificem post vniuersalem Ecclesiae acceptionem, videtur plane negare in Ecclesia esse potestatem eligendi verum Pontificem, legitimumque successorem Petri: Quare dicendum esse reor adeo certum esse Urbanum VIII. esse verum Papam, vt etiamsi id non esset de fide, multo certius esset, quam est in hac Hostia consecrata esse Corpus Christi, quia moraliter loquendo facilius potuit interuenire

interuenire defectus in consecratione Hostiæ propter Sacerdotis obliuionem, malitiam, seu defectum intentionis, vel potestatis, quam in eo, quod Ecclesia vniuersalis acceptet hunc pro vero Pontifice, cum tamen non sit. Illa tamen propositio, quod scilicet de fide sit hunc Pontificem esse verum Pontificem, mihi certissima est: non tamen audeo contrariam aliquam graui nota inuere, si quidem tot, tam grauesque Doctores illam defensarunt. Hucusque Palaus.

8. Nota etiam hic obiter, quod esset puniendus in nostro sacro Tribunali, si quis diceret Beatus Franciscus Borgia, vel Beatus Caietanus non sunt in Cælo; nam sic dicendo positiuè, dissentirent à sensu Pontificis: scilicet autem si diceret, Ego non teneor credere, Beatum Borgia, & Beatum Caietanum esse in gloria, quia ad hoc credendum non adstringitur per Bullam Beatificationis.

9. Non autem hoc esset admittendum, si diceret: Ego non teneor credere, Sanctum Ignatium esse in gloria, nam ad id credendum adstringitur per Bullam canonizationis, tanquam vltimum iudicium suæ Sanctitatis.

10. Et hæc omnia docet Adamus Tannerus *to. 3. disp. 1. q. 4. dub. 7. n. 292.* vbi sic ait: Canonizatio differt à beatificatione, non solum quod hæc aliquando permittat cultum talis Sæcti solum alicui parti Ecclesiæ, puta ceteræ Religioni, aut Episcopatu, sed etiam quia hæc vniuersim solum permittit, vt talis habeatur Sanctus, non autem ad hoc credendum obligat, canonizatio autem planè obligat, vt is pro Sancto habeatur, & colatur. Ita ille. Quod est valde notandum, & docet etiam Castr. Pal. *to. 1. tr. 4. disp. 1. p. n. 5. §. 5. n. 8. in fine, & Egidius Trullenc. in Decalog. 10. 1. lib. 1. c. 9. dub. 6. n. 10.*

R E S O L. XXII.

An Papa possit errare in approbatione Religionum? Ex part. 11. tract. addit. 2. Refol. etiam 23.

§. 1. **M**elchior Canus *lib. 5. de locis cap. 5.* ait, quod Ordines Religiosos probare, vel refellere non pertinet ad ea, in quibus Summus Pontifex errare nequit: idque confirmat.

2. Primò ex Concilio Lateranensi, vbi Innocentius III. *cap. Ne nimia, tit. de Religiosis domibus,* aduertit nimiam Religionum multitudinem valde Ecclesiæ Christi incommodare.

3. Secundò, quia Gregorius X. *in Conc. Lugdunensi* (quod refertur *in l. 3. tit. 17.*) ait, quod importuna petentium inhiatio Religionum multiplicationem extorsit, & quosdam Ordines etiam per Sedem Apostolicam probatos abolet.

4. Tertio, quia Cælestinus V. approbavit Ordinem, Fratricellorum, quem Ioannes XXII. reprobauit *in suis extranag. tit. 7.* Sed & quosdam alios Religionum Ordines à Pontificibus extinctos fuisse, non est dubium.

5. Petrus verò de Aragon. *§. vlt. de potestate Papa* limitat hanc sententiam, dum ait, Papam non posse errare in approbatione Regulæ, aut legum alicuius Religionis, quantum ad substantiam, benè tamen quantum ad circumstantias, iudicando scilicet, quod hæc, & nunc sit conueniens aliquam Regulam approbare, cum tamen hæc, & nunc id non fuerit conueniens, limitat deinde Bañez, quod licet non possit errare quantum ad approbationem Regulæ, benè tamen quantum ad multitudinem Religionum, approbando scilicet plures, quam conueniens sit, & probat

dub. 8. conclus. 5. ex Innocentio III. in Concilio Lateranensi refertur *cap. vlt. de Religiosis domibus,* & ex Gregorio X. *cap. vlt. eodem tit. in 6.* qui damnat multitudinem Religionum in Ecclesia, quoniam multitudo parit confusionem.

6. Sed his non obstantibus, firmandum est, Pontificem non posse errare in approbatione Religionum; vnde meritò contra Canum insurgit ex Dominicanorum familia Io. de S. Thoma *in 2. 2. D. Thoma disp. 9. art. 3. fol. 777. col. 1.* Probat conclusio, quia in decretis morum Romanus Pontifex non potest errare, vt patet *ex dictis;* sed in approbatione alicuius Regulæ specialis non approbat aliquam legem improbam, aut aliquod statutum iniquum, contrarium legi naturali, aut Diuinæ, sed potius conforme obseruationi Conciliorum Evangelij. Ergo, &c.

7. Dicendum est itaque, quod approbatio Religionum est magna pars materiæ moralis; oportet enim, vt Ecclesia habeat securitatem, & certitudinem non tantum in præceptis, sed etiam in consiliis, & in via perfectionis. Item quia approbare Religionem est quasi canonizare tale institutum, vt sanctum: ergo ad prouidentiam Spiritus Sancti spectat, vt in hoc non permittat errare Ecclesiam, quam specialiter regit. Errare autem Ecclesia, si Pontifex possit errare: Ergo credendum non est, id accidere posse.

8. Verùm difficultas est: An secundum leges prudentiæ errare possit Pontifex approbando aliquam Religionem, cuius institutum, licet malum non sit, neque contrarium perfectioni Evangelicæ; est tamen minus conueniens Ecclesiæ, vel quia nimis durum, vel laxum sit; vel quia ex illo sequitur confusio aliqua in Ecclesia, & feruoris spiritualis in aliis Religionibus diminutio?

9. Et affirmatiuam sententiam tenet Bañez *in 2. 2. q. 1. art. 10. dub. 8. concl. 5.* Mouetur primò, quia Innocentius III. *in c. vlt. de Religiosis;* & Gregorius X. *in c. 1. eodem tit. in 6.* prohibent firmiter nouarum Religionum institutionem, ne nimia Religionum diuersitas grauem in Ecclesia Dei confusionem inducat. Sentit ergo Pontifex tunc temporis non esse conueniens nouam Religionem instituere. Ergo si de facto illam approbaret, rem inconuenientem Ecclesiæ videretur facere. Secundò sæpè approbatas Religiones Pontifex reformauit, vel dissoluit. Ergo sensit Ecclesiæ Dei non conuenire, vt existerent; nam idè dissoluit, quia non iudicantur conuenientes. Ergo ante dissolutionem inconuenientes erant. Sed non obstante hac inconuenientia approbabantur, & Pontifex obligabat vniuersam Ecclesiam ad rem, quæ illi aliquo modo inconueniens est; quia ex alio capite habet conuenientiam. Tertio negari non potest posse Pontificem leges rerum agendarum, & quæ necessariae non sunt ad salutem ita multiplicare, vt earum multiplicatio rectæ Ecclesiæ gubernationi inconueniens sit. Ergo similiter poterit Religiones ita multiplicare, vt earum multiplicatio confusionem inducat, & regimini Ecclesiæ præiudicet.

Et ita hanc sententiam præter Bañez tenet etiam Palaus *1. 2. tr. 4. disp. 5. p. n. 5. §. 6. n. 4.* Suarez *de fide disp. 5. sect. 8. n. 9.* Arriaga *in curs. Theol. 10. 5. d. 9. sect. 6. n. 36.* Tannerus *to. 3. disp. 5. q. 4. dub. 7. n. 285.* Syluius *in controu. 1. 4. q. 2. art. 16.*

10. Sed aliqui absolutè tenent cum Francisco del Castillo *in 4. sent. to. 2. disp. 16. q. 9. n. 9.* Valent. *to. 3. disp. 1. q. 1. punct. 7. §. 41.* & aliis, quod neque errare potest Papa approbando Religionem, quantum ad circumstantias, taliter, vt approbet, quod hæc, & nunc est inconueniens, neque oppositum dicere, vacat temeritate. Hanc conclusionem tenuit Doctor Montescinus

in manuscripſis ; & probatur primò ratione generali, quia ſemper præſumendum eſt pro capite , quando non apparet manifeſtus error : cum ergo conſiſt ex ſecunda concluſione, Papam non poſſe errare in approbatione alicuius Religionis, ſtatutando aliquid cõtrarium iuri naturali, aut diuino, conſequens eſt, quòd neque poſſit dici ipſum errare quantum ad hoc, quòd eſt approbare, quòd hic, & nunc eſt diſconueniens.

11. Secundò ſpecialiter probatur de Romano Pontifice, quia habet aſſiſtentiam Spiritus Sancti in hiſ, quæ pertinent ad regimen vniuerſalis Eccleſiæ, ſed approbatio Religionum etiam quantum ad circumſtantias, & quantum ad modum pertinet ad regimen vniuerſalis Eccleſiæ. Ergo, &c.

12. Vnde ex hiſ ſequitur neque dici debere Romanum Pontificem errare in approbatione Religionum, quantum ad multitudinem. Sic teneo contra Bañez, vbi Monteſinus *vbi ſupra* dicit, quòd audeat nimis id affirmatur, & probat argumento , quòd vitur Bañez pro ſua ſententia, quia ſi Romani Pontifices *ſupra* relati decreuerunt, deinceps nullam fundari Religionem ſine authoritate Sedis Apoſtolicæ, quoniam erant tunc temporis multi Religioſi, taliter quòd multitudo pareret conſuſionem: Ergo dicendum eſt, quòd Papa approbante non poſſit eſſe hoc inconueniens in Eccleſia, vt ſint tam multe Religiones approbatae, quòd multitudo pariat conſuſionem. Vnde non eſt timendum, quòd Papa in approbandis Religionibus imprudenter ſe gerat, ſicut neque in condendis legibus, quæ ad vniuerſalem pertinent Eccleſiam.

13. Nota tamen, quòd licet opinio Bañez, Syluij, & aliorum ſit ſatis probabilis , vtum tamen ipſimet exiſtimant non poſſe dici de facto, vel erraſſe Pontificem imprudenter aliquam Religionem approbando, vel aliquam earum, quæ per ipſum approbatae ſunt, eſſe inutilem abſque magna temeritate; cum temerarium ſit de eo, quòd Pontifex palam probat, diuerſum ferre iudicium, cumque Paſtoris præſertim Summi ſententia ſuſpicenda ſit, non ſiniſtre interpretanda.

RESOL. XXIV.

Reſpondetur ad argumenta contraria adducta à Melchior Cano. Ex part. 11. tr. addit. 2. Ref. etiam 24.

1. **F**ateor Melchior Canum ex inclyto Ordine Dominicano fuiſſe virum ſapientiſſimum, & acutiſſimi ingenij, ſed circa præſentem difficultatem meritò ab omnibus Theologiſ reicitur, vnde aduerſus illum Arriaga *in curſu theol. 10. 5. diſp. 9. ſect. 6. n. 36.* ſic ait: Vehementer mitor, Canum admiſiſſe in approbando Ordinem Religioſum, errorem cadere poſſe in Pontificem, per quòd ſanè, & ſuæ propriæ Religionis vehementer nocuit; ſi enim indè potuit ipſe aliùſve dubitare, an Pontifex erraſſet in Sancti Franciſci Ordinis, v. g. approbatione, potuere eodem modo, & alij dubitare, an non in confirmatione Ordinis Sancti Domini erratum fuiſſet. Non ergo debemus vilo modo talem veritatem in dubium vertere. Ita ille.

2. Vnde ad argumenta Cani *ſup.* adducta reſpondent Caſtillo, Syluius, & alij *vbi ſup.* Dico igitur cum ipſis ad primum ex auctoritate Innoc. III. non haberi, quòd ipſe aduerterit nimiam Religionum ab Eccleſia, ſeu ab eius capite approbatarum multitudinem Eccleſiæ incommoſare, quia prohibet quidem, ne quis de cætero nouam Religionem inueniat, idque ne nimia Religionum diuerſitas grauem in Eccleſiam Dei

Tom. I X.

conſuſionem inducat; ſed iſta prohibitio ſic intelligi debet, vt nullus inueniat nouam Religionem, quam ſine approbatione Pontificis inducat, & executioni mander: Alioquin contra iſtam prohibitionem feciſſent Sancti, Franciſcus de Paula, Ignatius de Loiola, & alij, qui poſt Innocentij III. tempora nouas Religiones à Sede Apoſtolica probatas, & confirmatas induxerunt, id, quòd nemo orthodoxus dicere audebit.

3. Ad ſecundum reſpondetur, Gregorium manifeſtè loqui de multiplicatione Religionum à Sede Apoſtolica non probatarum, quando dicit, quòd importuna petentium inhiatio Religionum multiplicationem extorſit.

4. Quòd autem attinet ad id quòd ſumitur quòſdam Ordines etiam per Sedem Apoſtolicam probatos, fuiſſe poſtea abſolitos; ſeu extinctos: Reſpondetur id traditæ doctrinæ nihil penitus obſtare. Succellu enim temporis, vel ob malitiam inhabitantium, vel propter circumſtantiam temporum, vel propter aliquid huiusmodi, contingit, quòd Religiones, quæ ab initio erant Eccleſiæ vtilis, ſiant inuiles, ideoque mereantur extingui. Et propterea quando in ſimili caſu ſucceſſor Pontifex extinguit Ordinem à Prædeceſſore probatum, non arguit illum prædeceſſorem erraſſe; ſed tantum variatas eſſe circumſtantias, ob quòd id, quòd antea prudenter fuit approbatum, poſtea etiam prudenter aboleatur.

5. Et ex hiſ reſponſio ad tertium haberi poteſt. Quibus tamen addendum videtur non liquere, quòd Cæleſtinus V. approbauerit Ordinem, & ſtatim Fratricellorum, Prædeceſſor quidem ipſi ſe ab eo priuilegium, & approbationem habere; ſed prædeceſſor ſolum, non autem probabant. Bonifacius autem VIII. ei ſuccedens ex certis, & rationabilibus cauſis omnia à Cæleſtino conceſſa, quæ per ipſum Bonifacium non contingeret approbari, vitibus penitus vacauit: iſtud autem priuilegium non inuenitur per Bonifacium approbatum, vt dicitur *Extravaag. 10. 2. tit. 7.* Et hinc eſt, quòd Ioannes ſtatim illum non admiſerit, præſertim cum deprehenderit ipſos habere errores, quos Cæleſtino Pontificatum regente occultauerant. Error autem perſonarum non facit ſtatim, in quo verſantur eſſe malum, & ſi merito poſſit eſſe cauſa ſtatim alioquin ex ſe bonum extinguenti.

6. Itaque ad ea, quæ dicit Canus reſpondendum eſt nos non negare Religionem approbatam ab vno Romano Pontifice poſſe extingui auctoritate alterius, in d & eiusdem pro diuerſis temporibus; nam quòd hic, & nunc prudenter iudicatur conueniens pro alio tempore, poteſt etiam prudenter iudicari diſconueniens, ex quo capite oriatur mutatio legum quæ ſunt de iure poſitiuò: quòd iudicium diuerſum poteſt oriri ex incuria, aut malitia Religioſorũ Religionis aliàs approbatae, aut ex eo, quòd aliquid agant, vel tollant Religioſi de ſua regula, ratione cuius reddantur leges minus vtilis, aut forte contrariæ ad obſeruationem ſtatus perfectionis, vel denique ex nimietate peccatorum ipſorum Religioſorum.

7. Vnde ex hiſ non pugnat, quòd minus aliquæ Religiones, alioqui, & ex ſe, & pro eo etiam tempore, quò approbatae fuerant, Eccleſiæ vtilis, ſucceſſu temporis, vel ob malitiam inhabitantium in ea, vel propter circumſtantias temporum, & ſtatim Eccleſiæ mutatum, inuiles fieri, ac proindè etiam abrogari poſſint, quòd enim legibus, id etiam Religionibus quoad hoc accedere poteſt, vt omnes fatentur: Idque ſolum probant exempla, quæ Canus *loco citato* aſſert, quamuis fortè non omnia ſufficienti auctoritate, ac ſide nitantur.

H h 3 RESOL.

RESOL. XXV.

Qua certitudine credendum est Papam, non posse errare in approbatione Religionum? Ex part. 11. tract. addit. 2. Refertiam 25.

§. 1. Respondeo hanc conclusionem esse de fide; Ita docet Amicus in *curf. theol. tom. 4. disp. 7. sect. 3. num. 79.* Franciscus del Castillo in *3. sent. tom. 1. disp. 16. quest. 9. n. 8. in fine.* Castrus Palauus *tom. 1. tract. 4. disp. 1. punct. 5. §. 6. num. 6.* ubi sic ait: Cum Pontifex Religionem aliquam approbat, approbat vitæ aliquod institutum sub voto paupertatis, castitatis, & obedientiæ, tanquam aptissimum, & Evangelio nimis conforme ad salutem consequendam, hoc autem institutum, & continet finem aliquem ad diuinam gloriam, & salutem æternam pertinentem, & insuper media aliqua, quibus hic finis obtineri potest: Dicendum ergo existimo de fide esse, non posse Pontificem in approbatione huius finis, & mediõrum, quæ sibi proponuntur, errare; ita ut approbet tanquam consentaneum Evangelicæ perfectioni quod verè consentaneum non sit. Ita ille.

2. Vnde ex omnibus *superius* dictis sequitur, Pontificem non potuisse errare in approbando institutum nostræ Religionis Clericorum regularium Theatinorum viuendi absque redditibus, nec petendi directè, vel indirectè elemosynas, sed ex spontè obliuuiu viuere, & qui contrarium diceret, seuera censura dignus esset ex rationibus *superius* adductis.

3. Ex quibus infert etiam Pater Amicus, *ubi sup. n. 83.* ad finem pertinere, quod Gregorius XIII. in *Bulla: Quanto fructuosius.* edita anno 1582. *Calendis Febr.* declarauit esse verè, & propriè Religiosos, eos, qui in ipsa Societate admissi biennio probationis peracta, tria vota simplicia emittunt, non minùs, quam si in Professorum numerum adscripti essent.

4. Quam doctrinam sequuntur multi docti Theologi. Et ratio est, quoniam hoc spectat ad substantiam nostræ Religionis; spectat enim ad peculiarem quemdam gradum nostræ Religionis constantem ex scholasticis approbatis, qui in nostrâ Religione substantialis est. Quare sicut non potuit Pontifex in reliquis gradibus eiusdem Religionis approbandis errare; ita neque in hoc, cum ex omnibus gradibus constet substantialis perfectio nostræ Religionis. Ita Amicus, quod etiam docuit ex eadem Religione Pater Turrianus in *2. 2. D. Thoma disp. 16. dub. 2.* Sed circa præsentem quæstionem ne deseras videre Ioannem de Sancto Thoma in *2. 2. disp. 9. art. 2. fol. 776.* ubi fitimat Pontificem errare non posse in approbatione alicuius Religionis, & qui oppositum diceret ad minus tanquam temerarius, & scandalosus, & errori proximus haberetur, & respondet postea ad argumenta Caietani, & Soti.

RESOL. XXVI.

An Pontifex possit errare approbando, vel reprobando aliquem contractum; & agitur de Monte pietatis?

Idem potest queri de aliquo actu, an sit Simoniacus, vel non?

Et etiam queritur, an Pontifex habeat infallibile iudicium de propositionum philosophicarum probabilitate? Ex part. 11. tract. addit. 2. Rel. etiam 26.

§. 1. Idem potest queri de aliquo actu: An sit peccatum simoniae, vel non? & quidem Caietanus *tom. 2. opusculorum tract. 6. Sotus 6. de inst. quest. 1.*

artio. 6. agentes de Monte pietatis, putarunt definitionem Leonis X, in *Concilio Lateranensi. §. 10.* qua definit, eum montem non esse vsurarium, ad fidem non pertinere, quia existimant naturas contractuum potius esse explicandas à Philosophis moralibus: & licet de quadam definitione in specie loquantur, sed videntur supponere vniuersalem doctrinam: si enim in explicanda natura vnius contractus vsurarij errare potest, poterit in aliis, omnisque similes definitiones poterunt in dubium reuocari.

2. Sed omninò contrariam sententiam tenent communiter Theologi: & idèd Malderus in *2. 2. D. Thoma, quest. 1. art. 10. disp. 6. propof. 5.* sic asserit: Non potest Pontifex errare, quando toti Ecclesiæ ex Cathedra declarat aliquem contractum esse licitum, aut illicitum, & vsurarium. Hoc enim sanctitas Ecclesiæ postulat, vt non profiteatur bonum, malum, aut malum, bonum, profiteretur autem, si caput eius ita præscriberet. Ita ille.

3. Et quidem id spectat ad authoritatem Pontificis, quia cum sit Summus Pastor, habere debuit infallibilem potestatem salubriter pascendi oues Christi; valde autem diminuta foret eius potestas, si non se extenderet ad huiusmodi leges declarandas. Nec refert, quod earum delatio proximè pendeat ex natura talium legum, & ex philosophia morali, non ex scriptura sacra, nam ea Pontifex non desinit, quatenus veritates philosophicæ sunt, sed quatenus sunt præcepta morum, ad salutem necessaria, ad quæ definienda habere debet infallibilem assistentiam Spiritus sancti, ne desinat, & declaret, quod contrarium est saluti hominum. Confirmatur; nam etiam Clemens V. in *Conc. Vienensi* declarauit, animam rationalem esse veram corporis formam, quæ veritas proximè ex philosophia pendet, quia tamen dirigitur ad doctrinam fidei, potuit, & de facto fuit à Pontifice authenticè definita, ad eòd hæreticus sic censendus, qui contrarium doceret, atque ex his solutum manet fundamentum Soti.

4. Vide etiam Turrianum *tom. 1. disp. 16. dub. 2.* Bellarmin. *lib. 4. c. 10.* Bañez in *2. 2. q. 1. art. 10. dub. 6.* Vnde P. Molina *lib. 2. de inst. disp. 325.* agens de citata definitione Leonis; meritò reprehendit doctrinam Soti, & Caietani, & ferè videtur sensus Ecclesiæ; recipit enim Ecclesia has definitiones tanquam omninò certas, & indubitatae veritates. Et ratio huius doctrinæ esse debet, quia esset contra sanctitatem Ecclesiæ, si Pontifex posset iniustum natura sua contractum proponere vt rem iustam, quæ res cum ad mores pertineat, magni momenti est, neque esset à Christo sufficienter prouisum, si Ecclesiæ caput hoc modo errare posset, quod non est vilo modo concedendum, & certè cum veritas istarum rerum valde sit necessaria, necessarium etiam fuit, vt in earum declaratione Pontifex errare non posset.

5. Vide etiam Vetricelli in *quest. moral. tom. 1. tractat. 8. quest. 25. num. 9.* asserentem, quod Mons Pietatis à Leone X. licitus declaratus, de fide est, quod sit iustus. Ita rectè Nauarrus *comment. de vsuris num. 59.* Sotum, & Caietanum grauius reprehendit inmodestia, & irreuerentiæ erga Sedem Apostolicam & Concilia Generalia, displicet mihi, viros tam doctos fugillare, sed necessarium est in re tam graui: Et quidem contra Caietanum, & Sotum insurgit ex Dominicanorum familia Magister Ioannes de S. Thoma in *2. 2. q. 1. disp. 9. art. 3. fol. 777.* vir quidem sapientissimus.

6. Dico igitur contra supradictos omninò certum esse Montes pietatis, & laudabiles, & ab omni labe vsuræ immunes esse. Probatur authoritate Concilij Generalis Lateranensis sub Leone X. *sess. 10.* vbi

vbi Pontifex, re maturè discussa, & collatis vtriufque partis rationibus, tandem sacro Concilio approbante definit montes in quibus pro ministrorum impensis, & sola montium indemnitate aliquid moderatum ultra sortem accipitur esse laudabiles, & meritorios, & Concil. Trident. *sess. 22. cap. 11.* & sæpè ante inter pia loca Montes pietatis numerat, & Doctores communiter consentiunt. Sotus *ress. Caiet.* qui Concilio interfuit, scripsisse post Concilium contra Montes, & tamen à nullo fuisse reprehensum. Deinde afferere originalem Bullam habere aliquam limitationem, quam non habet decretum, quod circumferunt. Sed Sotus errat grauius. Primò enim non scripsit Caiet. post Concilium, sed septemdecim annis ante hanc definitionem, vt patet legenti, & Acta Concilij & finem opusculi Caietani. Secundò non interfuit tanquam Cardinalis, sed tanquam Magister Ordinis, postea enim factus est Cardinalis. Tertio, hanc, quam citamus definitionem, approbauit Caietanus, quia citatus rogatus annuit, cum enim singuli fuissent nominatim interrogati, nemo contradixit præter Archiepiscopum Traneensem 4. *in isto opusculo* non agit de definitione facta à Concilio (quæ, vt dixi 17. annis post illud opusculum est edita) sed Bulla aliqua Pontificis alicuius præcedentis, quæ continebat approbationem montium, Vnde Sotus non subsistit. Insistendum ergo est definitioni generalis Concilij (quæ etiam ad montes postea erigendos extenditur) vt ibi declaratur Pontifex: fundamentum est, quod habeat ius seruandi se indemnem; atqui moderatum illud, quod datur, est ad indemnitate montium, & ad compensandas obligationes, & contra, quæ subeunt mutantes in gratiam communitatis.

7. Dices cum Caietano, & Soto *locus supra citatis* pignus datur in vtilitatem solius mutuantis, & securitatem debiti acquirendi suo tempore: ergo illi soli incumbit cura illud custodiendi. Ego iniustum esse exigere à pauperibus pro hoc labore salarium, sicut quædam aliquis de commodato ob ipsius solius vtilitatem, commodatarius debet facere sumptus, qui sunt necessarii ad conseruandam rem commodatam, non verò commodator. Respondetur primò falsum assumi, quia secundum iura creditor habet actionem contrariam pignoratitiam contra debitorem ad recuperandum omnes sumptus necessarios, quos fecit in conseruando pignore, *l. si necessarius ff. de pignorat. act.* Immo etiam & vtilis *l. impensa, ff. de verb. signific.* Vnde si pignori des mihi equum, debes soluere expensas factas non solum in alimeta equi, sed etiam in famulū, qui custodit equum, vt habet Barthol. *in l. Interdum, qui potiores in pignore.* Ergo stando in iure communi, debentur præfectis montium omnes expensæ necessariæ, & vtilis factæ in conseruatione pignorum, & per consequens famuli, quibus illa cura incumbit debent ali à mutuatariis.

8. Obseruandum verò est cum Turriano *loc. cit.* eodem modo, ac de vsurario contractu loquendū esse, cum Pontifex declarat aliquam conuentionem esse simoniacam, & de vitio simoniæ in specie loquitur

Bañez *supra*, & planè sentiunt Doctores, qui docent Pontificem non posse proponere toti Ecclesiæ, vt honestum aliquid, quod reuera peccatum est, quod maximè decet sanctitatem Ecclesiæ Et idem iudiciū est, quando Pontifex declarat ex aliquo peccato non oriri obligationem restituendi, sicut de simonia mentali docuit Gregorius *cap. fin. de simonia*, vt multi putant; & idè falsò Bartholomæus Medina *in summ. l. 2. §. 21. cap. 14.* dixit, Pontificem ibi secutum esse opinionem probabilem, sed contrariam esse probabiliorem, nempe mentalem simoniam obligare ad restitutionem.

9. Falsa est igitur sententia Medinae, qui admittit declarationes Pontificū in decretalibus posse esse falsas in decretis harum rerum, quæ ad mores pertinent, atque ad eò cogitur fateti posse aliquid reuera inhonestum, vt honestum proponere toti Ecclesiæ, mirum verò est Caietanum, Sotum, & Medinam viros doctos, & pios ita sentire de potestate Pontificis in his, quæ ad mores pertinent.

10. Nec obstat contra *superius* dicta auctoritas Melchioris Cani *l. 5. a. 5.* vbi docet, posse Pontificem in iudicio circa personas priuatas, & Ecclesias particulares errare præcipiendo, vel prohibendo aliquid, quod rationi, & Euangelio contrarium est, & adhibet exemplum de illo, qui occultè vna vxore habita, alteram publicè ducit, in quo casu præcipit Ecclesiæ, vt priore relicta, posteriorem accipiat. Nec inquam, hæc obstant, nam respondeo cum Amico *vbi sup.* ad exemplum adductum, vel negandum est posse Pontificem in tali casu, si constet de legitimo matrimonio cum priori vxore, cogere virum, vt relicta priori, posteriorem accipiat: vel certè declarat tunc Pontifex prius matrimonium, præsertim vbi Concilium Tridentinum receptum est, non fuisse validum defectu publicitatis in contractu matrimoniali requisitæ. Quanquam posset in hoc Pontifex errare, cum pendeat ex facto, an nimirum prius matrimonium fuerit validum. Licet semper in huiusmodi casibus standum sit iudicio Pontificis.

11. Sed hic obiter quæro, an Pontifex habeat infallibile iudicium de propositionum philosophicarum probabilitate? Respondeo, non videtur de talibus Pontificem debere iudicare, nisi inter sit fidei eiusmodi propositionem probabilem haberi: quo modo Clemens V. in Concilio Viennensi definiuit erroneum esse, si quis dixerit animam rationalem non esse formam corporis humani per se, & essentialem, & Leo X. in Concilio Laueranensi præcipit philosophis, vt pro posse Christianam fidem contra philosophorum argumenta adstruant. Vbi acta habent, Caietanum interrogatum respondisse, sibi eam partem Bullæ non placere, quæ præcipitur philosophis, vt publicè suadendo doceant veritatem fidei. Verum rectè poterat statui, vt saltem contraria philosophorum argumenta soluendo, quæ omnia solubilia sunt philosophiæ Professores propugnent dogmata fidei. Et hæc omnia docet Malderus *in 2. 2. D. Thoma q. 10 art. 10. disp. 6. prop. 6.*

Sup. hoc in tom. 5. tract. 7. Ref. 22. §. 7. & in Ref. 23. per totam & in aliis eius secunda not.

IN NATI
tribuit
X. X.
III

An clausis oculis standum sit Decretis Pontificiis? Ex part. I I tract. I.
Ref. 15. Quæ nunc inuenietur tom. 6. tract. 1. Ref. 27.

